Georges

Simenon

KOMISARAS MEGRĖ

MEGRĖ IR ŽMOGŽUDYSTĖ PRIE UPĖS

baltos lankos

GEORGES
SIMENON

Megrė ir žmogžudystė prie upės

Iš prancūzų kalbos vertė
Vilius Litvinavičius

baltos lankos

UDK 821.133.1-31
Si73

Versta iš:
Georges Simenon, *Le Charretier de La Providence*, Paris: Presses de la Cité, 2003

INSTITUT FRANÇAIS

Cet ouvrage, publié dans le cadre du Programme d'aide à la publication « Oscar Milosz », a bénéficié du soutien de l'Institut français

Knygos leidimą remia Prancūzų institutas
(O. Milašiaus programa knygų leidybai remti)

Redaktorė
Inga Jankauskaitė

Dailininkas
Zigmantas Butautis

Maketavo
Sigrida Juozapaitytė

Šį leidinį draudžiama atgaminti bet kokia forma ar būdu, viešai skelbti, taip pat padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais (internete), išleisti ir versti, platinti jo originalą ar kopijas: parduoti, nuomoti, teikti panaudai ar kitaip perduoti nuosavybėn.

Draudžiama šį kūrinį, esantį bibliotekose, mokymo įstaigose, muziejuose arba archyvuose, mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti visiems prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

ISBN 978-9955-23-632-0

Translation entitled „Megrė ir žmogžudystė prie upės"
© 1931, 2012 Georges Simenon Limited, a Chorion company. All rights reserved
© Vilius Litvinavičius, vertimas į lietuvių kalbą, 2012
© Baltų lankų leidyba, 2012

TURINYS

I ŠLIUZAS NR. 14 7

II „PIETŲ KRYŽIAUS“ ĮGULA 22

III MERI PERLŲ VĖRINYS 36

IV MEILUŽIS 53

V PJK ŽENKLELIS 66

VI AMERIKIETIŠKA PILOTĖ 80

VII SULAUŽYTAS DVIRAČIO PEDALAS 97

VIII PALATA NR. 10 114

IX GYDYTOJAS 128

X DU SANTUOKINIAI VYRAI 143

XI LENKIMO MANEVRAS 156

I
ŠLIUZAS NR. 14

Net kruopščiausi bandymai atkurti įvykdyto nusikaltimo aplinkybes nedavė jokios naudos, tad beliko tenkintis dviejų arklių varovų iš Dizi padarytu atradimu, apie kurį būtų galima pasakyti – neįtikėtinas.

Sekmadienį, balandžio ketvirtąją, trečią valandą po pietų nenustojamai pliaupęs lietus virto tikra liūtimi.

Tuo metu upių uoste, esančiame už 14-ojo šliuzo, kur Marna jungėsi su kanalu, stovėjo dvi motorinės baržos, besiruošiančios plaukti aukštyn, vienas iškraunamas laivas ir kitas, skirtas kanalo valymo darbams.

Po septintos valandos, kai ėmė tirštėti sutemos, tanklaivis „Eko III“ sirena pranešė atvykęs ir įplaukė į šliuzo kamerą.

Šliuzininkas atvirai rodė nepasitenkinimą, nes pas jį tądien atvažiavo pasisvečiuoti giminės. Todėl netrukus pasirodžiusiai arklinei baržai, lėtai tempiamai dviejų tokių darbinių gyvulių, jis parodė neigiamą ženklą.

Vos spėjo sugrįžti pas savo svečius, pas jį užėjo pažįstamas arklių varovas.

– Ar galėčiau perplaukti? Šeimininkas norėtų jau rytoj sustoti nakčiai Žiuvinji...

– Plauk, jei taip nori. Bet vartus turėsi atsidaryti pats...

Lietus pliaupė vis smarkiau ir smarkiau. Šliuzininkas matė pro langą, kaip kresna arklių varovo figūra sliūkina nuo vienų vartų prie kitų, paragina gyvulius, raišioja lynus prie knechtų.

Barža lėtai kilo virš kanalo sienų. Prie vairo stovėjo ne šeimininkas, o jo žmona – stora belgė ryškiai šviesiais plaukais, pasižyminti dar ir spigiu balsu.

Dvidešimt minučių po septintos „Apvaizda" sustojo priešais „Upeivių kavinę", „Eko III" paskuigalyje. Arkliai buvo sulaipinti į baržą. Varovas ir baržos šeimininkas pasuko kavinės link, kur triukšmingoje draugijoje šurmuliavo kiti upeiviai ir dar pora locmanų iš Dizi.

Aštuntą valandą, kai naktis visai sutemo, vilkikas kanalu atitempė dar keturias baržas, plaukusias žemiau vartų.

Šitaip „Upeivių kavinės" draugija dar pagausėjo. Buvo užsėsti net šeši stalai. Per triukšmą teko garsiai šaukti, kad išgirstų kaimynas prie gretimo stalo. Atėjusieji, palikdami ant grindų nuvarvėjusias nuo drabužių vandens valkeles, purtė prie batų prilipusį purvą.

Gretimoje patalpoje, apšviestoje tik žibaline lempa, moterys pirko maisto atsargas tolesnei kelionei.

Patalpoje tvyrojo slogus oras. Susirinkusieji aptarinėjo avariją, įvykusią prie aštuntojo šliuzo,

ir svarstė, kiek dėl to vėluos laivai, plaukiantys aukštyn.

Devintą valandą upeivė iš „Apvaizdos“ atėjo ieškoti savo vyro bei arklių varovo, ir juodu, su visais iš eilės atsisveikinę, išėjo iš kavinės.

Dešimtą valandą daugelyje laivų jau buvo užgesintos šviesos. Šliuzininkas palydėjo savo giminaičius iki pat pagrindinio Epernė kelio, kirtusio kanalą už dviejų kilometrų nuo šliuzo. Nieko ypatingo jis nepastebėjo. Grįždamas atgal pro „Upeivių kavinę“, užmetė ten akį, ir vienas locmanas jam šūktelėjo:

– Užeik išgerti stikliuką! Tu gi visas šlapias...

Stačiomis prie baro jis išgėrė stikliuką romo. Tuo metu atsikėlė du varovai, apsunkę nuo raudonojo vyno, jau blizgančiomis akimis, ir nusvirduliavo visai greta esančios arklidės link – ten jie paprastai miegodavo šalia savo arklių.

Juodu nebuvo labai smarkiai apsvaigę, bet išgėrė tiek, kad iškart nugrimzdo į kietą miegą.

Arklidėje stovėjo penketas arklių, o visą patalpą apšvietė nešiojamasis žibintas, kurio šviesa buvo prislopinta.

Pabudęs ketvirtą valandą vienas varovas pažadino draugą ir juodu pradėjo kuistis apie arklius. Jie girdėjo, kaip iš „Apvaizdos“ išlaipinti ir pradėti kinkyti arkliai.

Tuo metu atsikėlė kavinės šeimininkas ir užsidegė šviesą savo kambaryje antrame aukšte. Jis taip pat girdėjo, kaip „Apvaizda“ išplaukė.

Pusę penktos pradėjo burgzti dyzelinis tanklaivio variklis, bet laivas išplaukė tik po pusvalandžio,

nes šeimininkas užėjo į kavinę išgerti grogo, pamatęs, kad durys jau atidarytos.

Nors išėjo netrukus, jo laivas dar tik artinosi tilto link, kai tuodu varovai pranešė apie savo atradimą.

Vienas jau timpčiojo savo arklius, ruošdamasis juos išvesti į šalivagę prie kanalo. Kitas dar naršė šiauduose, ieškodamas nusimetusio botago, ir staiga ranka prilietė atšalusį kūną.

Jam pasidingojo, kad tamsoje apčiuopė žmogaus veidą, o tada, apimtas baimės, jis pagriebė žibintą ir apšvietė lavoną – šis atradimas sukrėtė Dizi ir sujaukė ramų kanalo gyvenimą.

Komisaras Žiulis Megrė iš Pirmosios kriminalinės paieškos brigados mintyse vis dėliojo šiuos įvykius, stengdamasis atkurti logišką jų eigą.

Buvo pirmadienio vakaras. Epernė prokuratūros darbuotojai į įvykio vietą atskubėjo iš pat ryto, o apsilankius tapatybės nustatymo skyriaus ir kriminologinės medicinos specialistams, kūnas nugabentas į lavoninę.

Visą laiką lijo: lietus čaižė smulkiomis, tankiomis ir šaltomis čiurkšlėmis ir nebuvo paliovęs nei naktį, nei visą praėjusią dieną.

Prie šliuzo vartų vis sušmėžuodavo žmonių siluetai, ir virš kanalo pamažu iškildavo laivas.

Komisaras, vos atvykęs, jau pradėjo galvoti, kaip artimiau susipažinti su pasauliu, apie kurį buvo susidaręs vien miglotą supratimą bei paviršutinišką nuomonę ir kuris dabar taip nelauktai jam atsivėrė.

Šliuzininkas jam paaiškino:

– Šiuo metu bjefas* beveik tuščias: dvi motorinės ketinančios leistis, dar viena kilsianti motorinė, kuri buvo šliuzuojama po pietų, vienas valytuvas ir dvi panamos. Paskui dar atplaukė katilas su savo keturiais laivais.

Šitaip Megrė sužinojo, kad „katilas“ yra vilkikas, o „panama“ yra barža be variklio ir be arklidės, todėl samdosi varovą kartu su arkliais įveikti sutartiems atstumams, o tai vadinama užsitęsusiu plaukiojimu.

Už trijų kilometrų nuo Epernė jis iš pradžių pamatė tik siaurą kanalą, o šiek tiek toliau prie akmeninio tilto šliejosi nedidelis kaimelis – tai ir buvo Dizi.

Šliuzas nuo Dizi buvo nutolęs per du kilometrus, ir jam teko šį kelią nuklampoti šalivage per purvą.

Čia jis pagaliau aptiko iš pilkų akmenų išmūrytą šliuzininko namą, prie kurio durų kabojo lentelė su užrašu: „Deklaracijų pateikimas“.

Megrė įėjo į šalimais esančią „Upeivių kavinę“, iš kurios nebuvo matyti jokio kito statinio visoje apylinkėje.

Už kairiųjų durų atsivėrė skurdi salė, nustatyta stalais, užtiestais rusvomis klijuotėmis, sienos buvo išdažytos pusiau ruda, pusiau purvinai geltona spalva.

Be to, čia dar tvyrojo savotiški kvapai, pagal kuriuos ją iškart atskirtum nuo daugybės kitų panašių

* Reguliuojamo užtvankomis ar šliuzais vandens lygio plotas upėje arba kanale. (Čia ir toliau – vert. past.)

kaimo kavinių. Joje atsidavė arklidėmis, pakinktais, derva, bakalėja, žibalu ir gazolinu.

Prie kitų durų, iš dešinės, kabojo varpelis, o keletas langų šalimais buvo apklijuoti permatomomis prekių reklamomis.

Iš čia buvo matyti, kiek prigrūsta visokiausių prekių: neperšlampamų apsiaustų, medpadžių batų, drobinės aprangos, bulvių maišų, valgomojo aliejaus statinaičių, cukraus dėžių, žirnelių ir pupelių skardinių, daržovių mišinių stiklainių ir fajansinių indų.

Tik nebuvo nė vieno pirkėjo. Arklidėje stovėjo vos vienas arklys, kurį savininkas kinkydavosi važiuodamas į turgų: didžiulis pilkas padaras, bet toks pat meilus kaip ir šuo, kurio čia niekas nerišdavo ir jis ramiai sau bėginėjo po kiemą tarp vištų.

Viskas buvo patižę nuo lietaus vandens. Štai toks išskirtinis šios vietovės bruožas. O žmonės, jei praeidavo, tai pajuodusiais ir blizgančiais nuo drėgmės drabužiais, net kūprindamiesi nuo žvarbos.

Už bemaž šimto metrų siauruku tarp Dekovilio ir laivų statyklos prariedėdavo traukinukas, o konduktorius, įsitaisęs kone žaislinio garvežiuko paskuigalyje, buvo prisitvirtinęs lietsargį, po kuriuo tirtėjo, sutraukęs pečius.

Vienoje baržoje atrišo nuo krantinės lynus, ir padedant kobiniui ji nusistūmė iki šliuzo, iš kurio jau pasirodė kita.

Kaip ta moteris čia atkeliavo? Kokiu tikslu? Šis vienintelis visiems keblus klausimas kamavo Epernė policiją, prokuratūrą, teismo ekspertizės medikus, tapatybės nustatymo skyriaus specialistus, dėl jo be atvangos laužė galvą Megrė.

Ji buvo pasmaugta, tuo jau buvo galima neabejoti. Mirtis ištiko sekmadienio vakarą, tikriausiai tarp dešimtos valandos ir pusės vienuoliktos.

Lavoną rado arklidėje maždaug ketvirtą valandą ryto.

Pro šliuzą nėjo joks kelias. Niekas, išskyrus navigatorius, negalėjo ten kelti kojos. Šalivagės kelias buvo toks siauras, kad automobilis juo nepravažiuotų. O šiąnakt, jei būtum keliavęs pėsčiomis, būtų tekę bristi per balas ir iki pusės blauzdų klampoti per purvą.

Moteris akivaizdžiai atstovavo tai visuomenės daliai, kuri paprastai keliauja prabangiais automobiliais ar miegamuosiuose vagonuose ir pėsčiomis vaikščioti nelinkusi.

Ji vilkėjo tik gelsvo šilko suknele ir avėjo baltos zomšos bateliais, labiau tinkančiais paplūdimiui negu kasdieniam vaikščiojimui.

Suknelė buvo suglamžyta, bet niekur negalėjai aptikti nė purvo dėmelės. Kai ją surado, buvo šlapias vien tik kairiojo batelio galiukas.

– Trisdešimt aštuoneri ar keturiasdešimt metų! – apžiūrėjęs moters lavoną pasakė gydytojas.

Jos tikrų perlų auskarai galėjo kainuoti kokius penkiolika tūkstančių frankų. Apyrankė, iškalta iš aukso ir platinos, atitiko pačius madingiausius pavyzdžius, ir būtum iškart pasakęs, kad dirbinio išvaizda prašoka kainą, net neįskaitęs įrėžto Vandomo aikštės* juvelyro parašo.

Plaukai buvo tamsūs, garbanoti, pakaušyje ir ties smilkiniais kirpti labai trumpai.

* Ten įsikūrę garsiausi Prancūzijos juvelyrai.

Nors smaugiant veido bruožai susidarkė, anksčiau ji turėjo būti labai dailaus veido.

Taigi – moteris, pasižyminti spindesiu ir elegancija.

Po jos šlifuotais ir nulakuotais nagais susikaupė purvo.

Taip pat nepavyko šalia nužudytosios rasti rankinuko. Epernė, Reimso ir Paryžiaus policija su visų savo fotografų pagalba nuo pat ryto tuščiai bandė nustatyti jos tapatybę.

Lietus be atvangos plovė niaurų apylinkių peizažą. Horizonto liniją ištisai užstojo kreidinės kalvos, išmargintos juodais ir baltais dirbamų plotelių dryžiais, o vynuogienojai dėl šių metų nederliaus priminė medinių kryžių rikiuotę mūšiuose kritusių karių kapinėse.

Šliuzininkas, atpažįstamas tik iš sidabro galionais apjuostos kepurės, sunkia eisena suko ratus aplink savo baseiną, ir kiekvienąkart jam atidarius sklendes, sušniokšdavo vanduo.

Kiekvienam upeiviui, kol jo laivas kildavo ar leisdavosi, jis pasakojo apie nusikaltimą.

Kartais abu įgulos vyrai – baržos šeimininkas ir arklių varovas, – jau sudėję parašus ant laivo popierių, užeidavo į „Upeivių kavinę“ išgerti keleto stikliukų romo ar butelaičio baltojo vyno.

Šliuzininkas vis kinkčiojo smakrą į Megrė pusę, kai tas klaidžiojo aplinkui be aiškaus tikslo, todėl turėjo atrodyti visiškai suglumęs.

Iš tikrųjų taip ir buvo. Atrodė, kad byla sveiku protu tiesiog nepaaiškinama. Netgi nebuvo įmanoma rasti nė vieno liudininko, kurį galėtum apklausti.

Taip buvo todėl, kad prokuratūra, apklaususi tik šliuzininką, paskui susitarė su Tiltų ir kelių žinybos inžinieriumi, kad praleis visus laivus plaukti savo keliu.

Paskutiniai vidurdienį iškeliavo tie du arklių varovai, lydėdami savo „panamas".

Šliuzai buvo išdėstyti kas tris ar keturis kilometrus ir tarp jų nutiestas telefono ryšys, todėl bet kuriuo metu buvo galima sužinoti, kur plaukia kuris nors laivas, ir bet kada jį sustabdyti.

Tarp kitko, Epernė policijos komisaras vis dėlto apklausė visus apylinkių gyventojus, ir Megrė gavo progą susipažinti su apklausos protokolu, bet vis tiek negalėjo prieiti prie jokių logiškų išvadų – viskas taip ir liko neįtikėtina.

Visus, kurie nuolat lankydavosi „Upeivių kavinėje", gerai pažinojo arba šeimininkas, arba šliuzininkas, o dažniausiai tai būdavo jų abiejų pažįstami.

Varovai bent kartą per savaitę nakvodavo toje pačioje arklidėje ir visą laiką tos pačios būklės, beveik prilygstančios girtumui.

– Supraskite! Prie kiekvieno šliuzo jie išgeria po taurelę... Beveik visi šliuzininkai pardavinėja alkoholinius gėrimus...

Tanklaivis atplaukė sekmadienį po pietų ir išplaukė pirmadienį iš ryto; jis aprūpindavo visą regioną degalais ir priklausė stambiai Havro laivybos kompanijai.

O „Apvaizda", kurios kapitonas buvo drauge ir jos savininkas, čia praplaukdavo ne mažiau nei dvidešimt kartų per metus, tempiama dviejų arklių ir lydima juos genančio senuko varovo. Lygiai tą patį galėtum pasakyti ir apie visas kitas baržas.

Megrė buvo paniuręs. Šimtus kartų jis vis užeidavo tai į arklidę, tai į kavinę, tai į krautuvę.

Buvo galima jį pamatyti žingsniuojantį akmeninio tilto link, ir atrodė, kad jis skaičiuoja savo žingsnius ar bando kažką surasti purve. Dešimtis kartų – jam jau net koktu darėsi nuo to vandens – jis suirzęs stebėjo, kaip pro šliuzus praplaukia baržos.

Policija vis klausinėjo, ką jis iš tikrųjų apie tai mano, bet jis paprasčiausiai neturėjo ką pasakyti. O jei atvirai – jis net nebandė rasti kokių nors naujų nusikaltimo pėdsakų, tik stengėsi įsijausti į tvyrančias nuotaikas, labiau priartėti prie kanalo gyvenimo, kuris jam pasirodė visai kitoks, negu anksčiau įsivaizdavo.

Jis sužinojo, kur galėtų pasiskolinti dviratį, jei staiga prireiktų nuvykti į kurį nors laivą.

Šliuzininkas jam davė *Oficialų Prancūzijos vidaus laivybos vadovą*, kuriame tokios mažai kam žinomos vietovės kaip Dizi, geografinės padėties sumetimais, dėl susiliejančios santakos arba dėl laivybos kelių susikirtimo, dėl netoliese esančio didesnio uosto arba krovos keltuvo, netgi deklaracijų pateikimo biuro, įgaudavo neginčytinos reikšmės.

Jis pabandė mintyse sekti baržas ir varovus:

„Aji–Uostas–Šliuzas nr. 13.

Marėjus prie Aji–Laivų statykla–Uostas – Apsisukimo akvatorija–Šliuzas nr. 12–Žyma 74,36."

Paskui Bisejis, Tūras prie Marnos, Kondė, Enji...

Kad įveiktų visą kanalo kelią iki kito galo, laivai šliuzas po šliuzo užkyla į Langro plynaukštę, o paskui jau nuolydžiu Sonos upe praplaukia pro Šaloną, Makoną, Lioną...

– Ką gi šita moteris čia veikė?

Arklidėje su perlų auskarais, madinga apyranke, baltos zomšos bateliais!

Ten ji turėjo atkakti dar gyva, nes žmogžudystė įvykdyta po dešimtos valandos vakaro.

Tik kaip? Kokiais tikslais? Be to, niekas nieko negirdėjo! Ji nerėkė! Tuodu varovai netgi neprabudo!

Jei ne tas pasimetęs botagas, lavoną kas nors būtų suradęs nebent po dviejų savaičių ar po mėnesio, atsitiktinai pasirausęs po šiaudus!

O kiti varovai ramiausiai knarktų šalia sustingusio lavono!

Be perstojo pliaupė šaltas lietus, bet ore tvyrojo dar kažkas nepermaldaujamai slegiamo. Be kita ko, gyvenimo ritmas čia buvo labai lėtas.

Kojos, apautos auliniais batais ar medpadžiais, sunkiai vilkosi mūrinėmis šliuzo sienomis ir šalivage. Šlaputėliai arkliai baržose laukė, kol nuplauks iki kito baseino pakraščio, o jau išlaipinti ant kranto, stipriai įsirėmę užpakalinių kojų kanopomis į gruntą, lėtai vilks laivą į priekį.

Kaip visuomet apylinkes pamažu globė tirštėjanti vakaro prieblanda. Aukštyn plaukiančios baržos jau užbaigė šios dienos maršrutą, ir upeiviai jas nakčiai tvirtino pakrantėje, o viską sutvarkę, jie sustirę traukė būreliais kavinės link.

Megrė užėjo pasižiūrėti į kambarį, kurį jam nakčiai paruošė šalia šeimininko miegamojo. Prabuvo ten gal keliolika minučių, nes turėjo pasikeisti peršlapusius batus ir išsivalyti pypkę.

Vos jam nusileidus žemyn, kažkokia niekam nežinoma jachta, vairuojama jūreivio neperšlampamu apsiaustu, lėtai praslinko palei pat pakrantę,

stabtelėjo, truktelėjo atgal ir, net nestuktelėjusi į krantinę, sustingo tarp dviejų knechtų.

Jūreivis šiuos sudėtingus manevrus atliko vienas. Po kiek laiko kajutės tarpduryje pasirodė dvejetas vyrų, kurie iš pradžių nuobodžiaujančiais žvilgsniais apsidairė aplinkui, bet galiausiai apsisprendė išlipti ir pasuko „Upeivių kavinės“ link.

Jie taip pat buvo užsimetę neperšlampamus apsiaustus. Kai juos nusisiautė, pasimatė jų flaneliniai marškiniai su plačiomis iškirptėmis ir baltos kelnės – apranga, visiškai nebūdinga šiose vietovėse.

Nors vietiniai upeiviai nuo jų nenuleido akių, atėjūnų tai nė trupučio netrikdė. Atvirkščiai! Regis, toks sutikimas jiems atrodė visiškai įprastas dalykas.

Vienas jų buvo stambus ir storas, jau žilstantis, raudonu veidu ir nemaloniu žvilgsniu, slystančiu per žmones ir daiktus, lyg jų nematytų.

Jis išsidrėbė šiaudinėje kėdėje, kitą pasistatė, kad patogiau ištiestų kojas, ir spragtelėjo pirštais, kviesdamas prieiti užeigos šeimininką.

Jo bendras, kuriam galėjo būti dvidešimt penkeri metai, kalbino jį angliškai, o balsas skambėjo atsainiai ir snobiškai.

Bet vyras be akcento kreipėsi į šeimininką prancūziškai:

– Ar turite tikro šampano?.. Tik neputojančio?..

– Turiu...

– Atneškite butelį...

Jie rūkė cigaretes kartono kandikliais, o tokios paprastai vežamos iš Turkijos.

Vietiniai upeiviai, trumpam pritilę, pamažu vėl įsišnekėjo.

Šeimininkas atnešė svečiams vyno, o netrukus pasirodė ir jūreivis, taip pat baltomis kelnėmis ir jūreiviška palaidine melsvais dryžiais.

– Mes čia, Vladimirai...

Storulis žiovavo, atvirai rodė jį kankinantį baisų nuobodulį. Jis ištuštino savo stiklinę su tokia išraiška, lyg nebūtų labai patenkintas.

– Dar butelį! – sualsavo kone į ausį jaunesniajam.

Šis pakartojo garsiau, lyg šitaip perduoti įsakymus jiems būtų visiškai įprastas dalykas:

– Dar butelį!.. To paties!..

Megrė išlindo iš savo kampelio, kuriame sėdėjo palinkęs prie alaus butelaičio.

– Atleiskite, ponai... Ar galėčiau užduoti jums klausimą?..

Vyresnysis parodė į savo bendrą, tarytum sakydamas: „Kreipkitės į jį!“

Šis nerodė nei nustebimo, nei susidomėjimo. Jūreivis tuo metu išgėrė stiklinę, paskui nupjovė cigaro galiuką.

– Jūs plaukėte Marna?

– Suprantama, kad Marna...

– Ar toli nuo čia praėjusią naktį buvote prisišvartavę?

Storulis pasuko galvą į jaunesnįjį ir pasakė angliškai:

– Pasakyk jam, kad tai ne jo reikalas!

Megrė apsimetė, kad nieko nesuprato, ir, daugiau nieko nesakęs, išsitraukė iš piniginės mirusios

moters nuotrauką ir padėjo ant stalo pašnekovams prieš akis.

Upeiviai, sėdintys ar stovintys prie baro, stebėjo tą sceną net išpūtę akis.

Jachtos savininkas tik vos krustelėjo galvą, kad pasižiūrėtų į nuotrauką. Paskui jis įsistebeilijo į Megrė ir atsiduso:

– Policija?

Prancūziškai jis kalbėjo su labai ryškiu angliškų akcentu, o balse buvo justi nuovargis.

– Kriminalinė policija! Žmogžudystė įvykdyta čia, praėjusią naktį. Aukos tapatybė kol kas nenustatyta.

– Kur ji yra? – paklausė kitas, keldamasis ir rodydamas pirštu į nuotrauką.

– Epernė lavoninėje. Jūs ją pažįstate?

Anglo veidas liko neperprantamas. Tačiau Megrė pastebėjo, kad jo neįtikėtinai storas, apopleksiškas sprandas pasidarė violetinis.

Jis pasiėmė savo baltąją kepuraitę, užsimaukšlino ją ant baigiančios nuplikti galvos ir sumurmėjo savo bendrui angliškai:

– Vėl turėsime bėdų!

Pagaliau, visiškai abejingas upeivių rodomam dėmesiui, prieš tai trūktelėjęs cigaretės dūmo, jis pareiškė:

– Tai mano žmona!

Aiškiausiai buvo girdėti lietaus teškenimas į langus ir netgi šliuzo suktuvo girgždesys. Tokia nedrumsčiama tyla truko gal keletą akimirkų, bet atrodė, kad staiga sustojo visas gyvenimas.

– Sumokėkite, Vili...

Anglas užsimetė savo neperšlampamą apsiaustą ant pečių, net nesikišdamas rankų į rankoves, ir burbtelėjo Megrė:

– Eime į laivą...

Jūreivis, kurį jis vadino Vladimiru, išgėrė dar likusį butelyje šampaną ir tada išėjo kartu su Viliu.

Jachtoje komisaras pirmiausia pamatė moterį, apsirengusią tik peniuaru, basą, susitaršiusiais plaukais, snūduriuojančią ant tamsiai raudono aksomo kušetės.

Anglas papurtė ją už peties ir lygiai taip pat flegmatiškai, pabrėžtinai mandagiu tonu prisakė:

– Išeikite į lauką...

Jis pastovėjo, išsiblaškiusiu žvilgsniu dairydamasis po stalą, ant kurio buvo butelis viskio ir keletas nešvarių stiklinių, o nuorūkos peleninėje virto per kraštus.

Galiausiai jis mechanišku judesiu įsipylė išgerti ir atsainiai stumtelėjo butelį Megrė, be žodžių pasiūlydamas: „Jei pageidautumėte...“

Praplaukianti barža vos nenubrozdino jachtos iliuminatorių, ir varovas už kokių penkiasdešimties metrų pradėjo stabdyti arklius, nes vis buvo girdėti, kaip skardi skambaliukai.

II
„PIETŲ KRYŽIAUS“ ĮGULA

Megrė buvo beveik toks pat aukštas ir plačiapetis kaip ir anglas. Jo ramus būdas Orfevro krantinėje jau buvo virtęs legenda. Vis dėlto šį kartą pašnekovo šaltumas vedė jį iš kantrybės.

Atrodė, kad šitokia ramybė turėjo būti jachtos devizu. Nuo jūreivio Vladimiro iki moters, kuriai sudrumstė miegą, – visi įgulos nariai atrodė arba viskam abejingi, arba tiesiog buki. Būtum galėjęs pasakyti, kad šiuos žmones kažkas išvertė iš lovos po sunkių pagirių.

Štai dar viena smulkmena, tarp daugybės kitų. Pakilusi iš lovos, moteris pradėjo ieškoti cigarečių pakelio ir pastebėjo nuotrauką, kurią anglas pasidėjo ant stalo, beje, jau spėjusią sušlapti benešant tą trumputę kelio atkarpą iš „Upeivių kavinės“.

– Meri?.. – krūptelėjusi paklausė ji.

– Meri, *yes*!

Tik tiek! Ji išėjo pro laivo pirmagalio duris, vedančias į dušo ir persirengimo kajutę.

Vilis užlipo ant denio ir pasilenkė prie liuko. Jachtos salone buvo ankšta. Lakuoto raudonmedžio pertvaros buvo tokios plonos, kad pirmagalyje turėjo viskas girdėtis, nes jachtos šeimininkas,

rūsčiai suraukęs antakius, iš pradžių pasižiūrėjo į tą pusę, paskui – į jaunuolį ir šiek tiek susierzinęs jam šūktelėjo:

– Nagi!.. Įeikite!..

Jis staigiu judesiu pasisuko į Megrė.

– Seras Volteris Lempsonas, Indijos karo pajėgų atsargos pulkininkas!

Po prisistatymo jis sausokai atidavė karišką pagarbą, o kitu mostu parodė į minkštasuolį.

– Ponas?.. – paklausė Megrė, pasisukęs į Vilio pusę.

– Mano draugas... Vilis Marko...

– Ispanas?

Pulkininkas tik gūžtelėjo pečiais. Atidžiau įsižiūrėjęs į jaunuolio veidą, Megrė atrado jame akivaizdžių izraelito bruožų.

– Pagal tėvą būčiau graikas... Pagal motiną – vengras...

– Dėl žinomų priežasčių esu priverstas užduoti jums keletą klausimų, sere Lempsonai...

Vilis visai nesivaržydamas atsisėdo tiesiai ant kėdės atkaltės ir pasisiūbuodamas rūkė cigaretę.

– Klausau!

Kai Megrė jau ruošėsi prabilti, jachtos savininkas jį pertraukė:

– Kas tai padarė? Jau žinoma?

Jis turėjo galvoje žudiką.

– Iki šiol vis dar nieko aiškaus nenustatyta. Todėl jūs būsite labai naudingi tyrimui, jei pateiksite man žinių apie kai kuriuos dalykus.

– Virve? – jis perbraukė ranka sau per kaklą.

– Ne! Žudikas ją pasmaugė rankomis. Kada paskutinį kartą matėte ponią Lempson?

– Vili...

Akivaizdu, kad Vilis buvo žmogus visiems pavedimams, net užsakinėdavo gėrimus ir atsakinėdavo už pulkininką į klausimus.

– Mo, ketvirtadienį vakare... – atsakė jis.

– Ir jūs apie dingimą nepranešėte policijai?

Seras Lempsonas vėl įsipylė viskio.

– O kam? Juk ji darė viską, ką norėjo, argi ne taip?

– Anksčiau ji dažnai šitaip dingdavo?

– Keletą kartų...

Virš galvų, į denį, teškeno lietus. Tirštėjančios sutemos priminė, kad artėja naktis, ir Vilis pasuko elektros skirstytuvo rankenėlę.

– Ar akumuliatoriai įkrauti? – pasiteiravo pulkininkas angliškai. – Ar neatsitiks, kaip praėjusį kartą?

Megrė turėjo pasistengti, kad sugrąžintų tikrovės jausmą savo apklausai. Jį be perstojo mušė iš vėžių nauji įspūdžiai.

Turėjo ir stebėti viską iš karto, ir galvoti viską iš karto, todėl jo galvoje maišėsi padrikos mintys.

Jis jautėsi ne užgautas, bet veikiau sutrikdytas žmogaus, kuris „Upeivių kavinėje“, vos probėgšmais metęs žvilgsnį į nuotrauką, nė nemirktelėjęs burbtelėjo: „Tai mano žmona...“

Jis prisiminė nepažįstamąją su peniuaru, taip šaltai klausiančią: „Meri?..“

Dabar tas Vilis Marko, nenustygstamai siūbuojantis kėdėje, su cigarete tarp dantų, o pulkininkas jaudinasi tik dėl akumuliatorių!

Kanceliariškoje savo kabineto aplinkoje komisarui, be abejo, būtų buvę lengviau pakreip-

ti apklausą reikiama linkme. Čia jis pradėjo nuo to, kad, nesulaukęs pasiūlymo, pats nusivilko apsiaustą ir pasiėmė atgal nuotrauką, kuri, kaip ir visi lavonų atvaizdai, galėjo kelti tik siaubą.

– Jūs gyvenate Prancūzijoje?

– Tai Prancūzijoje, tai Anglijoje... Kartais būnu Italijoje... Visur su savo „Pietų Kryžiaus“ laivu...

– Jūs atvykote iš?..

– Paryžiaus! – atsiliepė Vilis, kuriam pulkininkas ženklu parodė kalbėti. – Mes ten išbuvome porą savaičių, o prieš tai mėnesį praleidome Londone...

– Jūs ir gyvenote laive?

– Ne! Laivą palikome Otejyje. O patys apsistojome „Raspajo“ viešbutyje, Monparnase...

– Taigi buvote visi kartu: pulkininkas, jo žmona, ta moteris, kurią ką tik mačiau, ir jūs?

– Taip! Ta moteris yra vieno čiliečio deputato našlė, ponia Negreti.

Seras Lempsonas išpūtė nekantrų atodūsį ir vėl prabilo angliškai:

– Aiškinkite jam kuo greičiau, kitaip jis čia sėdės iki ryto...

Megrė nė nemirktelėjo. Tik pradėjo klausimus uždavinėti šiek tiek atšiauresne maniera.

– Ar ponia Negreti yra jūsų giminaitė? – paklausė jis Vilio.

– Visai ne...

– Taigi, jums ir pulkininkui ji yra visiškai svetima... Ar galėtumėte man paaiškinti, kaip jūsų laive išsidėsčiusios kajutės?

Seras Lempsonas gurkštelėjo viskio, kostelėjo, užsirūkė cigaretę.

– Pirmagalyje yra kubrikas įgulai, bet ten miega tik Vladimiras. Jis buvęs rusų karo laivyno gardemarinas... Tarnavo pas Vrangelį...

– Daugiau nėra jūreivių? Tarnų?

– Viskuo rūpinasi Vladimiras...

– O toliau?

– Tarp kubriko ir šio salono dešinėje yra virtuvė, kairėje – dušo ir persirengimo kambarys...

– O paskuigalyje?

– Tik variklis...

– Išeina, kad jūs visi keturi gyvenate vienoje kajutėje?

– Čia yra keturios kušetės... O tuos du minkštasuolius, kuriuos matote, galima ištiesti kaip sofas... Toliau...

Vilis priėjo prie pertvaros, atidarė kažką, primenantį ilgą stalčių, ir parodė patalynės komplektą.

– Prie kiekvienos sienos yra toks stalčius... Pats viską matote...

Megrė iš tikrųjų pradėjo vis labiau aiškėti šios savotiškos jų bendro gyvenimo nuostatos, ir jis suprato, kad netrukus atsiskleis ir jo paslaptys.

Pulkininko akys buvo drumstos bei drėgnos, kaip tikro girtuoklio. Atrodė, kad jis visiškai nesidomi pokalbiu.

– Kas gi nutiko Mo? Visų pirma, kada jūs ten atvykote?

– Trečiadienio vakarą... Tai vos vienas jachtos etapas iš Paryžiaus... Mes pasikvietėme porą draugių iš Monparnaso...

– Tęskite...

– Oras buvo labai gražus... Denyje pasistatėme fonografą ir surengėme šokius... Apie ketvirtą valandą ryto palydėjau mūsų drauges į viešbutį, nes jos turėjo išvykti dieniniu traukiniu...

– Kur prisišvartavo „Pietų Kryžius“?

– Prie pat šliuzo...

– Ir nieko ypatingo neatsitiko ketvirtadienį?

– Mes atsikėlėme labai vėlai, nors mus kelis kartus žadino keltuvas, nes visiškai šalia stovėjo barža, į kurią krovė akmenis... Mes su pulkininku nuėjome į miestą išgerti aperityvo... Po pietų... palaukite... Pulkininkas miegojo... Aš žaidžiau šachmatais su Glorija... Glorija – tai ponia Negreti...

– Denyje?

– Taip... Gerai prisimenu, kad Meri išėjo pasivaikščioti.

– Ir nebegrįžo?

– Atleiskite! Ji pavakarieniavo laive... Pulkininkas pasiūlė praleisti vakarą dansinge, bet Meri atsisakė eiti su mumis... Kai mes trečią valandą paryčiais sugrįžome, jos jau neberadome...

– Nepaskelbėte paieškos?

Seras Lempsonas tik barbeno pirštais į lakuotą stalviršį.

– Pulkininkas jums jau sakė, kad jo žmona galėjo laisvai išeiti, kada nori, ir sugrįžti, kada jai patinka... Mes jos palaukėme iki šeštadienio ir išplaukėme... Ji žinojo mūsų nusibrėžtą maršrutą, todėl galėjo mus bet kur pasivyti...

– Jūs plaukiate į Vidužemio jūrą?

– Į Porkerolio salą, prie Jero salyno, kur paprastai praleidžiame ilgesnę metų dalį... Pulkininkas

ten turi nusipirkęs senovinį fortą, vadina jį Mažąja Langustyne...

– Ar penktadienį visi iki vieno žmonės ištisą dieną buvo laive?

Vilis padvejojo, bet atsakė ypač guviai:

– Aš buvau nuvažiavęs į Paryžių...

– Ką ruošėtės ten veikti?

Jis nusikvatojo, bet kažkaip nemaloniai, net burna nenatūraliai persikreipė.

– Jau minėjau mūsų drauges... Norėjau su jomis dar kartą pasimatyti... Bent jau su viena iš jų...

– Galėtumėte pasakyti jos pavardę?

– Tik jų vardus... Siuzi ir Lija... Jas kiekvieną vakarą galima sutikti „Kupole“... Jiedvi gyvena viešbutyje, kampinis Grand Šomjė gatvės namas...

– Tai profesionalios meilės paslaugų teikėjos?

– Labai šaunios moteriškaitės...

Durys atsivėrė. Pasirodė ponia Negreti, jau apsivilkusi žalsvo šilko suknia.

– Galiu įeiti?

Pulkininkas atsakė tik gūžtelėdamas pečiais. Jis jau spėjo išlenkti trečią taurę viskio, beveik neatskiedęs gėrimo sodos vandeniu.

– Vili... Paklauskite... dėl tų formalumų...

Megrė nereikėjo vertėjo, kad suprastų. Toks dar neregėtas atsainus būdas uždavinėti klausimus jau pradėjo jį erzinti.

– Suprantama, kad pirmiausia turėsite atpažinti kūną... Po skrodimo jums, be abejo, bus suteiktas leidimas ją palaidoti. Nurodysite kapines ir...

– Gal galima nuvykti tučtuojau? Ar čia yra koks nors garažas, kur būtų galima išsinuomoti automobilį?

– Tik Epernė...

– Vili... Paskambinkite, kad atsiųstų automobilį... Tik tučtuojau!

– „Upeivių kavinėje“ yra telefonas! – pasakė Megrė, matydamas, kad jaunuolis labai nenoromis velkasi apsiaustą.

– Kur Vladimiras?

– Ką tik girdėjau jį pareinant...

– Pasakyk jam, kad vakarieniausime Epernė...

Ponia Negreti, geriau į ją įsižiūrėjus, pasirodė gan apkūni, o jos plaukai buvo tokie juodi, kad net blizgėjo, paryškindami baltą odą; dabar ji įsitaisė kampe, po barometru, ir stebėjo šią sceną ranka parėmusi smakrą, tik negalėjai suprasti, ar ji visiškai nesiklauso, ar yra giliai susimąsčiusi.

– Jūs važiuosite su mumis? – paklausė jos seras Lempsonas.

– Nežinau... Dar tebelyja?..

Megrė ir taip buvo pasipiktinęs, tad paskutinis pulkininko klausimas jam tikrai nepridėjo ramybės.

– Kaip jums atrodo, kiek dienų prireiks, kad viską susitvarkytume?

Komisaras tik pagiežingai sumurmėjo:

– Jei teisingai suprantu, kalba eina ir apie laidotuves?

– *Yes*... Kokio trejeto dienų užteks?

– Jei teismo gydytojai suteiks leidimą laidoti, o teismo tardytojas neprieštaraus, tuomet viską užbaigsite per dvidešimt keturias valandas...

Ar pašnekovas pajuto, kad jo žodžiai atmiešti kartoka ironija?

Megrė panoro dar kartą pasižiūrėti į velionės nuotrauką: kūnas sužalotas, išpurvintas, drabužiai

suglamžyti, o kadaise toks dailus veidas, papudruotas, kvapniu raudoniu padažytomis lūpomis bei skruostais, dabar įgavęs tokią išraišką, kad negali į jį žiūrėdamas nepajusti per nugarą perbėgančio šiurpo.

– Išgersite?..

– Dėkoju...

– Taigi...

Seras Valteris Lempsonas atsikėlė, kad parodytų, jog, jo nuomone, laikas pokalbiui pasibaigė, ir šūktelėjo:

– Vladimirai!.. Kostiumą!..

– Tik aš jums turiu užduoti dar ne vieną klausimą, – pasakė komisaras. – Galbūt net prireiks apžiūrėti visą jachtą.

– Rytoj... Iš pradžių į Epernė, ar ne?.. Kiek laiko užtruks kelionė automobiliu?..

– Aš liksiu viena? – pasibaisėjo ponia Negreti.

– Su Vladimiru... Bet galite važiuoti su mumis...

– Aš neapsirengusi...

Vilis apsisuko greitai kaip vėjas, ir grįžęs iškart nusimetė savo varvantį apsiaustą.

– Mašina bus po dešimties minučių...

– Taigi, komisare, jei sutiktumėte... – pulkininkas parodė duris. – Mums reikia apsirengti...

Išeidamas komisaras kam nors būtų mielai išdaužęs snukį, taip jis susinervino. Jis išgirdo, kaip už nugaros užsitrenkia liukas.

Lauke blankiai švytėjo tik aštuoni jachtos iliuminatoriai ir signalinis žibintas, pritvirtintas prie stiebo. Už kokių dešimties metrų bolavo masyvus baržos paskuigalis, o iš kairės, pakrantėje, galėjai išskirti didžiulę krūvą anglių.

Megrė net susidarė įspūdis, kad lietus dvigubai pasmarkėjo, o dangus rodės toks juodas ir taip žemai, kad dar niekada neteko šitaip matyti. Gal jam tik pasirodė?

Jis nužingsniavo „Upeivių kavinės“ link, ir vos tik jis ten pasirodė, balsai iškart pritilo. Upeiviai buvo susėdę rateliu aplink ketaus krosnelę. Šliuzininkas stovėjo alkūnėmis pasirėmęs į barą ir kažką kalbėjosi su tarnaite, stambia rudaplauke mergina, avinčia medpadžiais.

Staliukai, užtiesti rusva klijuote, buvo nustatyti litriniais vyno buteliais, plokščiadugnėmis stiklinėmis, visur telkšojo gėrimų valkos.

– Ar ji tikrai buvo jo moteris? – sukaupęs drąsą, pradėjo klausinėti komisarą šeimininkas.

– Taip! Duokite man alaus! O gal ne... Ką nors karšto... Vieną grogo...

Pamažu upeiviai vėl įsikalbėjo. Mergina atnešė Megrė garuojančią stiklinę ir prisilietė prie jo peties prikyšte.

Komisaras bandė įsivaizduoti, kaip trejetas žmonių, pridėjus dar ir Vladimirą, vienu metu rengiasi tokioje siauroje kajutėje.

Be to, jis įsivaizdavo ir daugybę kitų dalykų, tik gana bendrais bruožais ir su nemenku pasišlykštėjimu.

Jis žinojo Mo šliuzą, kur kas reikšmingesnį laivybai už Dizi, nes jis jungė Marną su kanalu: ten buvo pusmėnulio formos uostas, visą laiką užkimštas baržomis, tiesiog susiglaudusiomis bortais.

Štai tenai, smalsiai apžiūrinėjant upeiviams, nuleidęs inkarą šviesomis ištisai nutviekstas „Pietų Kryžius“, ant kurio denio griaudžiant gramofonui

šoka pulkininkas, Vilis, ponia Lempson, apkūnioji ponia Negreti, tos dvi moteriškės iš Monparnaso ir jie visi be saiko geria...

O „Upeivių kavinėje“ dvejetas vyrų melsvomis palaidinėmis, atsisėdę kamputyje ir pasidėję dešrą ant duonos, kišeniniais peiliukais pjaustė ją gabalais, kiekvieną kąsnį užsigerdami raudonuoju vynu.

Kažkas pasakojo apie nelaimę, įvykusią iš ryto prie „arkos“, tai yra toje vietoje, kur kanalas, kad perkirstų aukščiausią Langro plynaukštės dalį, įsilieja į aštuonių kilometrų ilgio požeminį tunelį.

Upeivio koja įsipainiojo į arklių pakinktus. Jis pradėjo šaukti, bet varovas neišgirdo, ir arkliams po trumpo postovio pajudėjus, buvo nublokštas į vandenį.

Tunelis buvo neapšviestas. Baržoje spingsojo tik signalinis žibintas, nuo kurio į vandenį krito vos keletas atspindžių. To upeivio brolis (barža taip ir vadinosi „Du broliai“) šoko į kanalą.

Vieną vis dėlto pavyko ištraukti, bet jau mirusį, o kito dar tebeieško...

– Jiems buvo telikę sumokėti vos du metinius įnašus už laivą. Bet atrodo, kad pagal paskolos sutartį jų žmonoms mokėti nereikės...

Įėjo vairuotojas odine kepuraite ir pradėjo kažko dairytis.

– Kas užsisakė mašiną?

– Aš! – atsiliepė Megrė.

– Buvau priverstas palikti ją ant tilto... Nenoriu nusiversti į kanalą...

– Jūs grįšite pavalgyti? – paklausė šeimininkas komisaro.

– Dar nežinau...

Megrė išėjo kartu su vairuotoju. Baltai dažytas „Pietų Kryžius“ lietuje atrodė kaip pieno dėmė, ir dvejetas vaikigalių iš gretimos baržos, net nepaisydami liūties, stebeilijosi į jį sužavėtomis akimis.

– Žozefai!.. – pasigirdo piktas moters balsas. – Parsivesk brolį!.. Kitaip gausi lupti!..

– „Pietų Kryžius“, – perskaitė vairuotojas pirmagalyje. – Tai čia tie anglai?..

Megrė užkopė trapu į viršų, pasibeldė. Vilis jau buvo pasiruošęs vykti, vilkėjo tamsiu elegantišku kostiumu, ir jam atidarius duris, kajutėje visu gražumu pasirodė išraudęs pulkininkas, dar be švarko, o Glorija rišo jam kaklaraištį.

Megrė liko laukti už durų. Kartkartėmis jis išgirsdavo, kaip pulkininkas ir jaunuolis ginčijasi angliškai. Pagaliau pasirodė Vilis ir pasakė:

– Jis nenori klampoti per purvyną... Vladimiras nuleis valtelę... Mes atplauksime prie mašinos.

– Hm!.. Hm!.. – sukrenkštė vairuojas, visa tai išgirdęs.

Po dešimties minučių Megrė su vairuotoju jau nekantriai vaikštinėjo tiltu aplink automobilį, stovintį prigesintais žibintais. Praslinko beveik pusvalandis, kol pagaliau pasigirdo dvitakčio variklio burzgimas.

Galiausiai iš tamsos atskardėjo Vilio balsas:

– Ar čia?.. Komisare!..

– Taip, čia!

Valtis su prikabinamu varikliu apsukusi ratą priplaukė prie kranto. Vladimiras padėjo pulkininkui išlipti, susitarė, kad grįš jo paimti.

Mašinoje seras Lempsonas nepratarė nė žodžio. Kad ir buvo apkūnus, jį galėjai laikyti elegancijos pavyzdžiu. Smarkiai įraudęs, gerai prisižiūrintis, flegmatiškas – tai buvo tikras anglų džentelmenas, kokie buvo vaizduojami praėjusio amžiaus graviūrose.

Vilis Marko rūkė cigaretę po cigaretės.

– Kas per kledaras! – atsiduso jis, kai mašina krestelėjo, riedėdama per griovį.

Megrė pastebėjo, kad jis ant piršto mūvi storą platininį žiedą su stambiu geltonuoju deimantu.

Kai jie važiavo per blizgančius nuo lietaus miesto grindinius, vairuotojas pakėlė savo kabinos stiklą ir paklausė:

– Kokiu adresu turėčiau?..

– Į lavoninę! – atsiliepė komisaras.

Ji buvo arti. Per tą laiką pulkininkas net nepravėrė lūpų. Lavoninėje jų laukė sargas ir trejetas lavonų, suguldytų ant akmens plokščių.

Visos durys lavoninėje jau buvo užrakintos. Tik buvo girdėti, kaip skreba rakinami užraktai. Pagaliau beliko uždegti šviesą.

Paklodę nudengė Megrė.

– *Yes!*

Vilis pasijuto labiausiai sugraudintas, todėl nekantravo kaip nors pasprukti iš šito renginio.

– Jūs ją taip pat atpažinote?

– Tai tikrai ji... Tik kaip ji...

Sakinio jis neužbaigė. Išblyško tiesiog per akimirksnį. Lūpos staiga išdžiūvo. Jei komisaras nebūtų jo išvedęs, tikrai būtų apalpęs.

– Jūs nežinote, kas tai padarė?.. – paskiemeniui ištarė pulkininkas.

Dabar jo balso skambesyje buvo justi vos pastebimas nerimas. O gal tai buvo daugelio jo išgertų viskio taurių poveikis?

Megrė vis dėlto įsidėmėjo tą menkutį sutrikimą.

Jie išėjo į gatvę, prastai apšviestą žibintų, ir sustojo priešais automobilį, kurio vairuotojas per tą laiką nesikėlė nuo sėdynės.

– Jūs vakarieniausite, ar ne? – paklausė seras Lempsonas, net neatsigręždamas į Megrė.

– Dėkoju... Geriau pasinaudosiu proga sutvarkyti kai kuriuos reikalus, jei jau esu čia.

Pulkininkas jam nusilenkė, primygtinai nereikalaudamas priimti kvietimo.

– Eime, Vili...

Megrė kurį laiką dar pastovėjo ties lavoninės slenksčiu, o jaunuolis tuo metu, pasitaręs su anglu, pasilenkė prie vairuotojo.

Jiems buvo svarbu sužinoti, koks restoranas šiame mieste yra geriausias. Pro šalį ėjo žmonės, skriejo apšviesti tramvajai, dzingsėdami skambučiais.

Už keleto kilometrų driekėsi kanalas, kuriame, išsidėsčiusios per visą ilgį, snaudė baržos, pasiruošusios išplaukti ketvirtą valandą ryto, iš jų sklindant karštos kavos ir arklidžių kvapams.

III
MERI PERLŲ VĖRINYS

Kai Megrė pagaliau atsigulė į lovą, tvyrantis savotiškas kvapas neleido jam sumerkti akių, ir jis ilgam leidosi mintyse lyginti dvejetą labiausiai įstrigusių vaizdų.

Pirmiausia pro „Perkūno oželio“, geriausio Epernė restorano, apšviestus langus jis mato pulkininką ir Vilį – juodu patogiai įsitaisę, aplink juos zuja aukščiausios klasės padavėjai.

Dar nepraėjęs nė pusvalandis po apsilankymo lavoninėje. Seras Volteris Lempsonas laikosi kėdėje gana stamantriai, o jo įraudusio veido, įrėminto retais pasidabruotais plaukais, šaltumas paprastais žodžiais nenusakomas.

Šalia šio elegancijos pavyzdžio, jei tiksliau, sektino visai žmonijai, Vilio nesuvaržyta laikysena atrodė kaip tikriausia klastotė.

Megrė pavakarieniavo kitur, pasikalbėjo telefonu su prefektūra Paryžiuje, paskui su Mo policija.

Pagaliau jis visiškai vienas, lietingą naktį, žingsniais leidosi matuoti ilgiausio kelio iki namų. Jau netoli „Upeivių kavinės“ jis pamatė šviečiančius „Pietų Kryžiaus“ iliuminatorius. Skatinamas

smalsumo ir suradęs dingstį, kad pamiršo pypkę, nusprendė ten apsireikšti.

Štai iš čia jis išsinešė kitą jam įstrigusį vaizdą: raudonmedžio kajutėje priešais ponią Negreti buvo įsitaisęs Vladimiras, kaip visada dryžuota jūreiviška palaidine ir įsikandęs cigaretę, o moters riebaluoti plaukai vėl laisvai draikėsi ant skruostų.

Juodu lošė kortomis „Šešiasdešimt šešis" – Vidurio Europoje populiarų žaidimą.

Akimirkai sutriko. Bet net nekrūptelėjo! Gal tik kokiai sekundei sustingo nekvėpuodami. Tada Vladimiras atsikėlė ir nuėjo paieškoti pypkės. Glorija Negreti su švepluojančiu ispanišku akcentu pradėjo klausinėti komisarą:

– Jie dar negrįžta?.. Ar ten tikrai buvo Meri?..

Komisaras buvo sumanęs sėsti ant dviračio ir palei kanalą vytis baržas, kurios naktį iš sekmadienio į pirmadienį praleido Dizi. Bet praskydusio kelio vaizdas, dervos juodumo dangus atėmė iš jo ryžtą.

Kai į kambario duris kažkas pabeldė, Megrė dar gerai nepramerkęs akių suprato, kad jau dienoja, nes pro langus skverbėsi pilkšva šviesa.

Jo miegas buvo ir taip neramus, nes jį vis trikdė arklių kanopų taukšėjimas, padriki šūkaliojimai, žingsnių bildesys ant laiptų, stiklinių dzingsėjimas apačioje, pagaliau net iki čia atsklindantys kavos ir užvirinto romo kvapai.

– Kas ten?

– Luka! Galiu įeiti?..

Inspektorius Luka, paprastai dirbdavęs tik su Megrė, stumtelėjo duris ir paspaudė prakaituotą

viršininko ranką, kurią tas jam ištiesė iš po apkloto.

– Ką nors jau suradote? Ar labai pervargote, seni?

– Nepernelyg! Iškart po jūsų skambučio nuvykau į nurodytą viešbutį prie Grand Šomjė gatvės kampo. Mergužėlių ten nebuvo. Dėl visa ko užsirašiau jų pavardes... Siuzana Verdjė, vadinama tiesiog Siuzi, gimė Honflere tūkstantis devyni šimtai šeštais metais... Lija Lauvenštain gimė Didžiojoje Liuksemburgo Kunigaikštystėje tūkstantis devyni šimtai trečiais metais... Pirmoji atvyko į Paryžių prieš ketverius metus dirbti tarnaite, paskui kurį laiką dirbo pozuotoja... O Lauvenštain daugiausia pragyveno Žydrojoje pakrantėje... Nei vienos, nei kitos, esu tuo tikras, nėra dorovės policijos sąrašuose... Bet tai tik tarp kitko!..

– Sakykite, seni, gal norėtumėte paduoti man pypkę ir užsakyti kavos?

Buvo girdėti, kaip šniokščia vandens verpetai šliuze ir protarpiais kalena dyzelinis variklis. Megrė išlipo iš lovos, nukėblino prie groteskiškos išvaizdos praustuvo ir prisipylė į kriauklę šalto vandens.

– Tęskite...

– Paskui, kaip man sakėte, nuvykau į „Kupolą“... Jų ten neradau, bet visi padavėjai jas pažįsta... Jie man patarė nueiti į „Dingo“, paskui į „Gandrą“... Pagaliau nedideliame amerikietiškame bare, kurio pavadinimą dabar pamiršau, jis yra Vaveno gatvėje, aš jas suradau: jos sėdėjo visiškai vienos ir neatrodė užrietusios nosis... Lija tikrai nebloga... Tik labai savotiška... O Siuzi yra šauni

blondinukė, visiškai nepiktybiška, jei būtų pasilikusi savo provincijoje, būtų tapusi padoria šeimos motina... Tik jos veidas strazdanotas ir...

– Ar kur nors nematote rankšluosčio? – pertraukė jį Megrė, varvančiu veidu ir užmerktomis akimis. – Tarp kitko, vis tebelyja?

– Kai atvažiavau, dar nelijo, bet gali prapliupti bet kurią minutę. Šeštą valandą ryto čia buvo toks rūkas, kad drėgmė skverbėsi iki kaulų čiulpų... Taigi toms panelėms pasiūliau ko nors išgerti... Bet jos tučtuojau paprašė mėsainių, nors manęs iš pradžių tai pernelyg nenustebino... Bet, štai, ant panelės Lauvenštain kaklo pastebėjau perlų vėrinį... Lyg pokštaudamas netgi krimstelėjau vieną akmenėlį... Perlai pasirodė kuo tikriausi... Žinoma, amerikiečių milijardierė tokio vėrinio nesegėtų, bet šis dalykėlis vis dėlto kainuoja kokį šimtą tūkstančių frankų... Kai tokios pasiturinčios poniutės valgo mėsainius ir geria šokoladinius koktelius...

Megrė, jau pradėjęs rūkyti savo pirmą pypkę, nuėjo atidaryti durų tarnaitei, atnešusiai kavą. Paskui jis dirstelėjo pro langą į jachtą, kurios denyje nebuvo matyti jokių gyvybės ženklų. Šalia „Pietų Kryžiaus“ praplaukė barža. Upeivis, atsirėmęs į vairą, žiūrėjo į dailiąją kaimynę su pavydžiu susižavėjimu.

– Taigi... Tęskite...

– Tada aš jas nusivedžiau į kur kas ramesnę kavinę... Ten netikėtai parodžiau policininko ženkliuką, paskui dūriau pirštu į vėrinį ir dėl tikrumo dar užmečiau: „Čia Meri Lempson perlai, ar ne?“ Mano draugužės, suprantama, nežinojo,

kad ji negyva. Bet kuriuo atveju, jei ir žinojo, savo vaidmenį atliko be priekaištų. Jos man per porą minučių viską prisipažino. Taip Siuzi patarė savo draugei: „Geriau sakyk jam tiesą, jeigu jis jau tiek žino!“ Na, ir nieko sau istorija... Gal jums padėti, komisare?..

Megrė iš tikrųjų nesėkmingai stengėsi pagauti petnešas, nukarusias ant šlaunų.

– Pirmiausia, esminis dalykas: abi prisiekinėjo, kad Meri Lempson joms atidavė perlus: tai įvyko Paryžiuje, penktadienio vakarą, kai ji pati atvyko su jomis pasimatyti... Jūs turėtumėte viską suprasti geriau už mane, nes aš apie bylą žinau tik tiek, kiek man pasakėte telefonu...

Dar paklausiau, ar ponią Lempson lydėjo Vilis Marko. Jos sako, kad ne, tvirtina Vilio nemačiusios nuo ketvirtadienio, kai abidvi išvyko iš Mo...

– Ramiau! – pertraukė jį Megrė, rišdamasis kaklaraištį priešais papilkėjusį veidrodį, smarkiai iškraipantį vaizdą. – Trečiadienio vakarą „Pietų Kryžius“ atplaukė į Mo... Mūsų jaunosios herojės tuo metu kaip tik lankėsi jachtos denyje... Naktis pulkininko, Vilio, Meri Lempson ir Negreti draugijoje leidžiama labai smagiai... Jau visai vėlai Siuzi ir Lija palydimos į viešbutį, o ketvirtadienio rytą jos sėda į traukinį... Kiek joms davė pinigų?

– Jos sako, kad penkis šimtus frankų.

– O jos pažinojo pulkininką Paryžiuje dar iš anksčiau?

– Susipažino su juo prieš keletą dienų...

– Tai kas gi vyko jachtoje?

Luka šelmiškai šyptelėjo.

– Iš tikrųjų labai gražūs dalykėliai... Anglui, atrodo, visas gyvenimas yra tik viskis ir moterys... Ponia Negreti yra jo meilužė...

– O jo žmona žinojo?

– Po velnių! Ji pati buvo Vilio meilužė... Ir visa tai jiems netrukdė atsivesti į tų dviejų moterų draugiją Liją ir Siuzi... Suprantate?.. O Vladimiras, be kita ko, šoko ir su vienomis, ir kitomis... Paryčiais susikivirčyta, nes Lija Lauvenštain pareiškė, kad penki šimtai frankų yra paprasčiausia išmalda... Pulkininkas netgi nesiteikė atsakyti, paliko viskuo pasirūpinti Viliui... Visi buvo girti... Negreti užmigo ant laivo tiltelio, ir Vilis turėjo nunešti ją į kajutę...

Įsitaisęs prie lango, Megrė žvilgsniu klydinėjo palei tamsią kanalo juostą, kuriai iš kairės pasirodė Dovilio traukinukas, kaip visada nenuilstamai velkantis sąstatą, prikrautą žemių ar skaldos.

Dangus buvo pilkas, o juodi išsidraikę debesys leidosi labai žemai, bet nelijo.

– Toliau?

– Tai beveik viskas... Penktadienį Meri Lempson nuvyko į Paryžių ir „Kupole“ susitiko su tomis žaviomis būtybėmis. Joms ir atidavė savo vėrinį...

– Nieko sau! Labai kukli dovanėlė...

– Atsiprašau! Ji patikėjo jį parduoti, o jos turėjo grąžinti pusę sumos... Ji sakiusi, kad vyras neduoda jai kišenpinigių...

Sienos buvo išklijuotos apmušalais su gelsvomis gėlytėmis. Melsvo emalio ąsotis suteikė kambariui numirėliškos nuotaikos.

Megrė pamatė, kaip į kavinę upeivio ir arklių varovo draugijoje paskubomis įėjo šliuzininkas, pasiruošęs prie baro išgerti stikliuką romo.

– Tai viskas, ką išpešiau iš jų! – užbaigė Luka. – Aš atsisveikinau su jomis antrą valandą dienos ir paskyriau inspektorių Diufurą, kad nepastebimai jas sektų. Paskui nuėjau į prefektūrą peržiūrėti registrų, kaip man nurodėte... Aptikau, kad Vilis Marko prieš ketvertą metų buvo išvytas iš Monako už sukčiavimą lošiant, o dar po metų sulaikytas Nicoje, gavus skundą iš vienos amerikietės, pasigedusios kai kurių papuošalų... Bet skundas atsiimtas, – nežinau, kodėl, – o Marko paleistas. Jūs manote, kad tai jis?..

– Aš apie tai visiškai nieko nemanau. Galiu jus užtikrinti, kad šitaip kalbėdamas esu visiškai nuoširdus. Nepamirškite, kad nusikaltimas įvykdytas sekmadienį po dešimtos valandos vakaro, o tuo metu „Pietų Kryžius“ buvo prisišvartavęs La Ferte su Žuare...

– Ką jūs manote apie pulkininką?

Megrė tik gūžtelėjo pečiais ir parodė į Vladimirą, kuris, išblizginęs liuką, pasuko „Upeivių kavinės“ link – jis vilkėjo baltomis kelnėmis bei storu megztiniu, avėjo drobiniais bateliais, o amerikietišką jūreivio pilotę buvo pakreipęs ant ausies.

– Megrė kviečiamas prie telefono! – šūktelėjo rudoji mergina, pasirodžiusi tarpduryje.

Telefono aparatas buvo koridoriuje, prie kabyklos.

– Alio!.. Čia Mo?.. Ką jūs sakote?.. Taip, „Apvaizda“... Ji ketvirtadienį visą dieną stovėjo Mo ir buvo kraunama?.. Išplaukė penktadienį, trečią valandą ryto... Jokių kitų?.. „Eko III“... Tai tanklaivis, ar ne? Penktadienį vakare buvo Mo...

Išplaukė šeštadienio rytą... Dėkoju, komisare... Taip, dėl visa ko apklauskite... Visą laiką tuo pačiu adresu!..

Luka klausėsi pokalbio, nesuprasdamas jo prasmės. Megrė nė neturėjo laiko praverti burnos, kad jam paaiškintų, nes prie vartų pasirodė dviračiu važiuotas policijos pasiuntinys.

– Tapatybės nustatymo tarnybos pranešimas... Skubu!..

Policininkas atvažiavo apsitaškęs purvu iki pat juosmens.

– Užeikite trumpam apdžiūti ir išgerkite stiklinę grogo į mano sveikatą...

Megrė nusivedė inspektorių į šalivagės kelią, nuplėšė antspaudą nuo laiškelio ir pusbalsiu perskaitė:

Pirminių tyrimų, atliktų Dizi byloje, santrauka: aukos plaukuose rasta daug sakų pėdsakų, taip pat bėro arklio ašutų.

Nustatyta, kad dėmės ant suknelės liko nuo naftos.

Mirties metu skandžio turinį sudarė raudonasis vynas ir konservuota jautiena, tokios pats rūšies kaip ta, kuri parduodama prekybos centruose ir vadinama „corneed beef“.

– Betgi kokie aštuoni arkliai iš dešimties yra bėri! – atsiduso Megrė.

Vladimiras kavinėje susižinojo, kur galėtų arčiausiai nusipirkti maisto atsargų kelionei. Teiravosi net trijų žmonių, iš kurių vienas buvo Epernė

policijos pasiuntinys, ir su juo kartu pasuko akmeninio tilto link.

Megrė, lydimas Lukos, nuėjo į arklidę, kur nuo vakar vakaro, be šyvo arklio, dar stovėjo susižeidusi kumelė, kurią, buvo kalbama, ruošiamasi pribaigti.

– Tik jau ne čia galėjo prilipti sakai... – nusprendė komisaras.

Juodu dvejetą kartų sukorė kelią nuo kanalo iki arklidės, apeidami visus pastatus.

– Jūs prekiaujate sakais? – paklausė Megrė kavinės šeimininką, sutikęs jį stumiantį karutį, prikrautą bulvių.

– Tas dervos mišinys, ko gero, skiriasi nuo paprastų medžio sakų... Pas mus jis vadinamas norvegišku degutu... Juo tepamos medinės baržos aukščiau vandens linijos... O žemiau naudojamas naftinis degutas, kuris yra dvidešimt kartų pigesnis...

– Jūs dar turite tų prekių?

– Krautuvėje nuolat laikoma dvidešimt bidonų... Bet šiuo metu kol kas niekas neperka... Upeiviai laukia, kol pasirodys saulė, tada jau galima tepti iš naujo...

– O „Eko III“ taip pat mediniu korpusu?

– Geležinis, kaip ir daugelio motorinių baržų.

– O „Apvaizda“?..

– Medinis... Jūs ką nors suradote?

Megrė neatsiliepė.

– Ar žinote, ką jie kalba? – palikęs karutį, tęsė vyriškis.

– Kas tokie – „jie“?

– Žmonės, gyvenantys prie kanalo: upeiviai, locmanai, šliuzininkai. Suprantama, kad mašina sunkiai išvažiuotų šalivagės keliu... Bet motocik-

las!.. Motociklu galima atvažiuoti iš toli, ir vėžės liks ne ką gilesnės kaip dviračio...

„Pietų Kryžiaus“ kajutės durys atsivėrė. Tačiau denyje kol kas niekas nepasirodė.

Vienu metu menkas dangaus plotelis pradėjo gelsti, lyg saulei pagaliau būtų pavykę prasimušti pro debesis. Megrė ir Luka, neturėdami apie ką kalbėti, tylomis vaikščiojo palei kanalą.

Nepraėjus nė penketui minučių, vėjas įniko lankstyti meldus, ir netrukus pliūptelėjo liūtis.

Megrė mechaniškai ištiesė ranką. Tokiu pačiu mašinaliu judesiu Luka išsitraukė iš kišenės pakelį tabako ir padavė bendrui.

Jie stabtelėjo prie tuščio šliuzo, kurį jau ruoštasi užtvindyti, nes iš tolo dar nematomas vilkikas tris kartus paleido sireną, o tai reiškė, kad jis tempia trejetą baržų.

– Kaip jūs manote, kur šiuo metu galėtų būti „Apvaizda“? – pasiteiravo Megrė šliuzininko.

– Palaukite... Marėjus... Kondė... Prie Enji viena paskui kitą plaukia keliolika baržų, dėl to ji nemažai sugaiš... Vro šliuze veikia vos dvi sklendės... Sakykime, šiuo metu ji turėtų būti Sen Martene...

– Tai toli?

– Jei tiksliai – trisdešimt du kilometrai.

– O „Eko III“?

– Jis turėtų būti prie La Šosė... Bet vakar man iš žemyn plaukiančios baržos sakė, kad dvyliktame šliuze jis susigadino sraigtą. Taigi jį surasite Ture prie Marnos, jis už penkiolikos kilometrų... Betgi tai jų pačių kaltė!.. Beje, taisyklės draudžia krauti daugiau negu du šimtus aštuoniasdešimt tonų, bet niekas to nepaiso...

Buvo dešimta valanda ryto. Kai Megrė jau sėdosi ant išsinuomoto dviračio, jachtos denyje pamatė pulkininką, įsitaisiusį supamojoje kėdėje ir vartantį laiškininko ką tik atneštus laikraščius.

– Jokių ypatingų nurodymų neperduodu! – pasakė jis Lukai. – Tiesiog likite čia. Bet pasistenkite nepaleisti jų iš akių...

Lietaus čiurkšlės pradėjo retėti. Kelias vedė tiesiai. Komisarui privažiavus trečiąjį šliuzą, pagaliau pasirodė saulė, tik labai blyški, ir suspindo melduose prilipę vandens lašeliai.

Retkarčiais jis turėdavo nusėsti nuo savo transporto priemonės, kad aplenktų arklius, tempiančius baržą, nes jie, pakinkyti poromis, užėmė visą kelio plotį ir žingsniavo labai lėtai, statydami koją už kojos ir vien į tai įdėdami tiek pastangų, kad jiems net išpampdavo raumenys.

Vieną porą gyvulių varė maža aštuonių ar dešimties metų mergaitė, apsivilkusi raudona suknele ir laikydama už rankos savo lėlę.

Daugelis kaimų buvo gerokai toliau nuo kanalo. Kartais atrodė, kad ši tiesi plyno vandens juosta sruvena visiškoje vienumoje.

Šen bei ten laukuose buvo matyti tamsaus dirvožemio ploteliuose palinkę žmonės, nors apylinkės iš visų pusių buvo apaugusios tankiais miškais. Pusantro metro aukščio meldai tik dar labiau stiprino to krašto apleistumo įspūdį.

Prie karjero stovėjo barža, į kurią buvo kraunama kreida, ir ji visa, kaip ir greta bruzdantys žmonės, baltavo nuo dulkių tumulų.

Sen Marteno šliuze iš tikrųjų plūduriavo laivas, bet pasirodė, kad tai ne „Apvaizda“.

– Jie turėtų pusryčiauti bjefe aukščiau Šalono! – paaiškino šliuzininkė, kuri vaikščiojo nuo vienų vartų prie kitų, o jai į sijonus kabinosi maži vaikai.

Taigi, Megrė atkakliai judėjo į priekį. Jis labai nustebo apie vienuoliktą valandą atsidūręs tiesiog pavasariškoje aplinkoje, kur oras net virpėjo nuo saulės ir šilumos.

Priešais jį bemaž šešetą kilometrų tiesia linija driekėsi kanalas, abiejuose krantuose apaugęs eglynais.

Buvo galima numanyti pačiame gale stūksant šviesaus mūro šliuzo užtvaras, pro kurių nesandariai uždarytų vartų sąvaras paprastai trykšdavo skaidrios vandens srovelės.

Pusiaukelėje skersai kanalo stovėjo barža. Abu arkliai buvo iškinkyti ir panarinę galvas į maišus prunkšdami ėdė avižas.

Tai buvo pirmas džiaugsmingas šios kelionės įspūdis, ar bent jau nuteikiantis ramybei! Kur pažiūrėsi – nė vieno namo. Tik driekėsi vandenyje ištįsę ir vos raibuliuojantys krantų atšvaitai.

Dar keletą kartų suktelėjęs pedalus, komisaras pamatė baržos paskuigalyje po apsauginiu vairinės brezentu pastatytą stalą. Jį dengė klijuotė melsvais ir baltais kvadratėliais. Šviesiaplaukė moteris dėjo ant stalo garuojantį puodą.

Perskaitęs ant apvalaus, apnašomis aplipusio baržos korpuso blizgantį užrašą „Apvaizda“, jis nušoko nuo dviračio.

Vienas arklys pakėlęs galvą ilgai žiūrėjo į jį krutindamas ausis, paskui keistai prunkštelėjo ir vėl palenkė snukį prie savo avižų.

Nuo kranto iki baržos buvo permesta siaura plona lenta, kuri iškart sulingavo nuo Megrė svorio. Dvejetas pusryčiaujančių vyrų nenuleido nuo jo akių, o prie jo priėjo moteris.

– Kas nors atsitiko? – paklausė ji, segdamasi pusiau praskleistą palaidinę, kad prisidengtų putlią krūtinę.

Jos tartis buvo dainiṅga kaip Pietų Prancūzijos gyventojų. Komisaro pasirodymas moters visiškai nesutrikdė. Ji stovėjo ir laukė. Atrodė, kad jos apkūni figūra sergsti nuo pavojų abudu vyrus.

– Vyksta tyrimas, – pasakė komisaras. – Tikriausiai žinote, kad Dizi įvykdyta žmogžudystė...

– Žmonės iš šįryt mus aplenkusio „Kastoro ir Polideuko" viską papasakojo... Ar tai tiesa?.. Tiesiog neįsivaizduojama, ar ne?.. Kaip šitaip galima?.. Juolab čia, kanalo apylinkėse, kur visada viskas taip ramu!..

Jos skruostai buvo padažyti sulfatiniais skaistalais. Abu vyrai tebevalgė, nė akimirkai nenuleisdami akių nuo Megrė. Jis nesąmoningai mestelėjo žvilgsnį į dubenį, pridėtą tamsių mėsos gabalų, kurių kvapsniai dirgino jam šnerves.

– Tai ožiukas, aš jį dar šįryt pirkau prie Enji šliuzo... Jūs iš mūsų reikalaujate kokių nors žinių?.. Iš mūsų, ar ne?.. Mes išplaukėme, kai dar nebuvo suradę lavono... Tarp kitko, ar jau žinoma, kas tokia ta vargšė moteris?

Vienas vyriškis buvo mažiukas, juodaplaukis, nukarusiais ūsais, ir, sprendžiant iš laikysenos, atrodė švelnaus bei nuolankaus būdo.

Tai buvo jos vyras. Jis tik galvos linktelėjimu pasisveikino su įsibrovėliu, palikęs žmonai rūpestį su juo bendrauti.

Kitam galėjo būti šešiasdešimt metų. Jo veršlūs ir seniai kirpti plaukai buvo visiškai nubalę. Smakrą ir skruostus dengė trijų ar keturių centimetrų ilgio barzdos šeriai, o antakiai buvo taip tankiai išsikeroję, kad jis atrodė gauruotas tarytum žvėris.

Akys, priešingai, buvo šviesios ir neišraiškingos.

– Norėčiau jūsų arklių varovui užduoti keletą klausimų...

Moteris nusijuokė.

– Žanui?.. Turėčiau įspėti, kad jis nelinkęs daug kalbėti... Jis tikras meškinas! Pažiūrėkite, kaip valgo... Bet tai yra geriausias arklių varovas, kokį galėtum surasti...

Šakutė sustingo senio rankoje. Jis žiūrėjo į Megrė jaudinamo naivumo kupinomis akimis.

Tokios būna kaimo kvailelių akys arba išlepintų naminių gyvūnų, kai juos be priežasties pradeda mušti.

Šiek tiek bukokas. Bet, kita vertus, atrodė ir neperprantamas žmogus, lyg būtų visiškai užsisklendęs savyje.

– Kelintą valandą atsikėlėte, prieš girdydamas arklius?

– Kaip visada...

Jis buvo neįtikėtinai plačių pečių ir tokių pat striukų kojų.

– Žanas kiekvieną rytą keliasi pusę trijų! – įsiterpė šeimininkė. – Galite pasižiūrėti į mūsų arklius... Jie kiekvieną dieną popinami, lyg būtų kokie lenktynių žirgai... O vakare jis neišgers nė gurkšnio baltojo vyno, kol nenušluostė jiems prakaito...

– Vadinasi, jūs miegate arklidėje?

Atrodė, kad Žanas nieko nesuprato. Tada moteris rankos mostu parodė į statinį pačiame baržos viduryje.

– Čia yra arklidė! – tarė ji. – Jis visą laiką ten miega. Na, o mūsų kajutė yra paskuigalyje... Norėtumėte užeiti?..

Denis buvo švariausiai išplautas, o varinės laivo detalės išblizgintos kruopščiau negu „Pietų Kryžiuje“. Kai moteris atidarė dvivėres pušines duris, vedančias pro spalvoto stiklo stoginę, komisaras atsidūrė nedidelėje, bet jaukioje svetainėje.

Ją šeimininkai apstatė ąžuoliniais Henriko III stiliaus baldais, mėgstamais smulkiosios buržuazijos atstovų namuose. Staltiesė buvo išsiuvinėta skirtingų atspalvių šilkais, o ant stalo išdėliotos vazos, nuotraukos stoveliuose, žardinjerė su gyvais augalais.

Bufetą puošė nėriniai. Foteliai buvo pridengti peltakiuotais apvalkalais.

– Jei Žanas norėtų, galėtų pasistatyti lovą šalia mūsų... Bet jis tvirtina, kad gali miegoti tik arklidėje... Nors mes visą laiką baiminamės, kad arklys jam neįspirtų... Gyvuliai jį gerai pažįsta... Bet per miegus...

Ji tik dabar pradėjo valgyti, kaip šeimininkė, kuri ruošia skanėstus kitiems ir nepagalvoja, kad jai pačiai lieka prasčiausi kąsneliai...

Žanas atsikėlęs žvalgėsi tai į arklius, tai į komisarą, o šeimininkas tuo metu, lyg būtų visko nuošaly, sukosi cigaretę.

– Jūs nieko nematėte, nieko negirdėjote? – klausinėjo Megrė ir įdėmiau įsistebeilijo į arklių varovą.

Šis tik atsigręžė į šeimininkę, kuri, dar pilna burna, atsiliepė už jį:

– Turėtumėte suprasti, jei jis būtų ką nors matęs, pasakytų.

– „Mari“ atplaukia!.. – paskelbė jos vyras, gerokai sunerimęs.

Jau porą minučių buvo girdėti iš tolo atsklindantis variklio burzgimas. Dabar „Apvaizdos“ paskuigalyje pasirodė baržos kontūrai.

Žanas pažvelgė į moterį, o ji metė neryžtingą žvilgsnį į Megrė.

– Paklausykite, – pagaliau įsidrąsino ji, – gal neprieštarautumėte pasikalbėti su Žanu pakeliui?.. „Mari“, nors ir su varikliu, bet plaukia lėčiau už mus... Jei ji aplenktų mus iki šliuzo, užtvertų kelią, o mes papildomai sugaištume dvi dienas...

Žanas paskutinių jos frazių jau nebegirdėjo. Jis ne tik spėjo surankioti avižų maišus, bet ir arklius pavedėjo gerą šimtą metrų į priekį. Šeimininkas pridėjo prie lūpų skardinį trimitą, ir pasklido virpuliuojantys garsai.

– Jūs pasiliksite baržoje?.. Mes, supraskite, pasakysime jums viską, ką tik žinome... Mus visi žmonės kanaluose pažįsta, nuo Lježo iki pat Liono...

– Aš jus pasivysiu prie šliuzo, – pasakė Megrė, dirstelėjęs į savo dviratį, gulintį pakrantėje.

Tiltelis jau buvo nuimtas. Prie šliuzo vartų pasirodė žmogus ir pradėjo atidarinėti sklendes. Arkliai pajudėjo į priekį, suskambėjo jų varpeliai, sulingavo raudoni bumbulai jų tarpuausiuose.

Žanas lėtai ėjo šalia viskam abejingas.

Motorinė barža, priartėjusi per porą šimtų metrų prie „Apvaizdos“, pamatė, kad jau vėlu vytis, tad sulėtino greitį.

Megrė lėtai važiavo paskui, laikydamas vairą tik viena ranka. Jis stebėjo moterį, kuri paskubomis baigė valgyti, ir jos vyrą, mažiuką, liesutį, silpno sudėjimo, beveik užsigulusį ant šturvalo, kurį jam akivaizdžiai buvo per sunku nulaikyti rankose.

IV
MEILUŽIS

– Aš jau pusryčiavau! – pareiškė Megrė, vos įžengęs į „Upeivių kavinę“, kur įsitaisęs prie lango jo laukė Luka.

– Ar Enji? – paklausė šeimininkas. – Ten mano svainis laiko užeigą...

– Atneškite mums alaus...

Atrodė, lyg viskas būtų sutarta iš anksto. Vos komisaras, mindamas dviratį, priartėjo prie Dizi, oras iškart subjuro. Dabar lietaus čiurkšlės jau baigė nuplauti paskutinį saulės spindulėlį.

„Pietų Kryžius“ tebestovėjo senojoje vietoje, tačiau denyje nebuvo matyti nė gyvos dvasios. Nuo šliuzo neatsklido nė menkiausias triukšmas, ir Megrė pirmą kartą pasijuto esąs tikrame kaime su garsiai kudakuojančiomis vištomis kiemuose.

– Nieko? – paklausė jis inspektoriaus.

– Sugrįžo jūreivis, prisipirkęs maisto atsargų. Denyje trumpam pasirodė moteris, buvo apsivilkusi melsvu peniuaru. Pulkininkas išėjo su Viliu išgerti aperityvo. Atrodo, jie į mane šnairai žiūrėjo...

Megrė paėmė tabako, kurį ištiesė bendras, prisikimšo pypkę ir laukė, kol juos aptarnaujantis šeimininkas pasitrauks į savo krautuvėlę.

– Pas mane naujienų ne ką daugiau, – pagaliau sumurmėjo jis. – Iš dviejų laivų, galėjusių atplukdyti Meri Lempson, vienas stovi sugedęs už penkiolikos kilometrų nuo čia, o kitas šliaužia kanalu trijų kilometrų per valandą greičiu... Pirmojo korpusas yra geležinis... Taigi, neįmanoma, kad prie lavono priliptų sakai... Antrojo korpusas – medinis... Upeivių šeimos, kuriai priklauso ta barža, pavardė yra Kaneliai. Geros širdies storulė šeimos motina, bandžiusi priversti mane išgerti stiklą tiesiog klaikaus romo, ir jos vyras, mažiukas, lakstantis aplink ją kaip spanielis...

Be jų, ten dar yra arklių varovas... Arba jis vaidina kvailį ir, atvirai kalbant, jam sekasi labai gerai, arba jis iš tikrųjų yra beviltiškai primityvus padaras... Jau aštuonetą metų kartu su jais... Jei vyras yra spanielis, tai Žanas būtų buldogas... Jis keliasi pusę trijų ryto, pagirdo arklius, išmaukia puodą kavos ir visą dieną žingsniuoja šalia savo gyvulių... Šitaip jis kasdien tolygia eisena nužygiuoja po trisdešimt kilometrų, o prie kiekvieno šliuzo išgeria taurę baltojo vyno... Vakare jis nušluosto arklius, pavalgo nepratardamas nė žodelio ir krenta miegoti ant šiaudų kūlio, dažniausiai net nenusirengęs...

Mačiau jo dokumentus – seną karinį bilietą, taip sulipusiais lapais, kad vos gali juos praskleisti, – jis išduotas Žanui Liberžė, gimusiam Lilyje 1869 metais.

Tai viskas!.. Arba, tiksliau, nieko!.. Vis dėlto reikia įsidėmėti, kad „Apvaizda“ galėjo į Mo ketvirtadienio vakarą atplukdyti Meri Lempson... Tačiau ji tuo metu buvo gyva... Ji dar buvo gyva,

kai atvyko čia sekmadienio vakarą... Taigi, realiai neįmanoma dvejetą dienų baržos arklidėje slėpti žmogiškosios būtybės prieš jos valią... Nebent visi trys būtų prisidėję prie nusikaltimo...

Megrė veido išraiška liudijo, kad jis tuo netiki.

– Jei remtumės prielaida, kad auka ten atėjo savo noru... Žinote, seni, ką dabar turėtumėte padaryti? Paklauskite sero Lempsono, kokia jo žmonos mergautinė pavardė... Budėkite prie telefono, kol atsiras kokių nors žinių apie ją...

Danguje pro debesis dar bolavo du ar trys saulės spindulių apšviesti ploteliai, bet lietus krapeno vis tankiau ir tankiau. Vos Lukai spėjus išeiti iš „Upeivių kavinės" ir pasukti jachtos link, iš jos išlipo Vilis Marko, apsivilkęs išeiginiais drabužiais, bet atrodė suglebęs, nors išsaugojęs nerūpestingą laikyseną, o žvilgsnis buvo išsiblaškęs.

Be jokių abejonių, tai buvo bendras skiriamasis „Pietų Kryžiaus" gyventojų bruožas – jie atrodė neišsimiegoję ar tarytum dėl užsitęsusio girtuokliavimo jiems prastai virškintų skrandžiai.

Su inspektoriumi jis prasilenkė šalivagės kelyje. Pamatęs, kad inspektorius lipa į jachtą, Vilis, regis, sudvejojo, bet užsidegęs naują cigaretę nuo tebesmilkstančios nuorūkos, tiesiu taikymu pasuko kavinės link.

Iš tiesų jis ieškojo Megrė ir visai nebandė to nuslėpti.

Jis net nenusiėmė savo minkštos fetrinės skrybėlės, tik vos prisilietė prie jos pirštu ir sumurmėjo:

– Laba diena, komisare... Ar gerai miegojote?.. Norėčiau jums tarti porą žodžių...

– Klausau...

– Tik ne čia... Jei tik jums nėra skirtumo, galbūt užliptume, pavyzdžiui, į jūsų kambarį?

Visai nesijautė, kad jis bent kiek varžytųsi. Mažos akutės žibėjo ne tik guviai, bet ir šiek tiek klastingai.

– Rūkote?

– Dėkoju...

– Tai reiškia, kad jūs rūkote tik pypkę...

Megrė vis dėlto nusprendė jį atsivesti į savo kambarį, nors dar nebuvo spėta jo sutvarkyti. Mestelėjęs pro langą žvilgsnį į jachtą, Vilis ilgiau nedelsdamas įsitaisė ant lovos krašto ir pradėjo:

– Aišku, jau surinkote žinių apie mane...

Jis pasidairė peleninės ir neradęs nupurtė pelenus ant grindų.

– Nieko gražaus, ką?.. Bet aš niekad nebandžiau vaidinti šventojo... Pulkininkas triskart per dieną kartoja, kad aš esu padugnė...

Įdomiausia, kad jo veido išraiška buvo nuoširdi. Megrė netgi pripažino, kad pašnekovas, kuriam jau iš pirmo žvilgsnio pajuto antipatiją, dabar pasidarė visai pakenčiamas.

Labai keistas derinys. Klasta ir gudrumas. Bet tuo pat metu ir šelmiškos kibirkštėlės akyse, dėl kurių viską atleistum, nes pasijunti tiesiog bejėgis pykti.

– Pažymėsiu, kad baigiau mokslus Itone, kaip ir Velso princas... Jei būtume to paties amžiaus, galbūt taptume geriausiais draugais pasaulyje... Tik skirtumas tas, kad mano tėvas yra figų prekiautojas Smirnoje... Man tai tikras siaubas!.. Atsitikdavo ir įvairių nemalonių istorijų... Kartą iš

keblios padėties, jei jau visai atvirai, mane ištraukė vieno mokslo draugo iš Itono motina...

Juk neturėčiau sakyti jos vardo, ar ne?.. Tai puiki moteris... Bet jos vyras tapo ministru ir ji bijojo, kad gali jį sukompromituoti...

Vėliau... Jums jau turėjo papasakoti apie Monaką, apie tai, kas atsitiko Nicoje... Galbūt tiesa nėra tokia jau gąsdinanti... Galiu tik nuoširdžiai patarti: niekada neklausykite, ką apie tai sako brandaus amžiaus amerikietė, kuri linksmai leido laiką Rivjeroje, kai jos vyras, nė neįspėjęs, atvažiavo iš Čikagos... Pavogti papuošalai ne visuomet vagiami... Toliau!..

Dabar eilė tam vėriniui... Arba jūs apie jį jau viską žinote, arba nežinote tik kol kas... Norėjau su jumis apie tai pasikalbėti vakar vakare, bet, atsižvelgiant į susidariusią padėtį, tai tikriausiai nebūtų buvę labai korektiška...

Kad ir kaip būtų, pulkininkas vis dėlto yra džentelmenas... Žinoma, jis pernelyg pamėgęs viską... Bet tai galima pateisinti...

Karo tarnybą jis turėjo baigti turėdamas generolo laipsnį ir Delio karinė vadovybė buvo jam labai palanki, bet dėl vienos istorijos, į kurią buvo įpainiota moteris, – vietinio aukšto rango indų valdininko duktė, – jis buvo priverstas išeiti į atsargą.

Juk jūs jį matėte... Tai iš tiesų nuostabus vyras, pasižymintis neįtikėtina gyvenimo aistra... Ten jis turėjo trisdešimtį tarnų, būrį ordonansų, sekretorių, net nežinau kiek automobilių ir žirgų... Vienu akimoju nieko nebelieka, išskyrus šimto tūkstančių frankų metinę rentą...

Tikriausiai nesakiau, kad tuo metu, kai susipažino su Meri, jis jau buvo du kartus vedęs?.. Jo pirmoji žmona mirė Indijoje... O antrą kartą jis prisiėmė ir kaltę, ir skyrybų išlaidas, nors užklupo savo žmoną su tarnu lovoje... Jis yra tikras džentelmenas!..

Vilis patogiai atsidrėbė, linguodamas koją ant kojos, o Megrė, įsikandęs pypkę, sėdėjo atsirėmęs į sieną.

– Štai kaip!.. Dabar jis gyvena, kaip išeina... Jis įsikūrė Porkerolyje, sename forte, kurį vadina Mažąja Langustyne... Kai užtektinai sutaupo, keliauja į Paryžių arba į Londoną... Tik pagalvokite, Indijoje jis kiekvieną savaitę ruošdavo kviestines vakarienes keturiasdešimčiai svečių...

– Jūs norėjote su manimi pasikalbėti apie pulkininką? – sumurmėjo Megrė.

Vilis nė nemirktelėjo.

– Tiksliau pasakius, bandžiau jums nupasakoti aplinką... Kadangi jūs niekada negyvenote nei Indijoje, nei Londone, taip pat niekada neturėjote trisdešimties tarnų ir net nežinau kiek gražių merginų, pasiruošusių... Ne, aš nenoriu jūsų pažeminti... Trumpiau tariant, susipažinau su juo prieš dvejetą metų...

Jūs nepažinojote Meri, kai ji dar buvo gyva... Tai buvo nuostabi moteris, tik su vištos proteliu... Šiek tiek rėksminga... Jei neskirdavai jai nuolatinio dėmesio, ją bemat ištikdavo nervinė krizė, ir ji iškeldavo skandalą...

O žinote, kiek metų pulkininkui?.. Šešiasdešimt aštuoneri... Ji nukamuodavo jį, suprantate?..

Meri pro pirštus žiūrėjo į jo užgaidas, – o jis jų dar turėjo! – bet pati jį gerokai apsunkindavo...

Ji įsimylėjo mane... Man ji taip pat patiko...

– Spėju, kad ponia Negreti buvo sero Lempsono meilužė?

– Taip! – pripažino jaunuolis, nutaisęs nepritariamą grimasą. – Sunku būtų jums tai paaiškinti... Jis nei gyventi, nei gerti negali vienas... Reikia, kad šalia jo būtų žmonių... Jis sutiko ją pakeliui sustojęs Bandolyje... Jau kitą rytą ji pasiliko su juo... Na, su juo, ir to užtenka!.. Ji bus tiek, kiek tik jai patiks...

Aš – visai kitas reikalas... Esu vienas tų retų egzempliorių, kurie sugeba išgerti viskio tiek, kiek jis... Tikriausiai nepralenkiamas yra tik Vladimiras, – jį jau matėte, – tai jis mus abu devynis kartus iš dešimties suguldo miegoti ant kušečių...

Nežinau, ar gerai įsivaizduojate, kokia mano padėtis... Reikia pripažinti, man nereikia rūpintis materialiais dalykais... Na, retkarčiais esame priversti porą savaičių prastovėti kokiame nors uoste laukdami, kol ateis čekis iš Londono ir turėsime už ką nusipirkti degalų!

Paklausykite! Vėrinys, apie kurį jums dabar šį bei tą papasakosiu, buvo gal dvidešimt kartų užstatytas lombarde... Nesvarbu! Viskio mums retai kada pritrūksta...

Tai nėra pats prašmatniausias gyvenimas... Užtat galima miegoti, kiek tik lenda... Gali eiti, kur nori... Gali grįžti, kada nori... Man tai geriau už tėvo figas...

Pradžioje pulkininkas padovanojo žmonai keletą papuošalų... O ji retkarčiais vis prašydavo

pinigų... Kad turėtų kuo apsirengti ir liktų keletas su kišenpinigių, suprantate?

Užtikrinu, kad ir kaip blogai apie mane galvotumėte, vakar patyriau tikriausią smūgį, kai lavoninėje įsitikinau, jog toje baisioje nuotraukoje mačiau būtent ją... Beje, taip pat jautėsi ir pulkininkas!.. Tik jis greičiau leisis sukapojamas į smulkius gabalėlius negu sutiks, kad kiti iš jo veido ką nors išskaitytų... Toks jau jo būdas! Tai labai angliška!..

Kai mes praėjusią savaitę išvykome iš Paryžiaus, – rodos, tai buvo antradienį, – mūsų iždas jau buvo ištuštėjęs beveik iki dugno... Pulkininkas telegrafavo į Londoną, prašydamas rentos avanso... Mes laukėme Epernė... Tikriausiai šiuo metu jau gautas piniginis patvirtinimas...

Iš Paryžiaus paskui mane vilkosi keleto nepadengtų skolų uodega... Du ar tris kartus prašiau Meri, kad parduotų savo vėrinį... O vyrui galėtų pasakyti, kad pati pametė arba kad kažkas pavogė...

Ketvirtadienio vakare surengėme pobūvį, tą jūs jau žinote... Tik nepagalvokite ko nors labai blogo apie tai... Kai tik Lempsonas pamato gražią moterį, paprasčiausiai pasikviečia ją į jachtą...

Paskui, praėjus porai valandų, jis jau buvo visiškai girtutėlis ir liepė man jas grūsti lauk, tik apsieiti su kuo mažesnėmis išlaidomis...

Ketvirtadienio rytą Meri atsikėlė gerokai anksčiau negu visada, o kai mes išlindome iš savo patalų, ji jau buvo kažkur išėjusi...

Po pusryčių mudu su ja trumpam pasilikome vieni... Ji su manimi buvo ypač švelni... Bet tai buvo ypatingas švelnumas, su graudulio priemaiša...

Staiga ji ištiesė savo vėrinį ir įdėjo man į delną, sakydama: „Gali jį parduoti...“ Tik jums nuo to blogiau, jei manimi netikite!.. Jaučiausi šiek tiek sutrikęs, šiek tiek susigraudinęs... Jei būtumėte pažinojęs ją, viską suprastumėte... Ji galėjo būti pasibjaurėtina, bet kai kuriomis akimirkomis sugebėdavo pasidaryti lygiai tokia pat nuostabi... Turėtumėte suprasti... Juk jai buvo jau keturiasdešimt metų... Šitaip ji priešinosi amžiui... Turėjo aiškiai jausti, kad artinasi pabaiga...

Tuo metu kažkas įėjo į kajutę... Aš įsikišau vėrinį į kišenę... Vakare pulkininkas mus nusivedė į dansingą, o Meri pasiliko jachtoje viena... Kai sugrįžome, jos jau nebebuvo... Lempsonas dėl to pernelyg nesirūpino, nes jau ne pirmą kartą ji šitaip pabėga...

Bet tai buvo ne šiaip sau pabėgimai, kaip jums atrodo! Pavyzdžiui, vienąsyk Porkerolio saloje vyko kažkokia šventė, ir ta proga Mažojoje Langustynėje surengėme neblogą orgiją, kuri užsitęsė bene savaitę... Porą dienų Meri smaginosi kartu su visais... O trečią dieną dingo... Žinote, kur mes ją aptikome? Žemyne, vienoje Žijeno smuklėje, kur ji vaidino gerąją mamytę, rūpindamasi dviem nežinia iš kur atsiradusiais murzinais vaikigaliais...

Tas atsitikimas su vėriniu kėlė nerimą... Penktadienį išvažiavau į Paryžių... Bandžiau parduoti vėrinį... Bet paskui pamaniau, jei paaiškės, kad ten yra netikrų karoliukų, tai užtrauks man bėdų... Prisiminiau tas dvi prieš tai pas mus apsilankiusias mažyles... Su tokiomis mergužėlėmis gali prasukti, ką tik nori... Kita vertus, su Lija buvau

pažįstamas dar nuo Nicos laikų ir žinojau, kad galiu ja pasikliauti...

Papuošalą patikėjau jai... Dėl visa ko patariau, jei kas nors imtų klausinėti, sakyti, kad Meri perdavė jai vėrinį pati, prašydama parduoti...

Tai buvo paprasta kaip „labas rytas"... Bet kaip kvailai išėjo... Geriau būčiau visai neprasidėjęs... Jeigu teks turėti reikalų su nenuovokiais policininkais, tos istorijos jiems užteks, kad pasodintų mane į teisiamųjų suolą...

Man tai paaiškėjo vakar, kai sužinojau, kad Meri pasmaugta...

Neklausiu, ką jūs apie tai manote... Atvirai pasakius, netgi esu pasirengęs, kad mane suimsite...

Bet tai būtų klaida – ir taškas... Jei vis dėlto norite, kad padėčiau, esu pasiruošęs... Tokia įvykių eiga gali jums pasirodyti keista, bet iš tikrųjų viskas labai paprasta...

Jis sėdėjo beveik išsitiesęs lovoje ir visą laiką rūkė, įsmeigęs žvilgsnį į lubas.

Megrė atsikėlė ir įsitaisė prie lango, nes norėjo paslėpti savo sumišimą.

– Ar pulkininkas žino, kad jūs apsilankėte pas mane? – paklausė jis, netikėtai atsigręžęs į pašnekovą.

– Jis žino ne daugiau nei apie vėrinio istoriją... Netgi apie mano ir jo žmonos ryšius... Aš juk nieko nesakiau, tai savaime suprantama... Taigi norėčiau, kad jis ir toliau nieko nežinotų...

– O kaip ponia Negreti?

– Gyva bėda! Graži moteris, bet nesugeba gyventi kitaip, tik gulėdama ant sofos, rūkydama cigaretes ir gurkšnodama švelnius likerius... Nuo

tos dienos, kai pasirodė mūsų jachtoje, taip ir pasiliko... Atsiprašau! Ji dar lošia kortomis!.. Manau, kad tai vienintelis jos pomėgis...

Iš surūdijusios geležies gergždimo galėjai suprasti, kad atidaromi šliuzų vartai. Po pat langais praėjo dvejetas mulų ir sustojo netoliese, o tuščia barža šliuožė iš inercijos, lyg norėtų užsiropšti ant stataus kranto.

Vladimiras, susirietęs dvilinkas, iš valtelės samstė lietaus vandenį, jau kone besiliejantį per kraštus.

Ant akmeninio tilto pasirodė automobilis, pabandė įvažiuoti į šalivagės kelią, stabtelėjo, kelis kartus nevykusiai apsisuko ir pagaliau išjungė variklį.

Išlipo juodai apsivilkęs vyras. Vilis atsikėlė, dirstelėjo pro langą ir pranešė:

– Iš laidotuvių biuro atvažiavo...

– Kada pulkininkas mano iš čia išvykti?

– Iškart po laidotuvių...

– Jos vyks čia?

– Ar jam svarbu, kur? Pirmąją žmoną jis palaidojo Indijoje, o kita ištekėjo už niujorkiečio ir baigs gyvenimą Amerikos žemėje...

Megrė nejučiomis pasižiūrėjo į jį, lyg būtų norėjęs įsitikinti, ar šis nejuokauja. Vilis Marko buvo rimtas, tik akyse vis žybsėjo vylingos kibirkštėlės.

– Suprantama, jei nurodymas išmokėti pinigus jau bus atėjęs!.. Jei ne, laidotuvės turės palaukti...

Juodai vilkintis vyras neryžtingai patrypčiojo priešais jachtą, paskui kreipėsi į Vladimirą, kuris

atsiliepė nenutraukdamas darbo, tada užlipo į laivą ir dingo už kajutės durų.

Jachtoje Lukos Megrė jau nebematė.

– Galite eiti! – tuomet pasakė jis lankytojui.

Vilis dvejojo. Jo veidu perbėgo nerimas.

– Jūs jam papasakosite apie vėrinį?

– Nežinau...

Tai reiškė, kad pokalbis iš tikrųjų baigtas. Vilis vėl atgavo nevaržomą laikyseną, išlygino savo susiraukšlėjusią minkštą skrybėlę, rankos mostelėjimu atsisveikino ir nusileido laiptais.

Megrė, nulipęs paskui savo svečią, prie baro pamatė tik du upeivius, besišnekučiuojančius prie butelaičio alaus.

– Jūsų draugas kalbasi telefonu... – paaiškino jam šeimininkas. – Jis prašė sujungti su Mulenu.

Tolumoje sušvilpė vilkikas, o Megrė nesąmoningai suskaičiavo švilpukus ir sumurmėjo: „Penkios...“

Štai toks buvo kanalo gyvenimas. Atplaukia penkios baržos. Medpadžiais avintis šliuzininkas išėjo iš savo namelio ir pasuko prie sklendžių.

Kai Luka grįžo nuo telefono, jo veidas buvo net įraudęs.

– Uf! Nelengvai ėjosi...

– Kas gi nutiko?

– Pulkininkas sakė, kad jo žmonos mergautinė pavardė yra Mari Diupen... Santuokai šia pavarde jai buvo išduotas gimimo liudijimo išrašas, kuriame taip pat parašyta, kad ji kilusi iš Muleno. Aš ten paskambinau, pareikalavau, kad sujungtų per pirmenybinį ryšį...

– Ir ką?

– Registrų knygoje įrašyta tik vienintelė Mari Diupen. Jai keturiasdešimt dveji metai, turi trejetą vaikų ir yra Pjebefo, duonkepio iš Aukštosios gatvės, žmona... Merijos sekretorius, atsiliepęs į mano skambutį, dar vakar ją matė stovinčią už prekystalio ir jam atrodė, kad ji sveria šimtą aštuoniasdešimt svarų...

Megrė nieko neatsakė. Lyg pasivaikščioti išėjęs nerūpestingas rentininkas, visiškai pamiršęs savo bičiulį, jis pasuko šliuzo link ir ten labai smalsiai stebėjo laivų manevrus, tačiau su tikru įniršiu vis maigydamas nykščiu tabaką pypkėje.

Po kiek laiko prie šliuzininko priėjo Vladimiras ir, kilstelėjęs prie savo baltos jūreiviškos kepurės ranką, paklausė, kur galėtų pasipildyti geriamojo vandens atsargas.

V
PJK ŽENKLELIS

Megrė atsigulė anksti, nes inspektorius Luka, gavęs iš jo nurodymus, turėjo gan ilgam išvykti į Mo, Paryžių ir Muleną.

Kai jis išėjo iš kavinės, salėje buvo likę vos trejetas lankytojų: du upeiviai ir vieno jų žmona, užėjusi pasiimti vyro ir tą akimirką mezganti kamputyje.

Oras ten tvyrojo toks slogus, kad buvo sunku kvėpuoti. Kanale per porą metrų nuo „Pietų Kryžiaus“, pro kurio visus iliuminatorius plieskė šviesa, prisišvartavo barža.

Komisaras jau buvo pradėjęs snūduriuoti, kai kažkas netikėtai nutraukė jo drumstą sapną, o pramerkęs akis jis neprisiminė, ką regėjęs. Į duris labai smarkiai beldėsi ir desperatiškas balsas šaukė:

– Komisare!.. Komisare!.. Greičiau!.. Mano tėvas...

Nulėkęs atidaryti vien su pižama, jis pamatė smuklininko dukterį, taip mirtinai išgąsdintą, kad ji iškart metėsi jam glėbį.

– Ten!.. Ateikite greičiau... Ne! Pasilikite... Aš bijau čia būti viena... Negaliu... Man baisu...

Iki šiol ji pernelyg netraukė jo dėmesio. Dailiai nuaugusi, iš pažiūros buvo rimta mergina ir atrodė net neturinti nervų sistemos.

Dabar ji tiesiog įsikibo į Megrė, jos veidas buvo persikreipęs iš siaubo, o ji visa krūpčiojo taip smarkiai, kad darėsi nejauku. Stengdamasis kaip nors išsivaduoti iš merginos glėbio, komisaras nutrypčiojo prie lango ir atvėrė jį.

Turėjo būti maždaug šešta ryto. Aušra tolumoje dar tik švietėsi, buvo šalta lyg žiemos rytmetį.

Gal už šimto metrų nuo „Pietų Kryžiaus", prie Epernė kelio ir akmeninio tilto, ketvertas ar penketas žmonių bandė sunkiais baržų kobiniais ištraukti iš vandens kažkokį plūduriuojantį daiktą, o vienas upeivis, jau atrišęs pakrantėje buvusią valtelę, pradėjo irtis į tą pusę.

Megrė vilkėjo visiškai sunešiota pižama. Bet ilgai negalvojęs užsimetė apsiaustą tiesiai ant pečių ir susirado batus, į kuriuos įsispyrė basnirčia.

– Jūs gi žinote!.. Tai jis... Jie...

Smarkiau trūktelėjęs, jis išsilaisvino iš susijaudinusios merginos glėbio, nusileido laiptais ir atskubėjo į įvykio vietą kartu su kažkokia moterimi, nešina kūdikiu ant rankų.

Jam neteko būti ten, kai buvo surastas Meri Lempson kūnas. Lavono atradimas žmonėms turėjo atrodyti dar šiurpesnis, nes, pasikartojus žmogžudystei, buvo justi, kaip virš kanalo pakimba tiesiog mistinė baimė.

Žmonės kažką karštligiškai šaukė vieni kitiems, o paieškoms vadovavo „Upeivių kavinės" šeimininkas, pirmas pastebėjęs vandenyje plūduriuojantį žmogaus kūną.

Du kartus kobinys įsikabino į lavoną. Bet kablys vis nusprūsdavo. Kūnas keletą centimetrų

panirdavo į vandenį ir kaip kamštis vėl iššokdavo į paviršių.

Megrė pavyko atpažinti pilkąjį Vilio kostiumą. Bet veido niekaip negalėjo įžiūrėti, nes už kūną sunkesnė galva visą laiką liko panirusi po vandeniu.

Upeivis valtelėje staiga persisvėrė, sugriebė numirėlį už atlapo ir viena ranka sugebėjo jį ištraukti iš vandens. Tačiau niekaip negalėjo jo įversti per valtelės bortą.

Vyras pasirodė tvirtų nervų. Jis iš pradžių vieną po kitos sukėlė lavono kojas, paskui iš valtelės metė ant kranto lyną, o tada jau rankove apsišluostė šlapią kaktą.

Staiga Megrė pamatė užsimiegojusį Vladimiro veidą, kuris pasirodė pro pravirą jachtos liuką. Rusas trynėsi akis. Paskui dingo.

– Nieko nelieskite...

Jam už nugaros stovintis upeivis pradėjo protestuoti ir bambėti, kad jo svainį Elzase sugebėjo atgaivinti net tuomet, kai jis išbuvo vandenyje kone trejetą valandų.

Kavinės šeimininkas parodė į lavono kaklą. Viskas buvo aišku: du juodi pirštų pėdsakai, visai kaip ant Meri Lempson gerklės.

Tragedija visus smarkiai sukrėtė. Vilis gulėjo išvertęs akis, jos dabar atrodė kur kas didesnės negu paprastai. Dešinėje rankoje jis mėšlungiškai gniaužė kuokštą meldų.

Megrė apėmė jausmas, tarytum kažkas slėptųsi jam už nugaros, ir atsigręžęs jis pamatė pulkininką, taip pat apsivilkusį pižama, tik šis ant pečių buvo užsimetęs šilkinį chalatą, o kojas įsispyręs į melsvas ožkenos šlepetes.

Jo žilės pasidabruoti plaukai buvo išsidraikę, o veidas šiek tiek papurtęs. Su tokia apranga jis atrodė keistai tarp upeivių medpadžiais batais ir šiurkščios drobės drabužiais, mindantis purvą ir drebantis nuo rytmečio šalčio.

Pulkininkas buvo aukščiausias ir stambiausias iš visų. Nuo jo sklido odekolono kvapas.

– Ten Vilis!.. – kimiai sušvokštė jis.

Paskui ištarė keletą žodžių angliškai, bet tokia greitakalbe, kad Megrė negalėjo suprasti, pasilenkė ir prisilietė delnu prie jaunuolio veido.

Mergina, prižadinusi komisarą, dabar kūkčiojo įsitvėrusi į kavinės duris. Tekinomis atbėgo šliuzininkas.

– Paskambinkite Epernė policijai... Gydytojui...

Pasirodė netgi Negreti, kaip visuomet susitaršiusi ir basa, o nedrįsdama palikti jachtos denio, pašaukė pulkininką:

– Volteri!.. Volteri!..

Už arčiau susibūrusių žmonių nugarų stumdėsi nauji atvykėliai: siauruko traukinio konduktorius, keletas žemkasių ir net vienas valstietis, kurio karvė dabar viena vaikštinėjo sau šalivagės keliu.

– Tegu jį perneša į kavinę... Ir pasistengia kuo mažiau prie jo liestis...

Ištikusi mirtis nekėlė nė menkiausių abejonių. Kai numirėlį pagaliau atnešė į kavinę, elegantiškas jo kostiumas buvo pavirtęs grindų skuduru, nes kūną vilko žeme.

Lėtu žingsniu jį atlydėjo pulkininkas: apsivilkęs pižama, apsiavęs melsvomis šlepetėmis, o vėjas ant jo įraudusios plikės draikė keletą ilgų dar

išlikusių garbanų – jis atrodė ir komiškai, ir kartu dieviškai.

Mergina dar smarkiau įsiraudojo, o nešant lavoną pro šalį, ji pabėgo ir užsirakino virtuvėje. Šeimininkas šaukė į telefono ragelį:

– Tik jau ne, panele!.. Policiją!.. Greičiau!.. Įvykdyta žmogžudystė... Neišjunkite... Alio!.. Alio!..

Megrė neleido į kavinę prasibrauti smalsuolių būriui. Bet tie upeiviai, kurie surado lavoną ir padėjo jį ištraukti iš vandens, buvo sugužėję į kavinę jau anksčiau ir dabar stumdėsi tarp staliukų, po vakarykščio tebenukrautų tuščiomis stiklinėmis ir litriniais buteliais nuo vyno. Ūžė krosnis. Salės viduryje mėtėsi palikta šluota.

Už lango komisaras pamatė Vladimirą, kuriam užteko laiko susiieškoti ir užsidėti amerikiečių jūreivio pilotę. Upeiviai jam kažką aiškino, bet jis jiems neatsakė.

Pulkininkas vis stebeilijo į lavoną, paguldytą ant rusvai dažytų kavinės grindų, bet nebuvo galima pasakyti, ar jis susijaudinęs, ar nusiminęs, ar apimtas siaubo.

– Kada paskutinį kartą jį matėte? – prisiartinęs prie jo paklausė komisaras.

Seras Lempsonas atsiduso ir atrodė, kad tebeieško aplinkui akimis to, kuriam paprastai patikėdavo atsakinėti už jį.

– Kaip tai siaubinga... – pagaliau sumurmėjo jis.

– Jis nenakvojo laive?

Anglas mostelėjo ranka į upeivius, kurie įdviejų klausėsi. Tai buvo lyg kvietimas elgtis santūriau.

Pagaliau tai reiškė: „Ar jums atrodo būtina ir priderama, kad šie žmonės?..“

Megrė liepė jiems išeiti.

– Tai atsitiko dešimtą valandą, vakar vakare... Laive visiškai pasibaigė viskis... Vladimiras perėjo visą Dizi ir niekur nerado... Tada aš nusprendžiau nueiti į Epernė...

– Vilis jus lydėjo?

– Neilgai... Prie pat tilto jis mane paliko...

– Kodėl?

– Mes apsikeitėme aštriais žodžiais...

Kai pulkininkas ištarė šią frazę, jo žvilgsnis, įsmeigtas į išbalusį velionio veidą, perkreiptą mirties, iškart susidrumstė.

Galbūt jis tik trumpai miegojo, jo veidas iš nuovargio papurto ir dėl to atrodė labiau susijaudinęs? Bet Megrė buvo tikras, kad už tankių blakstienų mato suspindint ašaras.

– Jūs susivaidijote?

Pulkininkas gūžtelėjo pečiais, lyg norėtų parodyti, koks nepriimtinas jam toks storžieviškas ir brutalus pasakymas.

– Jūs dėl kažko jam priekaištavote?..

– *No!* Aš tik norėjau sužinoti... Aš jam kartojau: „Vili, jūs esate padugnė... Bet jūs turite man pasakyti...“

Pulkininkas nutilo priblokštas ir nusisuko į šalį, kad numirėlio veidas taip slegiamai netrauktų jo dėmesio.

– Jūs apkaltinote jį nužudžius jūsų žmoną?..

Jis tik gūžtelėjo pečiais ir atsiduso:

– Vilis nuėjo, visiškai vienas... Taip jau ne kartą buvo atsitikę... O rytojaus dieną būtume

išgėrę pirmąją viskio taurę jau nieko neprisimindami...

– Jūs pėsčiomis nuėjote iki Epernė?

– *Yes!*

– Jūs gėrėte?

Dabar pulkininkas įsmeigė į Megrė graudų ir priekaištingą žvilgsnį.

– Aš dar lošiau kortomis, klube... Man sakė, kad „Perkūno oželyje" yra klubas... O grįžau automobiliu...

– Kelintą valandą?

Jis mostelėjo ranka, duodamas suprasti, kad nieko neprisimena.

– Vilio nebuvo lovoje?

– *No*... Vladimiras man tai pasakė, kai nurenginėjo...

Prie durų sustojo motociklas su priekaba. Nuo transporto priemonės nulipo policijos brigadininkas, o su juo buvo ir gydytojas. Trinktelėjo durys.

– Kriminalinė policija! – prisistatė Megrė kolegai iš Epernė. – Pasistenkite, kad žmonės laikytųsi atokiau, ir paskambinkite į prokuratūrą...

Gydytojui prireikė tik labai trumpos apžiūros, kad pasakytų:

– Kai jį nugramzdino į vandenį, jau buvo miręs... Pasižiūrėkite į šitas žymes...

Megrė buvo jas pastebėjęs. Žinojo, ką tai reiškia. Nesąmoningai jo žvilgsnis sustojo ties dešiniąja pulkininko ranka, išsiskiriančia tvirtais raumenimis, plačiais apdailintais nagais ir išsišovusiomis venomis.

Prireikė ne mažiau kaip valandos, kol prokuratūra susiruošė ir atvyko į nusikaltimo vietą. Dviračiais atvažiavo būrys policininkų ir aplink „Upeivių kavinę“ bei „Pietų Kryžių“ suformavo užkardą.

– Ar galiu apsirengti? – pasiteiravo pulkininkas.

Netgi vien su chalatu, šlepetėmis ir nuogomis blauzdomis smalsuolių gretoje jis išlaikė visus stebinantį orumą. Vos įėjęs į kajutę, jis iškišo galvą ir šūktelėjo:

– Vladimirai!..

Iškart visi jachtos liukai užsidarė.

Megrė pirmiausia ėmėsi apklausti šliuzininką, kurį sirenos švilpimu prie vartų jau šaukė motorinis laivas.

– Manau, kad kanale neturėtų būti srovių. Taigi kūnas turėjo likti ten, kur jį įmetė...

– Didžiuosiuose bjefuose, siekiančiuose nuo dešimties iki penkiolikos kilometrų, taip ir yra... Bet šitame bjefe nėra ir penkių... Jei laivas leidžiasi tryliktajame šliuze, aukščiau maniškio, vanduo iki manęs atsrūva tik po keleto minučių... O jei aš praleidžiu kylantį laivą, tuomet iš kanalo išsipila daugybė kubinių metrų vandens, ir srovė susidaro akimirksniu...

– Kelintą valandą pradedate darbą?

– Darbas turėtų prasidėti su saulėtekiu... O iš tikrųjų pradedu gerokai anksčiau... Arklinės baržos, judančios labai lėtai, atplaukia čia jau apie trečią valandą ryto, todėl šliuzus dažniausiai atsidaro pačios, mes net negirdime... Nieko jiems nesakome, nes visus gerai pažįstame...

– O kaip buvo šįryt?

– „Frederikas“, nakvojęs čia, turėjo išplaukti pusę ketvirtos, o būti šliuzuojamas prie Aji penktą valandą...

Komisaras patraukė tuo pačiu keliu, kuriuo buvo atėjęs. Priešais „Upeivių kavinę“ ir šalivagės kelyje rinkosi būreliai žmonių. Kai komisaras ėjo pro šalį ir jau suko akmeninio tilto link, prie jo prisiartino senas locmanas rauplėta nosimi.

– Norėtumėte, kad parodyčiau vietą, kur jaunuolį įmetė į vandenį?

Jis išdidžiai pasižiūrėjo į savo bičiulius, neišdrįstančius prieiti prie komisaro.

Locmanas kalbėjo tiesą. Už penkiasdešimties metrų nuo akmeninio tilto meldai gana dideliame plote buvo išgulę. Nepasakytum, kad tai buvo kažkam praėjus likusios pėdos, nes meldai buvo prispausti plačia juosta, tikriausiai velkant žeme sunkų kūną.

– Ar matote?.. Aš gyvenu už penkių šimtų metrų, viename iš tų kraštinių Dizi namų... Atėjęs čia šįryt pasižiūrėti, kaip laivai leidžiasi Marna, ar nereikia jiems mano paslaugų, buvau tiesiog apstulbintas... O štai dar kokį daikčiuką šįryt radau ant kelio...

Žmogelis buvo nepakenčiamai įkyrus, dar pridėjus jo gudrias grimasas, paslaptingus žvilgsnius, kuriuos mėtė bičiuliams, sekantiems paskui juos per atsargų atstumą.

Vis dėlto daiktas, kurį jis išsitraukė iš kišenės, iš tikrųjų pasirodė vertas didžiulio susidomėjimo. Tai buvo subtilaus darbo emalio ženklelis, kuriame po įspaustu inkaru buvo matyti sutrumpinimas PJK.

– Prancūzijos jachtų klubas! – paaiškino locmanas. – Visi klubo nariai įsisega tokius ženklelius į švarko kilpelę.

Megrė apsidairė maždaug dviejų kilometrų akipločiu ir pamatė jachtą, o po užrašu „Pietų Kryžius“ sugebėjo išskirti tokiais pačias raides – PJK.

Daugiau nekvaršindamas galvos dėl bendrakeleivio, atidavusio jam ženklelį, jis lėtai nužingsniavo tilto link. Dešinėje driekėsi Epernė kelias, tiesus kaip styga, dar blizgantis nuo praošusio lietaus, o automobiliai skriejo juo tarytum viesulas.

Kairėje kelias lankstu suko pro Dizi kaimą. Tolėliau, anapus kanalo, prie Prancūzijos navigacijos kompanijos laivų taisyklos, stovėjo keletas remontuojamų baržų.

Megrė šiek tiek nervingu žingsniu pasuko atgal, nes netrukus ruošėsi atvykti prokuratūra, ir ištisai valandai ar net porai užsitęs įprastinis sąmyšis, klausinėjimai, bėgiojimas, bus kuriamos keisčiausios prielaidos.

Kai jis susilygino su jachta, pamatė, kad jos liukai tebėra uždaryti. Uniformuotas policininkas, vaikštinėjantis pakrante, tiesiog meldė smalsuolius eiti savo keliu, bet dviem žurnalistams iš Epernė nesugebėjo sutrukdyti pasidaryti nuotraukų.

Oras dar nebuvo visai išsigiedrijęs, bet nebuvo ir pernelyg subjuręs. Tvyrojo tik pilkšva ūkana, vienspalvė, lyg dangaus kupolas būtų padarytas iš matinio stiklo.

Megrė užkopė trapu, pabeldė į duris.

– Kas ten? – pasigirdo pulkininko balsas.

Komisaras iškart įėjo, nes nejautė nė menkiausio noro užvesti derybas. Jis pamatė Negreti, kuri,

kaip visuomet, atrodė netvarkingai, plaukai draikėsi ant skruostų ir pakaušio, ji šniurkščiojo nosimi ir šluostėsi ašaras.

Seras Lempsonas sėdėjo ant suoliuko, ištiesęs kojas Vladimirui, kuris jas avė rusvais batais.

Vanduo jau senokai kunkuliavo ant viryklėlės, net buvo girdėti, kaip švilpia garas.

Pulkininko ir Glorijos kušetės tebebuvo sujauktos. Ant stalo mėtėsi kortos, gulėjo išskleistas Prancūzijos navigacijos kelių žemėlapis.

Tebetvyrojo tas pats sunkus ir aštrus kvapas, vienu metu primenantis barą, buduarą ir alkovą. Ant pakabos, šalia šmaikščio dramblio kaulo rankena, kabojo balta drobinė buriuotojo kepuraitė.

– Ar Vilis nepriklausė Prancūzijos jachtų klubui?

Iš to, kaip gūžtelėjo pečiais pulkininkas, turėjo būti aišku, koks kvailas klausimas. Išties, PJK buvo vienas uždariausių elitinių klubų.

– Tai aš! – pagaliau tarstelėjo seras Lempsonas. – Taip pat priklausau ir Anglijos karališkajam jachtų klubui...

– Ar galėtumėte parodyti švarką, kurį vilkėjote vakar vakare?

– Vladimirai...

Pagaliau jis apsiavė. Tada atsikėlė ir pasilenkė prie spintelės, praverčiančios kaip gėrimų baras. Ten nebuvo matyti nė vieno butelio viskio. Bet buvo nemažai kitokios rūšies alkoholinių gėrimų, ir jis vis dvejojo, ką rinktis.

Pagaliau ištraukė butelį konjako ir sumurmėjo nepernelyg svetingai:

– Išgersite?

– Dėkoju...

Išėmęs iš specialaus stovo ant stalo, jis pripildė sidabrinę taurę, pasidairė sifono ir susiraukė, kaip žmogus, kurio įpročius kažkas sujaukė ir dabar jis priverstas kankintis.

Iš persirengimo kajutės grįžo Vladimiras, nešinas juodu ševioto kostiumu, o šeimininkas mostu jam parodė, kad perduotų drabužį Megrė.

– PJK ženklelis paprastai būna prisegtas prie šio švarko?

– *Yes*... Argi dar ne viskas baigta?.. Vilis tebeguli tenai, ant grindų?..

Mažais gurkšneliais jis stačiomis ištuštino savo stiklą ir sudvejojo, ar neįsipylus dar.

Dirstelėjęs pro iliuminatorių, lauke jis pamatė kažkokio smalsuolio kojas ir nepatenkintas pradėjo bambėti.

– Ar galėtumėte, pulkininke, nors trumpai mane išklausyti?

Šis mostu parodė, kad klausosi. Megrė išsitraukė iš kišenės emaliuotą segę.

– Šįryt ją rado toje vietoje, kur Vilio kūną tempė per meldus, kad įmestų į kanalą...

Negreti sucypė, krito ant granatiniu aksomu apmušto minkštasuolio ir, susiėmusi už galvos, pradėjo konvulsyviai kūkčioti.

Vladimiras net nevirptelėjo. Jis laukė, kol jam bus grąžintas švarkas, nes turėjo nunešti jį atgal į spintą.

Pulkininkas keistai sukrenkštė ir gal ketvertą ar penketą kartų pakartojo:

– *Yes!.. Yes!..*

Tuojau pat vėl įsipylė konjako.

– Pas mus, Anglijoje, policija visai kitaip rengia apklausas... Ji privalo įspėti, kad kiekvienas apklausiamojo žodis gali būti panaudotas prieš jį... Norėčiau viską papasakoti iš karto... Ar galite užsirašyti?.. Aš vieno ir to paties nekartosiu...

Taigi, mes su Viliu apsikeitėme aštriais žodžiais... Aš paklausiau... Nesvarbu...

Jis nebuvo tokia padugnė, kaip kiti... Pasitaiko tarp jų ir visai simpatiškų padugnių...

Aš pasakiau keletą labai nemalonių žodžių, ir jis griebė mane už švarko, štai čia...

Pulkininkas parodė į atlapus ir metė nekantrų žvilgsnį pro iliuminatorių, kuriame vis šmėsčiojo tai medpadžiais, tai išklaipytomis kurpėmis apautos kojos.

– Tai viskas... Daugiau nieko nežinau... Segė tikriausiai nukrito... bet tai įvyko anapus tilto...

– Ženklelis vis dėlto surastas šitoje pusėje...

Vladimiras, atrodo, net nesiklausė. Jis rankiojo nuo grindų išmėtytus daiktus, nešė juos į laivo pirmagalį ir neskubėdamas grįždavo prie to paties darbo.

Pagaliau jis priėjo prie Glorijos, kuri daugiau nebeverkė, tik gulėjo nejudėdama, susiėmusi rankomis galvą, ir su ryškia rusiška tartimi paklausė:

– Ar ko nors norėtumėte?

Trapu subildėjo žingsniai. Paskui pasigirdo beldimas ir policijos brigadininko balsas tarė:

– Ar jūs čia, komisare?.. Prokuratūra atvyko...

– Ateinu!..

Brigadininkas į vidų nėjo, jis pasiliko stovėti už raudonmedžio durų, net nedrįsdamas prisiliesti prie varinės rankenos.

– Dar vieną klausimą, pulkininke... Kada įvyks laidotuvės?..

– Po trijų valandų...

– Šiandien?

– *Yes!*.. Daugiau neturiu ką čia veikti...

Jis spėjo išlenkti trečią iš eilės trijų žvaigždučių konjako taurę ir pažvelgė į Megrė jau susidrumstusiomis akimis, bet šitokį jo žvilgsnį teko matyti ir anksčiau.

Kai komisaras jau ruošėsi išeiti, jis flegmatiškai, abejingai, lyg būtų išties didelis ponas, paklausė:

– Ar aš jau esu kalinys?

Negreti iškart pakėlė galvą, o jos veidas buvo mirtinai išbalęs.

VI
AMERIKIETIŠKA PILOTĖ

Teisėjo ir pulkininko susitikimas kuo labiau artėjo prie pabaigos, tuo darėsi iškilmingesnis, ir tai buvo matyti ne vien nuošalyje sėdinčiam Megrė. Komisaro žvilgsnis susitiko su respublikos prokuroro padėjėjo akimis, kuriose jis perskaitė tą patį.

Prokuratūra susirinko „Upeivių kavinės" salėje. Vienos durys vedė į virtuvę, iš kurios buvo girdėti puodų trinksėjimas. Pro kitas duris, įstiklintas ir aplipintas permatomais tešlos gaminių ir mineralizuotų muilų reklaminiais plakatais, akis rėžė krautuvėlėje sudėtos dėžės bei maišai.

Lauke palei langą vaikštinėjo budintis policininkas su uniformine kepure, todėl smalsuoliai būriavosi šiek tiek toliau – jie netriukšmavo, bet užsispyrę niekur nesitraukė.

Nuo vieno stalo pamiršta nuimti ropinę su gėrimo likučiais, o šalia jos nusidriekė vyno valkelė.

Teismo sekretorius rašė įsitaisęs ant suoliuko be atlošo, tad jo veido išraiška buvo irzli.

Užbaigus tyrimo procedūras lavonas buvo paguldytas kampe, kad atsidurtų kuo toliau nuo krosnies, ir paskubomis pridengtas rusva klijuote, nuimta nuo stalo, tad dabar buvo matyti, iš kokių kreivų lentų sukaltas stalviršis.

Tvyrojo slogūs kvapai: aštrių prieskonių, arklidžių, dervos, pigaus vynelio.

Teisėjas, garsėjantis kaip vienas nemaloniausių teisėsaugos pareigūnų visame Epernė, beje, labai besididžiuojantis savo aristokratiška Klerfontenų de Lanji kilme, šildėsi nugarą prie židinio ir šluostėsi savo monoklį.

Vos prasidėjus teismo posėdžiui, jis jau kreipėsi į pulkininką angliškai:

– Manau, kad pageidausite bendrauti savo gimtąja kalba...

Teisėjas angliškai kalbėjo taisyklingai, tik gal šiek tiek dirbtinai ir nemaloniai perkreipdamas lūpas, bet tai būdinga visiems, tuščiai bandantiems mėgdžioti svetimos kalbos tarimą.

Seras Lempsonas nusilenkė ir, pasisukęs į teismo sekretorių, lėtai, su pauzėmis, kad tas suspėtų užrašyti, atsakė į visus klausimus.

Jis pakartojo viską, apie ką kalbėjosi susitikęs Megrė, bet daugiau nieko naujo nepasakė.

Šia proga jis buvo apsivilkęs tamsiai mėlyną kariško kirpimo kostiumą, kurio kilpelę puošė vos viena juostelė – Ordinas už nuopelnus.

Rankoje laikė kepuraitę su didžiule paauksuota kokarda, kurioje matėsi Prancūzijos jachtų klubo ženklai.

Procedūra buvo nesudėtinga. Vienas klausinėjo. Kitas, ruošdamasis atsakyti, kiekvieną kartą nežymiai nusilenkdavo.

Megrė vis dėlto juo žavėjosi, nors šiek tiek susigėsdavo, prisiminęs savo įsiveržimą į „Pietų Kryžių“.

Jis nemokėjo anglų kalbos taip gerai, kad perprastų visus pokalbio niuansus. Tačiau bent jau suprato paskutinių replikų prasmę.

– Aš jus paprašyčiau, sere Lempsonai, – pasakė teisėjas, – būti mano dispozicijoje, kol bus ištirtos abidvi bylos. Taip pat esu priverstas kurį laiką neduoti leidimo ponios Lempson laidotuvėms.

Linktelėjimas galva.

– Ar aš gausiu leidimą išvykti savo laivu iš Dizi?

Jis rankos mostu parodė į susibūrusius lauke žioplius, į viską aplinkui, netgi į dangų.

– Aš gyvenu Porkerolyje... Man reikia bent savaitės nuplaukti iki Sonos upės...

Dabar jau atėjo teisėjo eilė nusilenkti.

Jie vienas kitam vis dėlto nepaspaudė rankų, nors trūko nedaug. Pulkininkas apsidairė aplinkui ir atrodė nepastebįs nei teismo gydytojo, nuobodžiavusio visą teismo posėdį, nei Megrė, kuris iškart nusigręžė ir nusilenkė tik teismo pareigūnui.

Ilgiau negaišdamas, jis kone akimirksniu įveikė trumputę kelio atkarpą, skiriančią „Upeivių kavinę“ nuo „Pietų Kryžiaus“.

Į kajutę nėjo. Denyje jo jau laukė Vladimiras. Iškart perdavęs nurodymus, pats atsistojo prie vairo.

Kaip apstulbo susirinkę ant kranto upeiviai, kai jūreivis dryžuota palaidine nusileido į mašinų skyrių, paleido variklį, iškart sugrįžo į denį ir mikliu judesiu atkabino švartavimosi lynus nuo knechtų.

Po keleto minučių būrelis karštai gestikuliuojančių smalsiausiųjų patraukė plento link, kur stovėjo prokuratūros automobiliai.

Megrė liko stovėti pakrantėje vienas. Pagaliau jis ramiai prisikimšo pypkę, kaip niekada prasčiokiška maniera susigrūdo rankas į kišenes ir niūriai suburbleno:

– Viskas perniek!..

Argi dabar teks nusikaltimo tyrimo imtis iš naujo?

Iš viso prokuratūros atlikto tyrimo teišaiškėjo keletas naujų faktelių, kurių reikšmės šiuo metu dar negalėjai tinkamai įvertinti.

Pirmiausia ant Vilio kūno aptiktos ne vien smaugimo žymės: gydytojai dar pastebėjo mėlynes ant krūtinės ir riešų. Pasak mediko, reikia iškart atsisakyti minties, kad buvo surengta pasala, ir konstatuoti faktą, jog įvyko grumtynės su priešininku, pasižyminčiu nepaprasta jėga.

Kita vertus, seras Lempsonas teisme aiškino, kad savo būsimąją žmoną jis sutiko Nicoje, kai ji jau buvo išsiskyrusi su vienu italu, bet jo pavardę Čekaldis pasilikusi.

Pulkininkas nebuvo labai konkretus. Iš jo tyčia dviprasmiškos kalbos vis dėlto galėjai suprasti, kad Mari Diupen tais laikais, kai ją dar vadino Čekaldi, buvo atsidūrusi būklėje, artimoje skurdui, ir tik keleto kilnių draugų dėka galutinai nenusirito iki intymių paslaugų teikimo.

Jis ją vedė vienos kelionės į Londoną metu – tada jos prašymu iš Prancūzijos ir buvo atsiųstas gimimo liudijimo išrašas su mergautine pavarde Mari Diupen.

– Tai buvo žavinga moteris...

Megrė prisiminė mėsingą, išdidų, įraudusį pulkininko veidą, kuriame, tariant šiuos žodžius,

neatsispindėjo jokie jausmai, o frazė skambėjo taip rimtai ir paprastai, kad teisėjas atrodė įtikintas.

Staiga komisarą kažkas paprašė pasitraukti iš kelio, kad praleistų neštuvus, kuriais buvo gabenamas Vilio kūnas.

Jis tik gūžtelėjo pečiais ir greitu žingsniu nuėjo į kavinę, klestėjo ant suolo ir paprašė:

– Mažą alaus!..

Alų jam atnešė šeimininko duktė, kurios akys tebebuvo paraudusios, o nosis blizgėjo nuo ašarų. Jis žvilgtelėjo į ją susidomėjęs, bet nė nespėjo užduoti klausimo, kaip ji pati, apsidairiusi, ar niekas neišgirs, pašnibždomis pasiteiravo:

– Ar jis labai kentėjo?

Jos veido bruožai buvo šiurkštoki, kulkšnys storos, rankos raumeningos, o delnai raudoni. Ji vienintelė rūpinosi elegantiškuoju Viliu, kuris vakar galbūt tik dėl juoko įžnybo jai į šlaunį – jei iš tikrųjų taip buvo!

Tai iškart priminė Megrė susitikimą užeigos numeryje su jaunuoliu, kuris, išsidrėbęs sujauktoje lovoje, vis rūkė cigaretę po cigaretės.

Merginą pašaukė aptarnauti kitur. Kažkuris upeivis jai mestelėjo:

– Atrodai kaip nesava, Ema...

Ji pabandė nusišypsoti, žiūrėdama į Megrė sąmokslininkės žvilgsniu.

Judėjimas kanale buvo nutrūkęs nuo pat ryto. Priešais „Upeivių kavinę“ stovėjo septynetas laivų, iš kurių trys buvo motoriniai. Moterys ėjo pirkti maisto atsargų, ir be perstojo dzingsėjo skardusis krautuvėlės varpelis.

– Kada teiksitės pusryčiauti?.. – paklausė šeimininkas Megrė.

– Tučtuojau!

Nuo slenksčio jis pasižiūrėjo į tą vietą, kur dar šįryt buvo prisišvartavęs „Pietų Kryžius“.

Taigi, vakar vakare iš jachtos į krantą išlipo du vyrai, ir tuo metu jų santykiai turėjo būti draugiški. Juodu nužingsniavo akmeninio tilto link. Jei tikėtum pulkininko žodžiais, ten jie susiginčijo ir išsiskyrė, o pulkininkas nuėjo, kur buvo sumanęs, tiesiu ir tuo metu jau visiškai ištuštėjusiu plentu, o už trijų kilometrų pasirodė pirmieji Epernė namai.

Niekas nematė Vilio gyvo. Kai pulkininkas, sėdęs į taksi, sugrįžo atgal, nepastebėjo nieko, kas jam pasirodytų įtartina.

Jokio liudininko! Niekas nieko negirdėjo! Dizi mėsininkas, gyvenantis už šimto metrų nuo tilto, sakė, kad lojo jo šuo, bet jam pasirodė, kad neverta dėl to jaudintis, todėl niekaip negalėjo prisiminti valandos.

Šalivagė, kur kiekviename žingsnyje dryksojo balos ir purvynė, buvo taip išmindyta arklių ir žmonių, kad nebuvo įmanoma rasti jokių pėdsakų.

Praėjusį ketvirtadienį Meri Lempson, taip pat dar būdama visiškai sveikutėlė, atrodo, net visai normalios nervinės būklės, išlipo iš „Pietų Kryžiaus“ į pakrantę ir ten atsidūrė visiškai viena.

Prieš tai – kaip teigė Vilis – ji perdavė meilužiui perlų vėrinį, vienintelį vertingą papuošalą, kokį dar turėjo.

Tuomet ji dingo be pėdsakų. Gyvos niekas nebematė. Net dvi dienos praslinko, o jos nebuvo pasigesta.

Sekmadienio naktį ji buvo pasmaugta, pakišta po šiaudais Dizi arklidėje, už šimto kilometrų nuo tos vietos, kur išlipo į krantą, o arklių varovai dviese knarkė šalia jos lavono.

Tai buvo viskas! Teisėjo nurodymu abu kūnai įdėti į Teisinės medicinos instituto šaldytuvą.

„Pietų Kryžius“ dabar plaukė pietų link, Porkerolio link, Mažosios Langustynės, regėjusios tiek orgijų, link.

Megrė, nuleidęs galvą, apėjo aplink „Upeivių kavinės“ statinius. Jis spyriu nubloškė šalin įnirtusią žąsį, kuri, pražiojusi snapą ir piktai šnypšdama, atskuodė prie jo.

Arklidės duryse užrakto skylutės nebuvo, jas uždarydavo paprasčiausia medine velke. O persiėdęs medžioklinis šuo, cimpinėjantis po kiemą, net striksėdamas iš džiaugsmo mesdavosi laižyti rankas kiekvienam atėjūnui.

Atvėręs duris, komisaras kaktomuša užšoko ant šyvojo šeimininko arklio, kurio paprastai neberišdavo, tad jis iškart pasinaudojo proga išeiti pasivaikščioti.

Sužeistoji kumelė gulėjo savo aptvarėlyje, žvelgdama liūdnomis akimis.

Megrė kojomis pasklaidė šiaudus, lyg būtų tikėjęsis ką nors rasti, kas prasprūdo pro jo dėmesį, kai pirmąkart apžiūrinėjo šią vietą.

Porą ar trejetą kartų jis nepatenkintas sumurmėjo:

– Viskas perniek!..

Komisaras jau ėmė manyti, kad reikia vykti į Mo, paskui į Paryžių ir šitaip atsekti visą kelią, kurį nuplaukė „Pietų Kryžius“.

Čia mėtėsi visko: seni pavadžiai, pakinktų gabalai, žvakigalis, sulaužyta pypkė...

Bet dar iš tolo jis pamatė kažkokį baltą daiktą, boluojantį šieno krūvoje, ir nelabai ko tikėdamasis vis dėlto prisiartino. Po akimirkos jis jau laikė rankose amerikietišką jūreivio pilotę, panašią į tą, kurią dėvėjo Vladimiras.

Audinys buvo ištepliotas purvu ir mėšlu, sumaigytas, lyg jį būtų tąsę į visas puses.

Veltui Megrė aplinkui dairėsi dar kokio nors daiktinio įrodymo. Toje vietoje, kur neseniai rastas kūnas, buvo primesta šviežių šiaudų, kad niekas neprimintų to siaubo.

Ar aš jau esu kalinys?

Jis negalėjo pasakyti, kodėl, pasukus arklidės durų link, jam prisiminė būtent šitie pulkininko žodžiai. Atmintyje iškilo ir seras Lempsonas, tuo pat metu ir aristokratiškas, ir degradavęs, visą laiką drėgnomis akimis, kenčiantis nuo latentinio alkoholizmo, neapsakomai flegmatiškas.

Jis prisiminė trumpą pokalbį su pasipūtusiu teismo pareigūnu užeigos salėje rusva klijuote užtiestais stalais, kur tam tikrų intonacijų ir gestų žavesys leido akimirką pasijusti tarytum tikrame aukštuomenės salone.

– Būkite atsargus! – pasakė ponas Klerfontenas de Lanji, liestelėdamas jo ranką.

Įnirtusi žąsis sekiojo paskui arklį ir plūdo jį kaip išmanydama. Jis tik nuolankiai nunarino savo didžiulę galvą ir uostinėjo atliekas, kuriomis buvo nuklotas visas kiemas.

Iš abiejų kiemo vartų pusių buvo įkasta po akmeninį stulpelį – čia komisaras prisėdo, gniauždamas saujoje pilotę ir jau užgesusią savo pypkę.

Tiesiai prieš jį riogsojo tik didžiulė mėšlo krūva, toliau driekėsi gyvatvorė su daugybe spragų, o pro jas buvo matyti tušti laukai, kuriuose dar niekas neaugo, ir tolumoje juodomis bei baltomis šešėlių draikanomis išmarginta kalva, rodės, visu svoriu užgulta tamsaus debesies, gilumoje tiršto iki anglies juodumo.

Tik pro kraštelį tvyksčiojo menkutis įstrižas saulės spindulėlis, o keletas blyksnių krito ant mėšlo krūvos.

Tai buvo žavinga moteris... – pasakė pulkininkas apie Meri Lempson.

Jis yra tikras džentelmenas! – pasakė Vilis apie pulkininką.

Tik Vladimiras nieko apie nieką nesakė, vis užeidavo šen bei ten, pirko maisto atsargų, degalų, pildė geriamojo vandens rezervuarus, samstė iš valtelės vandenį ir padėdavo šeimininkui rengtis.

Triukšmingai erzeliuodamas, plentu praėjo būrelis flamandų. Staiga Megrė pasilenkė. Kiemas buvo išgrįstas įvairiausio dydžio akmenimis. Už poros metrų, dviejų akmenų tarpelyje, prisilietus saulės spinduliui kažkas sužėravo.

Tai buvo auksinė rankogalio sąsaga su dviem platinos gijelėmis. Megrė jau matė tokias sąsagas Vilio marškinių rankogaliuose, kai jaunuolis drybsojo jo lovoje, leido į lubas cigaretės dūmus ir atsainiu tonu dėstė savo teorijas.

Dabar jau jam neberūpėjo nei arklys, nei žąsis, nei niekas aplinkui. Šiek tiek vėliau jis ėmėsi įnirtingai sukti telefono rankenėlę.

– Epernė... Lavoninę, taip!.. Policija!..

Vienas flamandas, jau ruošęsis išeiti iš kavinės, net stabtelėjo pasižiūrėti – toks Megrė atrodė susijaudinęs.

– Alio!.. Čia komisaras Megrė, kriminalinė policija... Jums neseniai atvežė kūną... Na, ne! Ne automobilio katastrofoje... Paskenduolis iš Dizi... Taip... Kuo greičiau pasižiūrėkite raštinėje, tarp jo asmeninių daiktų... Turėtume ieškoti rankogalio sąsagos... Pasakysite, ar ji ten yra... Taip, laukiu!..

Po trejeto minučių, sužinojęs, ką norėjo, jis padėjo ragelį, vis nepaleisdamas iš rankų pilotės ir tos sąsagos.

– Pusryčiai jau paruošti...

Komisaras net nesivargino atsiliepti rudaplaukei merginai, kuri kiek galėdama malonesniu balsu pranešė jam tą naujieną. Jis išėjo pro duris, jausdamas, kad įsitvėrė siūlo galo, ir jam buvo baisu jį paleisti.

Pilotė arklidėje... Rankogalio sąsaga kieme... PJK ženklelis prie akmeninio tilto...

Ten link jis iškart, vis skubindamas žingsnį, ir pasuko. Galva kirbėte kirbėjo samprotavimų, vienas po kito užleidžiančių vietą kitiems.

Nespėjęs nužingsniuoti kilometro, sustojo it įkastas, nes jį nustebino netikėtas vaizdas.

„Pietų Kryžius“, išplaukęs jau prieš gerą valandą, atrodė, net labai paskubomis, dabar lyg niekur nieko stovėjo dešinėje pusėje tilto, pirmagaliu įvairavęs į meldus. Denyje nebuvo matyti nė gyvos dvasios.

Nespėjo komisaras nueiti nė šimto metrų, norėdamas pasiekti kitą krantą, kai automobilis,

atvažiavęs iš Epernė, sustojo prie pat jachtos, o šalia vairuotojo sėdintis Vladimiras – Megrė jį atpažino iš jau matytų jūreivio drabužių – iššoko iš mašinos ir nubėgo į laivą.

Jam dar nespėjus įlipti, atsivėrė liukas, ir iš pradžių denyje pasirodė pulkininkas, kažką už rankos tempdamas iš laivo.

Megrė nebesislapstė. Juk jis negalėjo žinoti, mato jį pulkininkas ar ne.

Veiksmas rutuliojosi žaibiškai. Komisaras negirdėjo, ką kalba tos mizanscenos veikėjai, bet iš jų judesių galėjo pakankamai aiškiai suprasti, kas dedasi.

Pasirodė Negreti, kuriai pulkininkas pagelbėjo palikti kajutę. Komisaras dabar pirmąkart pamatė ją išeiginiais drabužiais. Net iš tolo buvo nesunku pastebėti, kad ji yra įniršusi.

Vladimiras paėmė du lagaminus, kurie jau buvo sudėti, ir nunešė juos prie automobilio.

Pulkininkas ištiesė ranką savo draugei, kad padėtų nusileisti trapu, bet ji ją atstūmė ir taip staigiai nėrė žemyn, jog vos neįkrito stačia galva į meldus.

Ji nužingsniavo jo net nepalaukusi. Kaip visada šaltakraujiškas, jis sekė ją per keletą žingsnių. Genama to paties įkarščio, ji strimgalviais įšoko į automobilį, akimirkai iškišo pro langelį susijaudinusį veidą ir kažką suriko, bet tai galėjo būti tik koks nors keiksmažodis arba grasinimas.

Vis dėlto seras Lempsonas, automobiliui pajudėjus iš vietos, mandagiai nusilenkė, pasižiūrėjo, kaip jis tolsta, ir lydimas Vladimiro sugrįžo į laivą.

Megrė nejudėjo. Jam buvo akivaizdu, kad anglas išgyvena kažkokią permainą.

Jis nesišypsojo. Išliko toks pat flegmatiškas, kaip visada. Tik, pavyzdžiui, eidamas prie kapitono tiltelio ir tęsdamas savo kalbą, jis labai nuoširdžiai, galima sakyti, bičiuliškai, palietė Vladimiro petį.

Jachtos atsišvartavimo manevras pavyko tiesiog meistriškai. Laivo įgulą sudarė vos pora žmonių. Rusas įtraukė trapą ir vienu mostu nukabino švartavimosi lynų kilpas.

„Pietų Kryžiaus" pirmagalis buvo įsiraizgęs į meldus. Iš paskuigalio artėjo barža ir įspėdama sušvilpė.

Lempsonas atsigręžė. Dabar jis jau beveik neišvengiamai turėjo matyti Megrė, bet niekuo neišsidavė. Viena ranka jis įjungė variklį. Kita ranka du kartus suktelėjo varinį šturvalą, ir jachta šiek tiek slystelėjo atgal, kiek jai ir reikėjo, kad išnertų iš meldų, paskui apsuko forštevenį, šitaip išvengdama susidūrimo su barža, stabtelėjo akimirkai ir nuplaukė tiesiu taikymu, palikdama paskui save šniokščiančius putų sūkurius.

Nenušliuožusi nė šimto metrų ji trimis sirenos švilpukais įspėjo Aji šliuzą apie savo atvykimą.

– Negaiškite laiko... Važiuokite tik plentu... Jei įmanoma, pasivykite tą automobilį...

Megrė sustabdė duonkepio furgoną, važiuojantį Epernė link. Automobilį, kuriuo važiavo Negreti, jie pamatė už kokio kilometro, riedantį gana lėtai, nes grįstkelį dengė purvas, buvo slidu.

Kai tik komisaras atskleidė duonos tiekėjui, kas jis iš tikrųjų yra, šis pradėjo į jį žiūrėti su žaismingu smalsumu.

– Žinote, man tereikės kokio penketo minučių, kad jį pasivyčiau...

– Tik ne taip greitai...

Dabar jau Megrė negalėjo ištverti nenusišypsojęs, matydamas, kaip jo bendrakeleivis stengiasi prisiimti policininko persekiotojo laikyseną iš amerikietiškų detektyvinių filmų.

Tik čia neprireikė jokių pavojingų manevrų ir nebuvo jokių kliūčių, kurias turėtų įveikti. Vos įvažiavus į miesto gatves, priekyje riedantis automobilis stabtelėjo, suprantama, keliauninkė turėjo susitarti su taksi vairuotoju dėl kainos, paskui mašina vėl pajudėjo ir trejetu minučių vėliau sustojo netoli gana ištaigingo viešbučio.

Viešbučio patarnautojas nunešė abu jos lagaminus. Glorija Negreti smulkiu žingsneliu nukaukšėjo per šaligatvį.

Po dešimties minučių komisaras prisistatė viešbučio valdytojui.

– Ta ponia, kuri ką tik atvyko?..

– Devintas kambarys... Taip ir pamaniau, kad jai kažkas nutiko... Dar niekad nieko nemačiau šitaip susijaudinusio... Ji kalbėjo beprotiškai greitai, vis įterpdama užsienietiškus žodžius... Atrodo, man pavyko suprasti, kad ji reikalauja, jog jos niekas netrukdytų ir atneštų jai į numerį cigarečių bei kmynų likerio... O kokio nors skandalo nebus?

– Tai nieko ypatingo! – patikino Megrė. – Man reikia gauti iš jos tik kai kurių žinių...

Artindamasis prie devintojo kambario durų, jis negalėjo susilaikyti nešyptelėjęs. Sprendžiant iš triukšmo, kambaryje viskas turėjo verstis aukštyn

kojomis. Taip smarkiai į parketą trinksėjo aukšti jaunos moters batų kulniukai.

Ji blaškėsi po kambarį. Girdėjosi, kaip trinkteli uždaromas langas, dunksteli apvirsdamas lagaminas, sušniokščia vanduo iš čiaupo, kaip ji metasi ant lovos ir į kitą kambario kampą nuskrenda batelis.

Megrė pasibeldė.

– Įeikite!..

Jos balsas drebėjo iš pykčio ir nekantravimo. Nors Negreti šiame kambaryje praleido gal tik dešimtį minučių, vis dėlto jai užteko laiko persirengti, susitaršyti plaukus ir atgauti tą išdarkytą išvaizdą, kuri buvo įprasta jai svečiuojantis „Pietų Kryžiuje".

Kai atpažino komisarą, jos juodose akyse tarytum žaibas tvykstelėjo.

– Ko jūs iš manęs norite?.. Ką ruošiatės čia veikti?.. Aš čia savo namuose!.. Aš moku už šitą kambarį...

Toliau ji tęsė užsienio kalba, be abejo, ispaniškai, atsikimšo flakoną odekolono, kad susivilgytų kaistančią kaktą, bet didesnė dalis skysčio išsipylė jai ant rankų.

– Ar leistumėte užduoti vieną klausimą?..

– Aš jau sakiau, kad nieko nenoriu matyti... Išeikite!.. Ar girdite?..

Ji vaikštinėjo po kambarį vien su šilko kojinėmis, ir, be abejo, nebuvo užsidėjusi keliaraiščių, nes jos pradėjo smukti jai nuo kojų, atidengdamos apvalius akinamo baltumo kelius.

– Verčiau tuos klausimus užduotumėte tiems, kurie sugebėtų į juos atsakyti... Bet jūs gi neišdrįsite!.. Todėl, kad jis yra pulkininkas... Todėl, kad jis yra seras Lempsonas... Žavus seras, nieko

nepridursi... Cha cha! Jei papasakočiau nors pusę to, ką žinau... Tik pažvelkite!..

Ji karštligiškai panaršė rankinuke ir ištraukė penketą suglamžytų banknotų po tūkstantį frankų.

– Štai kiek jis man davė!.. Aš pragyvenau su juo dvejetą metų, kad...

Ji numetė banknotus ant kilimo, paskui, kiek pagalvojusi, pakėlė juos nuo žemės ir vėl įsidėjo į rankinuką.

– Žinoma, jis man pažadėjo atsiųsti čekį... Betgi visi žino, ko verti jo pažadai... Čekį?.. Juk jam pačiam trūksta pinigų, kad parplauktų namo, į Porkerolį... Bet vis vien kiekvieną dieną tiek prisilaka viskio...

Ji neverkė, tačiau kalbėjo, lyg plūstų ašaromis. Moteriai, kurią Megrė visą laiką matydavo užsikonservavusią palaimingoje tinginystėje, lyg kokiame prišutintame šiltnamyje, toks stiprus susijaudinimas atrodė nelauktas.

– Kad ir tas jo Vladimiras... Jis išdrįso man pasakyti, bandydamas pabučiuoti ranką: „Sudie, ponia...“ Cha cha! Ten jiems visiems užtenka akiplėšiškumo... Kai pulkininkas buvo išvykęs, Vladimiras... Bet koks jūsų reikalas!.. Ko dar čia sėdite?.. Ko gi laukiate? Tikitės, kad aš jums dar ką nors pasakysiu? Ogi nieko! Vis dėlto pripažinkite, kad turiu teisę kai ką pasakyti...

Ji vis zujo po kambarį, išiminėjo daiktus iš lagamino, dėliojo juos kur papuolė, ir vėl griebdavo perkelti kitur.

– Palikti mane Epernė!.. Šitoje lietingoje, purvinoje skylėje... Aš meldžiau, kad nuvežtų nors į Nicą, kur turiu draugų... Dėl jo aš juos kažkada

palikau... Tai jau tikrai, turėčiau būti patenkinta, kad jis manęs dar neužmušė...

Bet aš nepasakysiu nieko, girdite?.. Jūs turite išeiti... Negaliu pakęsti policijos!.. Kaip ir anglų!.. Jei tik galite, suimkite jį... Bet jūs neišdrįsite... Aš gerai žinau, kodėl tokie dalykai dedasi...

Vargšė Meri!.. Tebūnie ji kas tik nori. Žinoma, ji buvo blogo charakterio, žinoma, dėl Vilio galėjo padaryti viską, o aš jo tiesiog pakęsti negalėjau...

Bet šitaip numirti...

Jie išvyko?.. Ką gi jūs galų gale suimsite?.. Tikriausiai mane?.. Gal ne?..

Na, gerai! Paklausykite... Taip, aš jums pasakysiu vieną dalyką!.. Vieną vienintelį!.. O tada jau darykite, ką norite... Šįryt, kai jis rengėsi, kad pasirodytų teisėjui, – jam gi taip svarbu padaryti žmonėms įspūdį, tada jis išsitraukia visus savo ženkliukus, visas dekoracijas! – taigi, kai jis, tai yra Volteris, rengėsi, kalbėjosi su Vladimiru rusiškai, nes manė, kad aš šitos kalbos nesuprantu...

Ji šnekėjo tokia greitakalbe, jog bematant užduso, susipainiojo tarp savo žodžių ir pradėjo viską iš naujo, tik šįkart ispaniškai.

– Jis jam liepė pabandyti sužinoti, kur šiuo metu būtų galima surasti „Apvaizdą“... Suprantate?.. Tai tas laivas, kuris stovėjo šalia mūsų, kai buvome atvykę į Mo... Jie nori jį surasti, bet kažkodėl bijosi manęs... Aš apsimečiau, kad nieko neišgirdau...

Aš žinau, jūs neišdrįsite...

Ji pasižiūrėjo į savo išverstus lagaminus, pasižvalgė po kambarį, kuriame per keletą minučių jai pavyko padaryti didžiausią netvarką ir viską persunkti savo aitriaisiais kvepalais...

– Gal jūs turite cigarečių?.. Kas čia per viešbutis?.. Aš gi jų užsakiau, taip pat kmynų likerio...

– Jūs matėte, ar pulkininkas, lankydamasis Mo, kalbėjosi su kuo nors iš „Apvaizdos“?

– Aš ničnieko nemačiau... Man tai visai nerūpi... Vien tik šįryt, išgirdau... Kita vertus, kodėl jie taip susidomėjo ta barža?.. Ar bent žinoma, kaip Indijoje mirė pirmoji Volterio žmona?.. Jei kita su juo išsiskyrė, vadinasi, turėjo tam pagrindo...

Pasibeldė padavėjas, nešinas cigaretėmis ir likeriu. Negreti paėmė pakelį ir atsivėdėjusi metė jį į koridorių, šaukdama:

– Aš sakiau „Abdula“!

– Bet, ponia...

Ji taip dramatiškai sunėrė rankas, kad galėjai nuspėti artėjant nervinę krizę, ir suvaitojo:

– Oi!.. Tie žmonės!.. Tie...

Ji atsigręžė į Megrė, kuris žiūrėjo į ją susidomėjęs, ir metė:

– Ko gi dar laukiate?.. Aš daugiau nieko nepasakysiu! Daugiau nieko nežinau! Be to, aš nieko nepasakiau... Girdėjote?.. Aš nenoriu, kad mane dar kas nors kamuotų su ta istorija!.. Man jau užtenka bėdų, praradau dvejus savo gyvenimo metus...

Padavėjas išeidamas pamerkė komisarui. Kai jaunoji moteris, apimta isterijos, metėsi ant lovos, jis taip pat nusprendė, kad pats laikas išeiti.

Gatvėje jo laukė duonkepys.

– Na, kaip? Jūs jos nesuėmėte? – paklausė jis nusivylęs. – Aš maniau...

Megrė teko paėjėti iki stoties, kad surastų taksi ir galėtų grįžti prie akmeninio tilto.

VII
SULAUŽYTAS DVIRAČIO PEDALAS

Kai komisaras aplenkė „Pietų Kryžių“, kuriam praplaukiant, kilvaterio sukelti sūkuriai dar ilgai judino meldus, atrodė, kad ten niekas nepasikeitė – pulkininkas stovėjo prie vairo, o Vladimiras suko kanapinius lynus.

Megrė laukė jachtos prie Enji šliuzo. Manevras pavyko puikiai, ir jachta lengvai prisišvartavo, o rusas išlipo ant kranto, nes turėjo perduoti šliuzininkui dokumentus ir arbatpinigių.

– Ar ši kepuraitė kartais ne jūsų? – paklausė komisaras, prisiartinęs prie jo.

Vladimiras apžiūrėjo rodomą daiktą, kuris priminė purviną grindų skudurą, paskui įdėmiau pasižiūrėjo į pašnekovą.

– Dėkoju! – pagaliau atsiliepė, priimdamas pilotę.

– Minutėlę! Ar galėtumėte pasakyti, kada ją pametėte?

Pulkininkas nuo denio stebėjo pokalbį, bet neatrodė, kad nors truputėlį jaudintųsi.

– Ji vakar vakare nukrito į vandenį, – paaiškino Vladimiras, – kai pasilenkęs prie achterštevenio kobiniu traukiau žoles, užblokavusias sraigtą... Už

mūsų plaukė barža... Ten, atsiklaupusi valtelėje, viena moteris skalavo skalbinius... Ji man ir ištraukė pilotę, o aš ją palikau džiūti, užkabinęs ant jachtos tiltelio...

– Kitaip tariant, šiąnakt ji kabojo ant to tiltelio?

– Taip... O rytą net nepastebėjau, kad jos ten jau nebėra...

– Jau vakar ji buvo šitokia purvina?

– Ne! Ją ištraukusi moteris išplovė pamuilėse, kuriose skalbė...

Jachta trūkčiodama kilo šliuzu į viršų, ir šliuzininkas jau abiem rankomis laikėsi įsikibęs už aukštupio vartų suktuvo rankenos.

– Jei gerai prisimenu, už jūsų plaukė „Feniksas“, ar ne?

– Atrodo... Šiandien aš jo nemačiau...

Megrė rankos mostu atsisveikino ir nuėjo prie savo dviračio, o pulkininkas, toks pat ramus, įjungė variklį ir, plaukdamas pro šalį, linktelėjo šliuzininkui.

Komisaras ilgokai sekė akimis nuplaukiančią jachtą, giliai susimąstęs ir niekaip negalėdamas suprasti, kaip „Pietų Kryžiuje“ taip lengvai nutinka patys keisčiausi dalykai.

Jachtoje jis jau niekam nerūpėjo, ir ji ramiai plaukė savo keliu. Nuo savo tiltelio pulkininkas uždavė tik vienintelį klausimėlį Vladimirui, o tas atsiliepė vos vienu sakiniu.

– Ar „Feniksas“ dabar toli nuo čia? – pasiteiravo Megrė šliuzininko.

– Jis dabar tikriausiai Žiuvinji bjefe, už penkių kilometrų. Jis neplaukia taip greitai, kaip anas laivas...

Megrė gal tik keletu sekundžių sugebėjo aplenkti „Pietų Kryžių“, tad iš tolo Vladimiras turėjo matyti, kaip jis apklausia upeivį.

Viskas atitiko iki smulkmenų. Senė, tuo metu skalavusi skalbinius, – dabar galėjai juos aiškiai matyti, iškabintus ant vielos ir plazdančius virš baržos nuo vėjo, – vandenyje pastebėjo jūreivio pilotę ir ją iš ten ištraukė. O jis vėliau davė porą frankų jos anūkui, siūlydamas nusipirkti saldainių.

Buvo ketvirta valanda po pietų. Komisaras vėl sėdo ant dviračio balno, jau visiškai apsunkusia nuo įvairiausių prielaidų galva. Dabartinė šalivagės kelio atkarpa buvo nubarstyta žvyru, kuris šiugždėjo po padangomis, o akmenukai lakstė į visas puses.

Vis dėlto prie devintojo šliuzo jis sugebėjo kaip reikiant aplenkti anglą.

– Gal galite man pasakyti, kur šiuo metu yra „Apvaizda“?

– Netoli Vitri le Fransua... Jiems neblogai einasi, nes jų arkliai kaip žvėrys, o svarbiausia, jų varovas puikiai tvarkosi...

– Atrodo, kad jie skuba?

– Ne daugiau ir ne mažiau, kaip paprastai... Juk plaukiant kanalu visada reikia skubėti, ar ne? Niekada nežinai, kas tavęs laukia... Prie vieno šliuzo gali arba sugaišti ištisas valandas, arba įveikti jį per dešimt minučių... Kuo greičiau judi pirmyn, tuo daugiau naudos...

– Ar nieko ypatingo negirdėjote šią naktį?

– Nieko!.. Iš kur?.. Ar kas nors atsitiko?..

Megrė nuėjo nieko neatsakęs, ir nuo šiol jis sustodavo prie kiekvieno šliuzo, prie pirmo pasitaikiusio laivo.

Komisaras be didelio vargo sugebėjo perprasti Gloriją Negreti. Nors įrodinėjo, kad nepasakys nieko tokio, kas pakenktų pulkininkui, ji iš tikrųjų išdėstė viską, ką žinojo.

Visiškai nesugebėjo tvardytis! Taip pat nemokėjo meluoti! Kitaip būtų sugalvojusi ką nors gudriau.

Taigi, ji girdėjo, kaip pulkininkas prašė Vladimiro, kad ką nors sužinotų apie „Apvaizdą".

Vadinasi, komisaras taip pat ne veltui domėjosi ta barža, atplaukusia iš Mo sekmadienio vakarą, prieš pat Meri Lempson mirtį, be to, ji buvo padirbta iš medžio, tad turėjo būti ištepta sakais.

Kam pulkininkui prireikė ją surasti? Koks ryšys siejo aristokratiškąjį „Pietų Kryžių" ir griozdišką laivą, vėžlio greičiu tempiamą dviejų arklių?

Riedėdamas dviračiu tarp vienodų kanalo apylinkių peizažų ir vis su didesnėmis pastangomis mindamas pedalus, Megrė vis svarstė galimas prielaidas, bet jos atvesdavo tik prie labai fragmentiškų arba nepriimtinų išvadų.

Ar visos trijų daiktinių įrodymų sekos aiškiai nesudėliojo į vietas tūžmingi Negreti kaltinimai?

Megrė dešimtis kartų bandė mintyse atkurti visų praėjusios nakties veikėjų veiksmus, apie kuriuos jis ničnieko nežinojo, išskyrus tai, kad Vilis Marko buvo nužudytas.

Kiekvieną kartą jis vis atrasdavo trūkumą: niekaip neapleido jausmas, kad čia trūksta dar vieno veikėjo, kuriuo negalėjo būti nei pulkininkas, nei nužudytasis, nei Vladimiras...

„Pietų Kryžius" šiuo metu skubėjo susitikti su kažkuo iš „Apvaizdos".

Su kažkuo, kas, be jokių abejonių, buvo įsipainiojęs į šitą istoriją! Ar negalima tarti, kad tas kažkas dalyvavo ir antrojoje dramoje, tiksliau pasakius, nužudant Vilį, lygiai taip pat, kaip anksčiau buvo prisidėjęs prie pirmosios žmogžudystės?

Atstumus šalivagės keliu naktį galima gana greitai įveikti, pavyzdžiui, dviračiu.

– Ar ko nors ypatingo šiąnakt negirdėjote?.. Ar praplaukiant „Apvaizdai" jos denyje nieko keisto nepastebėjote?

– Nieko...

Atstumas tarp Megrė ir „Pietų Kryžiaus" vis didėjo, nes jachtai prie kiekvieno šliuzo prireikdavo sugaišti ne mažiau nei dvidešimt minučių. Komisaras kiekvieną kartą vis sunkiau užsėsdavo ant savo transporto priemonės ir, riedėdamas tuščiomis bjefo pakrantėmis, vėl atkakliai įsitverdavo savo apmąstymų gijos.

Jis jau buvo nuvažiavęs keturiasdešimt kilometrų, kai Sari šliuzininkas pagaliau atsakė į jo klausimą:

– Mano šuo lojo... Esu tikras, kad ant kelio kažkas turėjo būti... Gal prabėgo koks laukinis triušis?.. Bet aš iškart vėl užmigau...

– Gal žinote, kur nakvojo „Apvaizda"?..

Jo pašnekovas iškart ėmėsi svarstyti.

– Palaukite!.. Manęs nenustebintų, jei prieš sutemstant ji būtų nuplaukusi iki Ponji... Šeimininkas norėjo dar šį vakarą būti Vitri le Fransua.

Dar du šliuzai! Ir nieko! Dabar Megrė jau turėjo bėgioti paskui šliuzininkus aplink vartus, nes kuo toliau važiavo, tuo judėjimas darėsi intensy-

vesnis. Vesinjolyje eilėje laukė trejetas laivų. Ponji stovėjo jau visas penketas.

– Triukšmo tai tikrai ne! – burbtelėjo paskutinio šliuzo prižiūrėtojas. – Tik aš norėčiau žinoti, kas turėjo tokias kiaulės akis naudotis mano dviračiu...

Komisaras pagaliau galėjo nusibraukti prakaitą, nes pajuto, kad pamažu artėja prie tikslo. Jo alsavimas buvo trūkčiojantis ir karštas. Jis nuvažiavo penkiasdešimt kilometrų, pakeliui niekur neišgėręs nė stiklo alaus.

– Kur jūsų dviratis?

– Ar pats atsidarysi sklendes, Fransua? – šūktelėjo šliuzininkas besiartinančiam varovui.

Megrė jis pasiūlė užeiti į namus. Vos įžengę pro duris, jie pateko į virtuvę, kur upeiviai maukė baltąjį vyną, nešiojamą moters, nepaleidžiančios iš rankų kūdikio.

– Juk jūs nerašysite skundo? Žinoma, pardavinėti alkoholinius gėrimus uždrausta... Bet visi taip daro... Kartais vien tam, kad nepasirodytum nemandagus... Pasižiūrėkite!

Jis parodė iš lentų sukaltą sandėliuką, prisiglaudusį prie sienos. Ten net nebuvo durų.

– Štai čia stovi dviratis... Juo važinėja mano žmona... Tik pagalvokite, reikia sukarti mažiausiai keturis kilometrus, kad surastum kokią nors bakalėją... Aš jai visą laiką kartoju, kad laikytų dviratį namie, bet ji aiškina, kad prisineš purvo... Turiu pasakyti, kad tas, kuris juo naudojosi, buvo labai savotiškas žmogeliukas... Kitaip nieko nebūčiau pastebėjęs...

Kaip tik užvakar mano svainis, – jis dirba mechaniku Reimse, – užvažiavo pas mus praleisti

dienelės... Dviračio grandinė buvo sutrūkusi... Jis ją pataisė ir ta proga išvalė dviratį iki paskutinio varžtelio, gerai sutepė...

Vakar juo niekas nevažinėjo... Taip pat buvo pakeista ir užpakalinė padanga...

Na, o šįryt kledaras stovėjo švarutėlis, nors lijo kiaurą naktį... Pats matote, kiek purvo ant kelio...

Vien tiktai kairysis pedalas sulaužytas, o ant užpakalinio rato matyti pėdsakai, lyg būtų nuvažiuota koks šimtas kilometrų...

Ar jūs ką nors suprantate?.. Dviračiu važiuota, dėl to nekyla abejonių!.. Ir tas, kas jį buvo nuvaręs, nepasivargino nuvalyti...

– O kokie laivai praėjusią naktį netoliese buvo sustoję nakvynės?

– Palaukite!.. „Madlena“ turėjo plaukti nakvoti į La Šosė, nes jos šeimininko svainis ten laiko bistro... „Gailestingumas“ nakčiai sustojo žemiau mano šliuzo...

– Jis atplaukė iš Dizi?

– Ne! Tai aukštyn plaukiantis laivas, atvykęs iš Sonos... Netoliese galėjo nakvoti tik „Apvaizda“... Ji praplaukė pro čia septintą valandą vakaro... Traukė Omejo link, už dviejų kilometrų nuo čia, nes ten yra gera prieplauka...

– Gal turite kitą dviratį?

– Ne... Juk šituo vis dėlto galima naudotis...

– Atleiskite! Norėčiau, kad kuriam laikui jį užrakintumėte... Juk galėtumėte išsinuomoti kitą, jei jau neįmanoma apsieiti... Galiu iš jūsų to tikėtis?

Upeiviai jau ėjo iš virtuvės, o vienas jų metė šliuzininkui:

– Tai šitaip tu mus vaišini, Desirė?

– Minutėlę... Aš kalbuosi su ponu...

– Kur, jūsų nuomone, galėčiau pasivyti „Apvaizdą“?

– Na, ji dabar plaukia neblogu greičiu... Nustebčiau, jei iki Vitri sugebėtumėte pavyti...

Megrė jau ruošėsi kuo skubiau važiuoti, bet jam šovė nauja mintis. Jis sugrįžo, išsitraukė iš įrankinės veržliaraktį ir nuo šliuzininko dviračio atsuko abu pedalus.

Komisaras toliau tęsė kelionę, o jo švarko kišenės, kur paslėpė pedalus, atrodė lyg būtų prikimštos bulvių.

Dizi šliuzininkas juokais jam buvo paaiškinęs:

– Jei niekur kitur nelyja, tai bent dviejose vietose tikrai pamatysi, kaip pliaupia, – tai pas mus ir Vitri le Fransua...

Megrė kaip tik artinosi prie šio miesto, ir čia iš tikrųjų lašnojo: smulkus, retas ir įkyriai nenustojantis lietus.

Vaizdai aplink kanalą pasikeitė. Pakrantėmis nusidriekė gamyklų pastatai, ir komisaras su savo dviračiu turėjo gana ilgai maltis pačioje darbininkų spiečiaus tirštumoje, nes viename fabrike kaip tik pasibaigė pamaina.

Šen bei ten stovėjo iškraunami laivai, kiti, laukdami eilės, keitėsi tepalus.

Visur aplinkui buvo matyti vien maži priemiesčio tipo nameliai su triušidėmis, sukaltomis iš senų dėžių, ir menkučiais sodeliais šalia.

Vos ne ties kiekvienu kilometru buvo po cemento fabriką arba atsiverdavo karjeras su kalkių

gesinimo krosnimi. O lietus maišė su kelio purvu ore pasklidusias baltas dulkes.

Cementas buvo nubalinęs viską: čerpių stogus, obelis ir žolę.

Megrė dviračio vairas pradėjo kraipytis tai į kairę, tai į dešinę, kaip nutinka pavargusiems dviratininkams. Jis jau galvojo vien tam, kad galvotų. Be perstojo po kauliuką narstydamas visas prielaidas, jis nesėkmingai bandė jas sunarplioti į patikimą derinį.

Kai tolumoje pagaliau pamatė Vitri le Fransua šliuzą, naktis jau tirštėjo, nusmaigstyta į vorą išsirikiavusių keleto dešimčių laivų su signaliniais žibintais.

Gretą darkė kai kurių laivų išsikišę pirmagaliai, nes jie sustojo skersai. Kai kas nors bandydavo taip nedarniai rikiuotis, iš gretimų laivų pasigirsdavo visa gerkle šaukiami keiksmai, o kartais tiesiog keistasi naujienomis.

– Ei!.. Jūs ten, iš „Samumo"!.. Tavo svainė, kai aš ją sutikau Šalone prie Sonos, prašė pasakyti, kad lauks tavęs Burgundijos kanale... Krikštynas atidės... Linkėjimai nuo Pjero!..

Prie šliuzų vartų šmėžavo gal dešimt ten plušančių žmogiškų pavidalų.

Melsvas, dulksnotas rūkas dengė viską, ir tik labai neaiškiai išsiskyrė pakrantėje sustabdytų arklių, iš laivo į laivą vaikštinėjančių žmonių kontūrai.

Megrė baržų paskuigaliuose skaitinėjo jų pavadinimus. Iš tamsos kažkieno balsas jam šūktelėjo:

– Labą vakarą, pone!..

„Eko III“ šeimininką jis atpažino ne iš karto.

– Jau pasitaisėte laivą?

– Ten buvo vieni niekai! Mano padėjėjas yra tikras avigalvis... Mechanikui, atvažiavusiam iš Reimso, darbo užteko tik penkioms minutėms...

– Ar kur nors nematėte „Apvaizdos“?

– Ji sustojusi pačiame priekyje... Bet mes praplauksime anksčiau už ją... Dėl tokio sangrūdžio laivai bus šliuzuojami visą naktį, gal dar ir kitą... Tik pagalvokite, jau stovi mažiausiai šešiasdešimt laivų, o kiti vis dar plaukia... Motoriniams teikiama pirmumo teisė prieš arklinius... Tačiau inžinierius šį kartą nusprendė, kad arklinius ir motorinius šliuzuos po vieną, eilės tvarka...

Šis malonus, atviro veido vyriškis mostelėjo ranka.

– Pasižiūrėkite ten!.. Tiesiai po pakeliamuoju kranu... Aš ją atpažinau pagal baltai nudažytą vairą...

Eidamas pro baržų eilę, Megrė už atvirų liukų matė vakarieniaujančius žmones, apšviestus blausios žibalinių lempų šviesos.

Megrė „Apvaizdos“ šeimininką surado krantinėje, karštai besiginčijantį su kitais upeiviais.

– Suprantama, kad motorinėms baržoms neturi būti suteikiama išskirtinių teisių!.. Pavyzdžiui, „Mari“, prieš kurią mes bjefe, nuplaukę penkis kilometrus, įgijome viso kilometro pranašumą... Taigi?.. O pagal šitokią šliuzavimo sistemą ji praplauks anksčiau mūsų... Tik pasižiūrėkite!.. Štai ir komisaras!..

Mažaūgis žmogelis ištiesė jam ranką kaip senam bičiuliui.

– Štai jūs vėl kartu su mumis?.. Šeimininkė laive... Ji bus patenkinta jus matydama, nes sakė, kad jūs, nors ir policininkas, esate vyras kaip reikiant...

Tamsoje laivų žibintai atrodė taip arti vieni kitų, kaip žmonių būryje žėruojančios cigarečių ugnelės, tad negalėjai atsistebėti, kaip laivai dar sugeba praplaukti.

Megrė surado storąją belgę, kuri kaip tik pilstė sriubą, o pamačiusi komisarą, nusišluostė rankas į prikyštę ir pasisveikino.

– Dar neradote žudiko?

– Deja!.. Dėl to aš vėl atvykau paprašyti suteikti kai kurių žinių...

– Sėskitės... Gal taurelę?..

– Dėkoju!..

– Dėkoju, taip!.. Išgerkite!.. Per tokį orą dar niekam nepakenkė.. Jūs iš Dizi atvažiavote dviračiu, ar ne?

– Taip, iš Dizi!..

– Betgi tai šešiasdešimt aštuoni kilometrai!..

– O jūsų varovas ar yra?

– Turėtų būti prie šliuzo ir ten derėtis... Iš mūsų norima atimti eilę, o mes niekaip negalime su tuo sutikti, nes ir taip sugaišome daug laiko...

– Ar jis turi dviratį?

– Kas, Žanas?.. Ne!..

Ji nusijuokė. Vėl imdamasi darbo virtuvėje, paaiškino:

– Niekaip neįsivaizduoju, kaip jis sėdėtų ant dviračio su tokiomis trumpomis kojomis... Nors mano vyras turi dviratį... Tačiau kokie metai, kaip juo nevažinėja, ir man atrodo, kad padangos jau susprogusios...

– Jūs nakvojote Omejyje?

– Tas tiesa! Mes visą laiką stengiamės sustoti tokioje vietoje, kur galima nusipirkti maisto atsargų... Jeigu plaukdami dieną, nelaimei, turėtume kur nors darkart sustoti dėl maisto, mus aplenktų ne vienas laivas...

– Kelintą valandą jūs ten atplaukėte?

– Panašiu metu kaip dabar... Juk mes dažniau žiūrime į saulę negu į laikrodį, suprantate?.. Gal dar taurelę?.. Tai kadaginė, mes jos po kiekvienos kelionės parsivežame iš Belgijos...

– Jūs buvote užėjusi į bakalėją?

– Taip, kol vyrai gėrė aperityvą... Turėjo būti šiek tiek po aštuntos, kai mes atsigulėme...

– Žanas miegojo arklidėje?..

– O kur jis dar galėtų miegoti?.. Su arkliais jis jaučiasi geriausiai...

– Naktį negirdėjote jokio triukšmo?

– Ničnieko... Kaip visada, trečią valandą Žanas paruošė kavos... Tai jau įprasta... Paskui mes išplaukėme...

– O ko nors neįprasto nepastebėjote?

– Ką norite tuo pasakyti?.. Ar tik neįtariate, kad senasis Žanas galėjo?.. Suprantate, jis iš tikrųjų atrodo labai keistas, kol jo nepažįsti... Mes štai jau aštuonerius metus praleidome kartu su juo... Na, gerai! Jei jis kur nors kitur išeis, „Apvaizda" jau nebebus tokia, kaip anksčiau...

– Ar jūsų vyras miega kartu su jumis?

Ji vėl nusijuokė. Kadangi Megrė sėdėjo beveik šalia, moteris kumštelėjo jam į pašonę.

– Na, ir pasakėte! Nejaugi mudu jums atrodome tokie seniai?..

– Galiu nueiti apžiūrėti arklidės?

– Jei tik norite... Paimkite žibintą – surasite ant denio... Arklius palikome ant kranto, nes vis dėlto šiąnakt tikimės išplaukti... Kai jau pagaliau esame Vitri, galime būti ramūs... Dauguma čia sustojusių nuo Marnos plauks Reino link... O kelias Sonos linkme būna laisvesnis... Išskyrus aštuonių kilometrų požeminį skliautą, kuris man visada kelia šiurpą...

Megrė į baržos vidurį, kur buvo arklidė, nuėjo vienas. Pasiėmęs nešiojamąjį žibintą, kuris laive naudotas ir kaip signalinis, jis įžengė į Žano vieš-patiją, kiaurai persisunkusią šiltais mėšlo ir odos kvapais.

Komisaras tik tuščiai ketvirtį valandos pramindžikavo arklidėje, klausydamasis nuo krantinės atsklindančių „Apvaizdos“ šeimininko ir kitų upeivių debatų.

Truputį vėliau atėjęs prie šliuzo, kur visi nėrėsi iš kailio plušėdami nuolatiniame surūdijusių suktuvų ir kliokiančio vandens triukšme, kad kaip nors sutrumpintų gaištamą laiką, ten jis pamatė „Apvaizdos“ varovą, užsimetusį ant kaklo botagą lyg kokį vėrinį, kad būtų patogiau sukti sklendę.

Kaip ir Dizi, jis vilkėjo tuo pačiu senu veliūro kostiumu, užsidėjęs taip nudėvėtą fetrinę skrybėlę, kad jos kaspinas turėjo pasimesti prieš nežinia kiek metų.

Iš šliuzo, pasistumdama kobiniu, išplaukė barža, nes kitaip nebūtų galėjusi prasisprausti pro susigrūdusius laivus.

Šūksniai iš baržų skambėjo kimiai ir piktai, o veidai, kuriuos retkarčiais apšviesdavo žibintai, buvo ryškiai paženklinti nuovargio.

Visi šie žmonės ištisą dieną nuo pat trečios ar ketvirtos valandos ryto praleido kelyje, ir dabar tesvajojo vien apie karštos sriubos lėkštę, o paskui apie lovą, į kurią jie pagaliau galėtų kristi tarytum lapai.

Vis dėlto kiekvienas pirmiausia norėjo praplaukti sausakimšą šliuzą, kad palankiomis sąlygomis tęstų rytojaus dienos kelionę.

Šliuzininkas lakstė pirmyn ir atgal, ore stvarstydamas pateikiamus laivų dokumentus, tada bėgdavo į savo kontorėlę, juos pasirašydavo, uždėdavo spaudą ir įsimesdavo į kišenę arbatpinigius.

– Atsiprašau!..

Megrė prisilietė prie varovo peties, ir tas lėtai atsigręžė, pasižiūrėjo į komisarą pro tankius antakių guotus vos įžvelgiamomis akimis.

– Ar be šitų batų, kuriais esate dabar apsiavęs, turite dar kitus?

Atrodė, kad Žanas iš pradžių nieko nesuprato. Jo veidas nuo įtampos susiraukė. Jis sumišęs žiūrėjo į savo batų galiukus.

Pagaliau jis papurtė galvą, išsitraukė iš burnos pypkę ir suniurnėjo:

– Kitus?..

– Jūs turite tik šiuos batus?

Labai lėtas patvirtinantis linktelėjimas galva.

– Jūs mokate važinėti dviračiu?

Susidomėję jųdviejų pakalbiu, artyn pradėjo eiti žmonės.

– Eime su manimi!.. – pasakė Megrė. – Jūs būsite man reikalingas...

Varovas nusekė Megrė „Apvaizdos“, prišvartuotos už kokių dviejų šimtų metrų, link. Eidamas

pro savo arklius, kurie stovėjo nuleidę galvas, nuo lietaus blizgančiomis nugaromis, jis paglostė vieno jų karčius.

– Lipkite...

Mažiukas ir liesutis baržos šeimininkas, užsikvempęs ant kobinio, panardinto į pačią gelmę, stūmė savo laivą arčiau kranto, kad praleistų aukštyn plaukiančią baržą.

Dar iš tolo jis pamatė abudu vyrus, bet jiems įėjus į arklidę, net neturėjo laiko jų užkalbinti.

– Ar šiąnakt čia miegojote?

Niurgztelėjimas, reiškiantis, kad taip.

– Visą naktį? Ir neėmėte dviračio iš Ponji šliuzininko?

Varovo veidas pasidarė nelaimingas kaip kvailelio, iš kurio tyčiojamasi, o jo akys žvelgė tarsi šuns, nepratusio prie mušimo, bet kuriam staiga be jokios priežasties buvo suduota lazda.

Jis nusismaukė kepurę ant pakaušio, pasikasė galvą, tankiai apaugusią žilais ir šiurkščiais tarytum ašutai plaukais.

– Nusiaukite batus...

Vyriškis nė nekrustelėjo, tik metė žvilgsnį į krantą, kur tamsoje teišsiskyrė arklių kojos. Vienas iš jų sužvengė, lyg suprastų, kad varovas pateko į keblią padėtį.

– Batus... Greičiau!

Palydėdamas žodžius veiksmais, Megrė prievarta pasodino Žaną ant lentos, prikaltos išilgai arklidės sienos.

Tik tada senis pasidarė nuolankus ir, žiūrėdamas į savo budelį priekaišto kupinomis akimis, pradėjo pamažu autis vieną batą.

Jis nenešiojo kojinių, tik pėdas aukščiau kulkšnių buvo apsivyniojęs išmirkytais lajuje autkojais, kurie atrodė, lyg būtų suaugę su oda.

Žibintas švietė labai prastai. Šeimininkas, jau užbaigęs manevrus, pritūpė ant denio, kad geriau matytų, kas dedasi arklidėje.

Kol Žanas, keldamas kitą koją, piktas ir suraukęs kaktą kažką niurzgėjo, Megrė, laikydamas batą rankoje, kita valė jį šiaudų gniūžte.

Paskui komisaras išsitraukė iš kišenės dviračio pedalą ir pridėjo prie bato.

Keistai atrodė tas nukvaišęs senis, spoksantis į savo basas kojas. Jo kelnės, siūtos kur kas mažesniam vyrui, o gal nukirptos, siekė tik iki pusės blauzdų.

Riebalais impregnuoti autkojai buvo net pajuodę nuo dėvėjimo, aplipę šiaudgaliais ir nešvarumais.

Megrė, prikišęs prie pat lempos, taikė dviračio pedalą su keletu išlūžusių dantukų prie vos matomų įbrėžimų odiniame puspadyje.

– Šiąnakt Ponji jūs paėmėte šliuzininko dviratį! – lėtai ištarė jis kaltinimą, apžiūrinėdamas abu daiktinius įkalčius. – Kur jūs buvote iš ten nuvažiavęs?

– Ei!.. „Apvaizdoje"!.. Pajudėkite į priekį!.. „Varnėnas" atsisakė savo eilės ir nakvos bjefe...

Žanas pasižiūrėjo į žmones, lakstančius aplinkui, paskui į komisarą.

– Galima šliuzuoti! – pasakė Megrė. – Imkite! Aukitės savo batus...

Šeimininkas jau mosikavo kobiniu. Atskubėjo belgė.

– Žanai!.. Prie arklių!.. Jei praleisime eilę...

Varovas sukišo kojas į batus ir, keistai šūkčiodamas, užlipo ant denio.

– Cho! No!.. No!..

Arkliai suprunkštę pajudėjo į priekį, o varovas su botagu ant peties nubėgo į krantą, suderino jų žingsnį ir sunkiai ėjo šalia.

– Cho!.. No!..

Šeimininkė, kol jos vyras kobiniu stūmė baržą, visu svoriu užgulė vairą, kad išvengtų susidūrimo su kitu laivu, plaukiančiu priešinga linkme ir pastebėtu tik beveik susilyginus su signalinio žibinto šviesos ratilu, metamu nuo paskuigalio.

Buvo girdėti nekantrus šliuzininko balsas:

– Nagi... „Apvaizda"!.. Ko jūs ten?..

Barža be garso šliuožė juodu vandens paviršiumi. Ji triskart stuktelėjo į akmeninę sieną, kol prasmuko į šliuzą ir užėmė jį per visą plotį.

VIII
PALATA NR. 10

Šliuze visos keturios sklendės paprastai atidaromos tik viena po kitos ir pamažu, kad nekiltų vandens verpetų, kurie gali nutraukti laivo švartavimosi lynus.

Dabar laukė net šešiasdešimt baržų. Sulaukę savo eilės upeiviai padėdavo atlikti visą procedūrą, šliuzininkui belikdavo tik peržiūrėti laivo dokumentus.

Megrė, įsirėmęs į dviratį, stovėjo krantinėje ir žiūrėjo į šmėkščiojančius tamsoje šešėlius. Abudu arkliai, niekieno neraginami, patys sustojo per penkiasdešimt metrų nuo aukštupio šliuzo. Žanas tuo metu sukinėjo sklendžių rankenas.

Vanduo į šliuzą sugarmėjo lyg krioklys. Net tamsoje tarp „Madlenos" bortų ir šliuzo sienos galėjai matyti, kaip kunkuliuoja balti putų verpetai.

Kai vandens srautas pliūptelėjo visu smarkumu, pasigirdo prislopintas riksmas, o kažkam stuktelėjus į baržos pirmagalį, iš ten atsklido padriki prasidedančios sumaišties atgarsiai.

Komisaras nuspėjo, kad įvyko tragedija, nors ir nesuprato, kas iš tikrųjų atsitiko. Tik varovo prie šliuzo vartų jau nebuvo – jis kažkur prapuolė.

Žmonės kanalo sienomis bėgo į tą pusę. Visi vienu metu kažką šaukė.

Įvykio vietą apšvietė vos du žibintai: vienas ant pakeliamojo tilto prieš šliuzą, o kitas – baržoje, kuri staigiai trūkčiodama vis kilo į viršų.

– Uždarykite sklendes!..

– Atidarykite vartus!..

Kažkas prabėgo pro šalį su didžiuliu kobiniu ir juo tamsoje trinktelėjo Megrė per veidą.

Upeiviai sulėkė net iš tolimiausių kampelių. Iš savo būdelės iššoko ir šliuzininkas, kone išprotėjęs nuo minties, kad atsakomybė kris ant jo vargšės galvos.

– Kas atsitiko?..

– Senis...

Tarp baržos bortų ir kanalo sienų buvo ne ką platesnis kaip trisdešimt centimetrų tarpelis. Leidžiamas pro sklendes vanduo visu smarkumu veržėsi į tą tarpą ir šniokšdamas kunkuliavo verpetais.

Pasitaiko, kad kai kurių veiksmų nepavyksta atlikti gerai. Šį kartą taip ir atsitiko, kai kažkas per stipriai atsuko žemupio vartų sklendę, ir jie taip subraškėjo, kad kone nušoko nuo sąvarų, o šliuzininkas iškart metėsi ten strimgalviais, kad spėtų atitaisyti nelaimę.

Vėliau komisaras sužinojo, kad visas bjefas galėjo būti užlietas, o penkiasdešimtį baržų būtų ištikusi avarija.

– Tu jį matai?..

– Kažkas juoduoja, ten, apačioje...

Barža vis dar kilo, bet jau lėčiau. Trys sklendės iš keturių jau buvo uždarytos, tačiau barža vis dar

stipriai daužėsi bortais į šliuzo kameros sieną ir tikriausiai traiškė varovą.

– Koks gylis?

– Mažiausiai metras po laivo dugnu...

Tai buvo siaubinga. Blausioje arklidės žibinto šviesoje buvo matyti, kaip paknopstomis atlekia belgė su gelbėjimo ratu rankose.

Ji šaukė, apimta baisios nevilties:

– Aš žinau, kad jis nemoka plaukti!..

Megrė visiškai šalia išgirdo kažkieno rūstų balsą:

– Tuo geriau! Mažiau kankinsis...

Visa tai tęsėsi dar kokias penkiolika minučių. Žmonėms triskart pasirodė, kad mato išneriantį kūną. Bet tik tuščiai buvo smeigiami kobiniai nurodytose vietose.

„Madlena“ lėtai išplaukė iš šliuzo, o vienas senas varovas subambėjo:

– Viskas, kas tik įmanoma, paprastai užsikabina po vairu! Mačiau panašų įvykį Verdene...

Jis klydo. Kai barža paplaukė penkiasdešimt metrų toliau ir vyrai galėjo kartimis iščiupinėti visus žemupio vartus, kažkuris iš jų ėmė šaukti žmones į pagalbą.

Dar reikėjo surasti valtį. Metro gylyje po vandeniu pavyko kažką užčiuopti. Tuo metu, kai vienas upeivis jau ruošėsi šokti į vandenį, o jo žmona raudodama bandė jį sulaikyti, varovo kūnas staiga išniro į paviršių.

Jį iškart iškėlė. Dešimt rankų sugriebė vienu metu už veliūro švarko, kuris perplyšo, nes buvo užsikabinęs už varžto vartuose.

Tai, kas vyko toliau, rutuliojosi tarytum košmare. Šliuzininko namelyje nenurimdamas zvimbė telefonas. Pagaliau kažkoks paauglys sėdo ant dviračio ir nuvažiavo ieškoti gydytojo.

Tik jo jau neprireikė. Senojo varovo kūnas į krantą buvo išvilktas nejudantis, be gyvybės ženklų; vienas upeivis nuvilko jam švarką, atsiklaupė prie gigantiškos tarytum kalnas paskenduolio krūtinės ir bandė ištraukti iš burnos liežuvį.

Kažkas atskubėjo su žibintu. Atrodė, kad varovo liemuo pasidarė dar striukesnis, dar kresnesnis negu paprastai, ir net pro varvantį dumblą, kuriuo buvo aplipęs jo veidas, buvo matyti, koks jis išbalęs.

– Jis juda!.. Aš tau sakau, jis juda!..

Prie paskenduolio niekas nešurmuliavo. Tvyrojo tokia tyla, kad kiekvienas žodelis buvo girdėti lyg po katedros skliautais. Net iki čia iš prastai uždarytos sklendės atsklido nepaliaujamas vandens čiurlenimas.

– Kaip?.. – paklausė šliuzininkas sugrįžęs.

– Krustelėjo... Bet vos vos...

– Reikia surasti veidrodį...

„Madlenos“ šeimininkas nubėgo jo paieškoti į laivą. Vyras, daręs dirbtinį kvėpavimą, visas suprakaitavo ir jį pakeitė kitas, pradėjęs dar stipriau spaudinėti skenduolio krūtinę.

Kai pranešė, kad atvyko gydytojas, kurio automobiliui pavyko iki čia atvažiuoti šoniniu keliu, jau visiems buvo matyti, kad senojo Žano krūtinė ima iš lėto kilnotis.

Senajam varovui nuvilko švarką. Pro prasegtus marškinius buvo matyti apžėlusi lyg laukinio žvėries krūtinė. Po dešiniuoju speneliu tęsėsi ilgas

randas, o Megrė ant peties dar įžiūrėjo beveik nublukusią tatuiruotę.

– Kitas! – šūktelėjo šliuzininkas, sudėjęs delnus prie burnos. – Į kelionę, jums jau nėra ką čia veikti...

Upeivis, ką tik teikęs skenduoliui pirmąją pagalbą, apgailestaudamas turėjo pasitraukti. Jis nepatenkintas pasišaukė žmoną, drauge su kitomis moterimis atsistojusią nuošaliau apraudoti sužeistojo.

– Bent jau neišjungei variklio?..

Gydytojas liepė visiems smalsuoliams pasitraukti ir, palietęs gulinčiojo krūtinę, suraukė antakius.

– Jis gyvas, ar ne? – išdidžiai paklausė upeivis, pirmasis ėmęsis daryti skenduoliui dirbtinį kvėpavimą.

– Kriminalinė policija! – prisistatydamas įsiterpė Megrė. – Ar tai rimta?

– Daugelis šonkaulių sulaužyti... Tikrai gyvas!.. Bet nustebčiau, jei ilgiau ištemptų... Jis buvo suspaustas tarp dviejų laivų?

– Tiksliau, tarp laivo borto ir šliuzo...

– Taigi, pats pasižiūrėkite!

Gydytojas pridėjo komisaro delną prie kairio varovo dilbio, sulaužyto dviejose vietose.

– Ar kur nors yra neštuvai?..

Mirštantysis išleido silpną atodūsį.

– Aš tuoj suleisiu jam vaistų... Tegu greičiau paruošia neštuvus... Juk ligoninė tik už kokių penkių šimtų metrų...

Pagal saugos reikalavimus šliuze turėjo būti neštuvai: jie buvo laikomi palėpėje ir dabar stoginės langelyje pradėjo blaškytis žvakės šviesa.

Belgė verkė ir iš tolo priekaištingai žiūrėjo į Megrė.

Gal dešimt vyrų kėlė varovą, iš kurio gerklės pasigirdo gargimas. Paskui žibintas nulingavo plento link, apmesdamas šviesos ratilu negausų nešančiųjų būrelį, o tuo metu motorinė barža, užsidegusi žalias ir raudonas šviesas, triskart įjungė sireną ir nuplaukė švartuotis į miesto prieplauką, kad iš ryto spėtų išvykti pirmoji.

Dešimta palata. Numeris buvo beveik neįžiūrimas – Megrė jį pastebėjo per atsitiktinumą. Ten buvo paguldyti tik du ligoniai, kurių vienas knarkė kaip kūdikis.

Komisarui teko nemažai pramindžikuoti koridoriuje, išklotame baltomis plytelėmis, o aplinkui nekreipdamos į jį dėmesio bėgiojo seselės, pusbalsiu perdavinėdamos viena kitai gydytojų nurodymus.

Moterų pilnoje aštuntoje palatoje priešais aptarinėta naujojo ligonio būklė ir bandyta nustatyti diagnozes.

– Jei jau paguldo į dešimtąją!..

Gydytojas buvo apkūnus vyriškis, nešiojo raginius akinius. Apsivilkęs baltu chalatu, jis keletą kartų praėjo pro Megrė, netaręs jam nė žodelio.

Tik apie vienuoliktą valandą pagaliau tarė jam:

– Norėtumėte jį pamatyti?

Palatoje atsivėręs vaizdas pasirodė labai netikėtas. Komisaras vos atpažino senąjį Žaną, jau švariai nuskustu veidu, nes jam turėjo užsiūti žaizdas ant skruosto ir kaktos.

Jis gulėjo visas švarutėlis, ant baltų paklodžių, iš viršaus krito švelni matinės lempos šviesa.

Gydytojas kilstelėjo apklotą.

– Įsižiūrėkite į jo kaulų sandarą!.. Jis sudėtas it koks lokys... Sakyčiau, kad dar niekuomet nesu matęs taip tvirtai sudėto skeleto... Kaipgi jam šitaip nutiko?..

– Jis nukrito nuo šliuzo vartų tuo metu, kai buvo atidarytos sklendės...

– Supratau... Tikriausiai jį suspaudė tarp sienos ir baržos borto... Krūtinė pačia tikriausia šio žodžio prasme yra sutraiškyta... Šonkauliai sulaužyti...

– O visa kita?..

– Dar reikėtų jį gerai apžiūrėti rytoj, kartu su kolegomis, jei tik jis išgyvens... Tai bus labai keblu... Menkiausias neatsargus judesys jį paprasčiausiai nužudytų...

– Ar jis buvo atgavęs sąmonę?

– Aš net nežinau! Štai kas labiausiai stebina... Kai zondavau jo žaizdas, labai aiškiai jaučiau, kad jis pusiau praviromis akimis įdėmiai mane stebi... Bet kai tik pasižiūrėjau į jį, iškart užsimerkė... Jis nekliedi... Tik retkarčiais sugargaliuoja...

– Kaip jo ranka?

– Nieko rimto! Kaulas dvigubo lūžio vietose jau atstatytas... Bet krūtinės taip paprastai nesutvarkysi it kokio raktikaulio... Iš kur jis kilęs?

– Nežinau...

– Suprantate, aš klausiu, nes suradau ant jo kūno keistų tatuiruočių... Mačiau tai ir pas Afrikos bataliono karius, tik šitos į anas nepanašios... Aš jums jas galėsiu parodyti rytoj, kai prieš gydytojų konsultaciją nuimsime gipsą...

Atėjo durininkas ir pranešė, kad keletas žmonių užsispyrę reikalauja leisti aplankyti sužeistąjį. Megrė pats nuėjo į laukiamąjį ir pamatė abudu upeivius iš „Apvaizdos“, apsivilkusius išeiginiais drabužiais.

– Juk mes galime su juo pasimatyti, ar ne, komisare?.. Čia viskas tik dėl jūsų kaltės, pats tai suprantate!.. Kaip jūs jį išgąsdinote savo istorijomis... Ar jam jau geriau?..

– Geriau... Tikslią diagnozę gydytojai pasakys rytoj...

– Leiskite man į jį pasižiūrėti... Nors iš tolo!.. Juk jis buvo tikra mūsų laivo dalis!..

Ji pasakė ne *šeimos*, bet *laivo*, ir tai nuskambėjo galbūt dar graudžiau.

Jos vyras, jautęsis labai nejaukiai vilkėdamas mėlyną saržos kostiumą ir įkišęs kaklą į celiuliozinę prisegamą marškinių apykaklę, droviai slapstėsi žmonai už nugaros.

– Tik pasistenkite nekelti triukšmo...

Juodu žiūrėjo stovėdami koridoriuje, iš kur buvo matyti tik beformis gumulas po apklotu, o veido vietoje – dramblio kaulo baltumo dėmelė ir keletas kuokštelių žilų plaukų.

Turbūt dešimtį kartų garbioji upeivė buvo pasirengusi pulte įpulti į palatą.

– Sakykite!.. Jei šiek tiek sumokėtume, gal jį geriau prižiūrėtų?..

Ji nedrįso atidaryti rankinuko, tik nervingai maigė jį rankose.

– Yra tokių ligoninių, ar ne? Kur sumokama... Kiti ligoniai čia neserga užkrečiamomis ligomis?..

– Jūs pasiliksite Vitri?..

– Suprantama, juk niekur negalime be jo važiuoti!.. Ką mums dabar reiškia tas krovinys... Kelintą valandą rytoj iš ryto bus galima ateiti?

– Dešimtą!.. – įsiterpė gydytojas, kuris jau ėmė nekantrauti klausydamasis to užsitęsusio pokalbio.

– Ar galima jam ko nors atnešti?.. Butelį šampano?.. Ispaniškų vynuogių?..

– Jam duoda viską, kas tik yra būtina...

Gydytojas išstūmė juos sargo kamaraitės link. Ten atsidūrusi, šaunioji upeivė slapčiomis išsitraukė iš rankinuko dešimties frankų banknotą ir įdėjo į delną sargui, o šis pasižiūrėjo į ją išvertęs akis.

Megrė į lovą atsigulė tik apie vidurnaktį, dar suspėjęs perduoti į Dizi telegramą, kad visus pranešimus, kurie tik ateis jo adresu, jam tučtuojau persiųstų čia.

Paskutinę minutę jis sužinojo, kad „Pietų Kryžius“, pakeliui aplenkęs daugybę baržų, sustojo Vitri le Fransua ir prisišvartavo pačiame laivų eilės gale.

Komisaras apsistojo „Marnos“ viešbutyje, įsikūrusiame gana toli nuo kanalo, miesto centre, ir čia jis pateko į visiškai kitokią aplinką, kurią per pastarąsias dienas visai buvo pamiršęs.

Daugelis viešbučio svečių buvo komivojažieriai, kurie iš neturėjimo ką veikti lošė kortomis.

Paskutinis atėjusysis kitiems pranešė:

– Atrodo, kad šliuze kažkas skendo...

– Ar būsi ketvirtas?.. Lamperjė jau prasilošė iki paskutinio skatiko... Tas tipas numirė?..

– Iš kur aš žinau.

Tik tiek. Šeimininkė snūduriavo prie kasos. Padavėjas barstė ant grindų pjuvenas ir krovė anglis į krosnelę, turinčią šildyti kiaurą naktį.

Per visą viešbutį buvo tik viena vienintelė vonia, ir ta jau kaip reikiant apsitrynusiu emaliu. Vis dėlto Megrė nusimaudė joje, o iš ryto aštuntą valandą nusiuntė patarnautoją, kad nupirktų jam naujus marškinius ir prisegamą apykaklę.

Laikui slenkant, komisaras vis labiau nekantravo. Jam knietėjo kuo greičiau nueiti prie kanalo. Kai išgirdo sireną, paklausė:

– Tai čia šliuze?

– Tikriausiai prie pakeliamojo tilto... Mieste jų yra trys...

Buvo apsiniaukę. Vėjuota. Megrė niekaip nerado kelio į ligoninę ir turėjo daug kartų klausinėti praeivių, nes visos gatvės jį atvesdavo į turgaus aikštę.

Durininkas jį atpažino ir iškart metėsi jo pasitikti, šaukdamas:

– Niekad apie tai nepagalvotum, ar ne?

– Ką?.. Jis dar gyvas?.. Ar jau miręs?..

– Kaip tai? Jūs nieko nežinote? Direktorius ką tik skambino jums į viešbutį...

– Sakykite greičiau!..

– Tai štai! Jis išėjo!.. Prapuolė!.. Gydytojas tvirtina, kad tai neįmanoma, nes tokios būklės net šimto metrų nenubėgtum... Vis dėlto čia jo nėra!..

Komisaras išgirdo, kaip ligoninės parke, už pastato, kažkas šūkauja, ir kuo greičiau nuskubėjo.

Ten sutiko anksčiau ligoninėje nematytą senį, kuris pasirodė esąs ligoninės direktorius. Jis labai griežtai kažką aiškino gydytojui, kurį Megrė matė jau vakar, ir šalia jo stovinčiai rudaplaukei medicinos seselei.

– Galiu jus užtikrinti!.. – kartojo gydytojas. – Jūs ne prasčiau už mane žinote, kokia jo būklė... Jei aš sakiau, kad jam sulaužyta dešimt šonkaulių, tai toli gražu dar ne viskas... Nekalbant apie skendimo pasekmes, stiprius sutrenkimus...

– Pro kur jis pabėgo? – paklausė Megrė.

Jam parodė langą per porą metrų nuo žemės. Dirvožemyje galėjai įžiūrėti basų kojų pėdsakus, o ilga šliaužtė šalia liudijo, kad varovas iš pradžių visu ūgiu nukrito į gėlyną.

– Štai!.. Seselė, panelė Berta, kaip visuomet, naktį praleido budėtojų patalpoje... Ir nieko neišgirdo... Apie trečią valandą nakties ji turėjo suleisti vaistus ligoniams aštuntoje palatoje, o pakeliui užmetė akį į dešimtą... Šviesa buvo išjungta... Viskas ramu... Todėl ji negali pasakyti, ar tas žmogus tebegulėjo lovoje...

– Kiti du ligoniai nieko negirdėjo?..

– Vienas laukia skubios kiaušo trepanacijos... Kai tik pasirodys chirurgas... Kitas kietai miegojo ir neprabudo...

– O vartai čia visą laiką paliekami atidaryti?

– Betgi čia ne kalėjimas! – atkirto direktorius. – Ar galėjo kas nors numatyti, kad šitoks ligonis iššoks pro langą?.. Juk vienintelės pastato durys, kaip visada, buvo užrakintos...

Pasirodė beprasmiška ieškoti dar kokių nors pėdsakų. Toliau tiesėsi gatvės grindinys. Dviejų

namų properšoje buvo matyti dviguba abipus kanalo augančių medžių eilė.

– Jei jau kalbėtume atvirai, – pridūrė gydytojas, – esu beveik tikras, kad numirėlį kur nors aptiksime dar šįryt... Jam joks gydymas jau nebepadės... Dėl to ir paguldžiau jį į dešimtą palatą...

Gydytojas kalbėjo vaidingu balsu, nes jį gerokai erzino direktoriaus priekaištai.

Megrė apsuko ratą parke kaip koks cirko arklys, staiga kilstelėjo katiliuką, lyg su kuo nors sveikintųsi, ir nuskubėjo šliuzo link.

Ten kaip tik įplaukė „Pietų Kryžius“. Vladimiras mikliai, kaip pridera tikram jūreiviui, užmetė kanapinio lyno kilpą ant knechto, ir jachta akimirksniu sustingo.

Pulkininkas, apsivilkęs ilgu lietpalčiu ir užsidėjęs baltą kepurę, stovėjo prie šturvalo toks pat ramus kaip visada.

– Vartus!.. – riktelėjo šliuzininkas.

Eilėje laukė ne daugiau kaip dvi dešimtys laivų.

– Ar dabar jų eilė? – pasidomėjo Megrė, rodydamas į jachtą.

– Jų ar ne jų eilė... Jei laivas traktuojamas kaip motorinis, jis turi teisę lenkti arklines baržas... Bet šis pramoginis... Deja! Jie plaukia pro čia taip retai, kad net nėra aiškiai nurodyti reglamente... Bet jei jau įdeda pinigą upeiviui į delną...

Upeiviai iš tikrųjų supuolę sukinėjo sklendes.

– O kur „Apvaizda“?

– Ji buvo užgriozdinusi kelią kitiems laivams... Šįryt ji prisišvartavo už posūkio, šimtas metrų prieš srovę, prie antrojo tilto... Gal yra kokių naujienų iš senio? Visa ta istorija brangiai man

kainuos... Pabūtumėte manimi dėtas!.. Pagal taisykles šliuzuoti laivus galiu tiktai aš... Jeigu taip daryčiau, kiekvieną dieną eilėje lauktų kokia šimtinė laivų... Ketveri vartai!.. Šešiolika sklendžių!.. Ar žinote, kiek man už visa tai moka?..

Jis trumpam pasitraukė, nes Vladimiras atnešė parodyti laivo dokumentus ir arbatpinigių.

Megrė pasinaudojo pauze, kad pereitų išilgai kanalo. Už posūkio jis pamatė „Apvaizdą", kurią jau galėjo atpažinti nors ir iš šimto baržų.

Iš krosnies kamino kilo reti dūmai, bet ant denio nebuvo matyti nė gyvos dvasios, o visi išėjimai buvo uždaryti.

Jis bandė užlipti galiniu trapu, vedančiu į kubriką.

Paskui apsigalvojo ir pasirinko platų medinį taką, skirtą arkliams į baržą vesti.

Vienas arklidę juosiančių medinių skydų buvo atitrauktas. Arklys, iškišęs galvą pro skylę, godžiai traukė orą.

Pasižiūrėjęs į vidų, Megrė jam už sturplio pastebėjo neaiškiai išsiskiriantį tamsų pavidalą, išsitiesusį ant šiaudų. Šalimais klūpojo belgė su kavos puoduku rankoje.

Kaip tikra motina, ji labai švelniai pusbalsiu kalbino:

– Taigi, Žanai!.. Gerkite, kol karšta!.. Jums iškart pasidarys geriau, senasis beproti... Gal norėtumėte, kad pakelčiau galvą?..

Žmogus, gulintis šalia, nejudėdamas žiūrėjo į dangų.

Dangaus skliaute pro arklidės angą išniro Megrė veidas, kurį jis turėjo matyti.

Komisarui pasirodė, kad varovo veide, ištisai apvyniotame marlių dryžiais, pasirodė patenkinta, ironiška, net piktoka šypsena.

Senasis varovas pabandė pakelti ranką, kad atstumtų puodelį, kurį slaugytoja norėjo pridėti jam prie lūpų, bet ji bejėgiškai nukrito, sustingusi lyg medis, pūslėta, išmarginta mažyčiais taškeliais, telikusiais iš senų tatuiruočių.

IX
GYDYTOJAS

– Matote! Jis parsivilko į savo būdą kaip sužeistas šuo...

Ar garbioji upeivė numanė, kokia iš tikrųjų sužeistojo būklė? Vis dėlto ji nėjo iš proto. Buvo visiškai rami, lyg slaugytų gripu sergantį vaiką.

– Juk nuo kavos jam nepasidarys blogiau, ar ne tiesa? Tik jis nenori nieko valgyti... Turėjo būti kokia ketvirta valanda ryto, kai mane ir mano vyrą staiga prikėlė bildesys laive... Aš pagriebiau revolverį... O vyrui liepiau užsidegti žibintą ir sekti paskui mane...

Galite galvoti, ką tik norite, bet tai buvo Žanas, atrodantis beveik taip, kaip dabar matote... Jis turėjo nusiversti nuo tilto... Ten beveik du metrai aukščio...

Iš pradžių prietemoje jį blogai įžiūrėjome... Man net pasirodė, kad jis yra miręs...

Vyras norėjo sukviesti kaimynus, kad padėtų jį pernešti į lovą... Bet Žanas viską suprato... Jis man spustelėjo ranką... Taip ją spustelėjo!.. Sakytum, lyg būtų įsikabinęs...

Pamačiau, kaip jis šniurkščioja...

Tada aš viską supratau... Kaip gali nesuprasti, jei jis su mumis praleido ištisus aštuonerius metus,

ar ne?.. Tačiau jis dabar negali kalbėti... Nors man atrodo, kad girdi, ką sakau... Tiesa, Žanai?.. Tau skauda?..

Sunku buvo pasakyti, ar sužeistojo akys šitaip blizga dėl to, kad jis viską suvokia, ar jį kamuoja karštis.

Moteris nuėmė šiaudagalį, duriantį jam į ausį.

– Aš, visas mano gyvenimas – tai mano mažytis ūkelis, mano puodai, keletas baldelių... Manau, jei man kas nors padovanotų rūmus, jausčiausi ten nelaiminga...

Žanas – tai jo arklidės... Ir jo arkliai!.. Tik pagalvokite!.. Visuomet išpuola viena kita diena, kai niekur nereikia plaukti, nes barža iškraunama... Žanas neturi ką veikti... Juk galėtų nueiti į bistro...

Ne! Jis patogiai atsigula štai šitoje vietoje... Ir šildosi saulutėje...

Megrė apsižvalgė aplink kertę, kurioje įsitaisė senasis varovas: iš dešinės kilo dervoje išmirkytų lentų pertvara, kur ant užlenktos vinies kabojo botagas, o ant kitos – alavinis puodukas ir buvo matyti gabalėlis dangaus, prasimušantis pro stoginės skydų tarpą, o dar dešiniau visą erdvę užėmė raumeningi arklių sturpliai.

Tvyrojo gyvuliška šiluma, dvelkė šiurkštoku ir sodriu gyvenimu – net perštėjo gerklę, kaip nuo aitraus vyno, padaryto iš atšlaitėse renkamų kai kurių vynuogių rūšių.

– Sakykite, juk galima jį palikti čia?

Ji parodė ženklu komisarui, kad kartu su ja išeitų į lauką. Šliuze darbas vyko tuo pačiu ritmu, kaip anksčiau. Šiek tiek tolėliau jau tiesėsi miesto gatvės, kurių gyvenimas alsavo visiškai kanalui svetima aplinka.

– Jis greitai mirs, ar ne?.. Tik ką jis tokio padarė?.. Galėtumėte man papasakoti... Aš gi jums nieko negalėjau svarbaus pasakyti, pripažinkite!.. Pirmiausia, aš nieko nežinojau... Tik vieną vienintelį kartą mano vyras užtiko Žaną pusnuogį... Ir pamatė tas tatuiruotes... Bet jos ne tokios, kokias išsibado kai kurie jūreiviai... Aš įsivaizduoju, ką jūs apie tai galvojate...

Atrodo, kad tada aš jį dar labiau pamilau... Nusprendžiau, kad jis visai ne tas, kuo dedasi, ir yra priverstas slapstytis...

Net už viso pasaulio turtus neišdrįsčiau ko nors jo klausinėti... Manote, kad jis nužudė tą moterį?.. Paklausykite, jeigu jis tai ir padarė, esu tikra, kad ji to nusipelnė!..

Žanas yra...

Ji ieškojo žodžio, kuris geriausiai išreikštų tai, ką norėjo pasakyti, bet nerado.

– Tiek to! Štai mano vyras jau keliasi... Pasiunčiau miegoti, nes jo plaučiai visada buvo silpnoki... Kaip jums atrodo, jei išvirčiau tirštą sultinį?..

– Greitai pasirodys gydytojai. Geriau, kad palauktumėte...

– Ar būtina, kad jie ateitų?.. Juk jie tik kankins jį ir apsunkins paskutines jo gyvenimo akimirkas...

– Kitaip neįmanoma...

– Juk jam taip gera su mumis!.. Ar galiu jus čia palikti minutėlei?.. Juk neisite jo kankinti?..

Megrė pažadėjo linktelėdamas galvą ir sugrįžęs į arklidę išsitraukė iš kišenės metalinę dėžutę, kurioje gulėjo vatos tamponėlis, kiaurai permirkęs rašalu.

Vis dar nebuvo aišku, ar senasis varovas jau atgavo sąmonę. Jo akių vokai buvo pusiau praviri. Smelkėsi ramus ir giedras žvilgsnis.

Kai komisaras, kilstelėjęs dešinę sužeistojo ranką, vieną po kito spaudė jo pirštus prie tamponėlio, jam pasirodė, kad šmėkštelėjo vos pastebima tartum šešėlis šypsena, nors tai galėjo trukti gal tik dešimtadalį sekundės.

Jis užfiksavo ant popieriaus lapo pirštų atspaudus ir dar kurį laiką žiūrėjo į mirštantįjį, lyg būtų dar kažko vylęsis, metė paskutinį žvilgsnį į aptvarus, į nerimstančių arklių sturplius ir išėjo.

Įsitaisę prie šturvalo, upeivis ir jo žmona gėrė kavą su pienu, pavilgydami ten ir duoną, o pasirodžius Megrė, iškart atsigręžė į jo pusę. Už kokių penkių metrų nuo „Apvaizdos" stovėjo prisišvartavęs „Pietų Kryžius", bet denyje nebuvo matyti nė gyvos dvasios.

Megrė dviratį buvo palikęs prie šliuzo, tad patraukė jo pasiimti. Po dešimties minučių jis jau atvažiavęs į policijos skyrių siuntė motociklu važiuotą policininką į Epernė, kad fototelegrafu perduotų pirštų atspaudus į Paryžių.

Kai sugrįžo į „Apvaizdą", ten jį iškart pasitiko du vietinės ligoninės gydytojai, su kuriais bematant turėjo įsitraukti į ginčus.

Gydytojai norėjo pasiimti sužeistąjį. Siaubingai sunerimusi belgė laidė į Megrė maldaujamus žvilgsnius.

– Ar sugebėsite jį išgydyti?

– Ne! Jo krūtinė sutraiškyta. Vienas šonkaulis įsmigęs į dešinį plautį...

– Kiek jis dar pagyvens?

– Kas nors kitas būtų jau seniai miręs!.. Gal valandą, o gal penkias...

– Taigi, palikite jį čia!

Senis gulėjo nejudėdamas, veide nevirptelėjo nė raumenėlis. Kai Megrė praėjo pro garbiąją upeivę, ji droviai prisilietė jam prie rankos, šitaip išreikšdama padėką.

Gydytojai leidosi trapu labai nepatenkinti.

– Leisti žmogui numirti arklidėje! – bambėjo vienas.

– Pamanyk!.. Juk jie ten jį buvo apgyvendinę...

Komisaras dėl viso pikto netoli baržos ir jachtos paskyrė budėti policininką ir prisakė tučtuojau perspėti, jei kas nors ten vyktų.

Pats nuėjo prie šliuzo ir iš kontoros paskambinęs į „Upeivių kavinę" Dizi sužinojo, kad inspektorius, užsisakęs Epernė automobilį, ką tik išvyko į Vitri le Fransua.

Kanale kaip tik prasidėjo ilga visos valandos pertrauka. „Apvaizdos" upeivis pasinaudojo šiuo atokvėpiu, kad derva išteptų valtelę, kurią tempėsi iš paskos. Vladimiras šveitė varines „Pietų Kryžiaus" dalis.

Moteris nenustygstamai zujo po denį, skubėdama tai į virtuvę, tai į arklidę. Vieną kartą ji denyje pasirodė nešina sniego baltumo pagalve, kitą kartą rankose laikydama pialą, pilną garuojančio skysčio, – suprantama, tai turėjo būti sultinys, kurio ji taip užsispyrė išvirti senajam varovui.

Apie vienuoliktą valandą Luka atvažiavo į „Marnos" viešbutį, kuriame jo jau laukė Megrė.

– Viskas gerai, seni?

– Viskas gerai! Atrodote labai pavargęs, komisare...

– Kaip jūsų tyrimas?

– Nieko ypatingo. Mo – visiškai nieko, jei neminėtume, kad jachta ten sukėlė šiokį tokį skandaliuką... Upeiviai, negalėję naktį užmigti dėl muzikos ir girtų dainų, grasino, kad ateis ir ten viską išdaužys...

– Ten tuo metu stovėjo ir „Apvaizda“?

– Ji buvo pakraunama gal už dvidešimties metrų nuo „Pietų Kryžiaus“... Nieko įtartino nepastebėta...

– Kaip reikalai Paryžiuje?

– Mačiausi su abiem mergužėlėmis... Jos prisipažino, kad vėrinį perdavė ne Meri Lempson, o Vilis Marko... Tai buvo patvirtinta ir viešbutyje, kur jį atpažino pagal nuotrauką, o ponios Lempson ten niekas neprisiminė... Gal nebūčiau toks tikras, jei nežinočiau, kad Lija Lauvenštain pažinojo Vilį kur kas artimiau, negu pageidautų apie tai pasakoti, ir kai kuriose Nicoje jam nutikusiose istorijose jam ne kartą pagelbėjo...

– O kaip Mulene?

– Nieko! Apsilankiau pas duonkepę, kuri yra vienintelė Mari Diupen visose apylinkėse... Šaunioji moteriškė neslapsto akmens užantyje, ji tiesiog nesuvokia, kas atsitiko, ir labai sielojasi, kad tokios istorijos neatneštų jai komercinės žalos... Išrašas iš gimimo liudijimo yra aštuonerių metų senumo... Tačiau jau treti metai registracijos skyriuje dirba kitas sekretorius, o ankstesnysis numirė pernai... Mes išvertėme visus archyvus,

bet nieko, kas sietųsi su tuo dokumentu, nesuradome...

Po tylos pauzės Luka paklausė:

– O kaip jūs?

– Aš dar nežinau... Nieko!.. Arba viską!.. Tai paaiškės po valandos kitos... Ką apie tai žmonės kalba Dizi?

– Jei „Pietų Kryžius“ nebūtų prabangi jachta, policija nė už ką nebūtų leidusi jai taip laisvai išplaukti, juolab turint omenyje, kad velionė nebuvo pirmoji pulkininko žmona.

Megrė nieko daugiau neatsakė, tik paprašė bendradarbį paėjėti kartu su juo mažojo miestelio gatvėmis iki telegramų biuro.

– Sujunkite mane su Paryžiaus kriminalinės policijos tapatybės nustatymo skyriumi...

Fototelegrama su varovo pirštų atspaudais turėjo pasiekti prefektūrą prieš porą valandų. Tolesnė eiga jau tebuvo laimės dalykas. Atspaudų kopijas, atitinkančias atsiųstus atspaudus, galėjo rasti tučtuojau, netgi tarp aštuoniasdešimties tūkstančių kitų, bet lygiai taip pat sėkmingai tas triūsas galėjo užtrukti daugelį valandų.

– Paimkite kitą ragelį, seni!.. Alio!.. Kas prie telefono?.. Tai jūs, Benua?.. Čia Megrė... Ar gavote mano pranešimą?.. Ką jūs sakote?.. Jūs pats ir ieškojote?.. Palauksite minutėlę?..

Komisaras išėjo iš telefono kabinos ir iškart nuskubėjo prie budinčių telefonistų.

– Šitos telefono linijos man tikriausiai prireiks labai ilgam! Prižiūrėkite, kad jokiu būdu niekas nenutrauktų ryšio...

Kai jis vėl paėmė ragelį, žvilgsnis buvo labai pagyvėjęs.

– Prisėskite, Benua, nes turėsite perskaityti man visą dosjė... Luka yra šalia manęs ir pasižymės, ką reikia. Pirmyn...

Megrė pašnekovą įsivaizdavo taip aiškiai, lyg tas sėdėtų šalia: jis taip gerai pažinojo visus Teisingumo rūmų užkaborius nuo rūsių iki pastogių, kur didžiulėse metalinėse spintose buvo laikomos visų Prancūzijos piktadarių ir net daugelio užsienio banditų asmens duomenų kortelės.

– Pirmiausia jo tikras vardas...

– Žanas Evaristas Daršambo, gimęs Bulonėje, dabar jam penkiasdešimt penkeri metai...

Megrė bandė prisiminti kokią nors bylą, susietą su šia pavarde, bet abejingas Benua balsas, kruopščiai artikuliuodamas kiekvieną garsą, tęsė toliau, o Luka ėmėsi užsirašinėti.

– Medicinos daktaras... Būdamas dvidešimt penkerių metų vedė merginą, vardu Selina Mornė, iš Etampo... Įsikūrė Tulūzoje, kur prieš tai studijavo... Gyvenimas buvo gana audringas... Jūs gerai mane girdite, komisare?..

– Labai gerai! Toliau...

– Pasiėmiau visą bylą, nes asmens duomenų kortelėje apie jį mažai kas pasakyta... Sutuoktiniai netruko įklimpti į skolas... Praėjus dvejiems metams po vestuvių, būdamas dvidešimt septynerių metų, Daršambo apkaltintas nunuodijęs savo tetą, Žiuliją Daršambo, kuri atvažiavo pas jį į Tulūzą pasisvečiuoti, be to, ji dažnai jam priekaištaudavo dėl tokio gyvenimo būdo... Tetulės būta turtingos... O

Daršambo šeima buvo vieninteliai jos turtų paveldėtojai...

Teisminis bylos nagrinėjimas užsitęsė aštuonis mėnesius, nes nepavyko rasti tiesioginių įkalčių... Bent jau žudikas tvirtino, – o daugelis medicinos ekspertų tam pritarė, – kad senutei prirašytų vaistų sudėtyje nebuvo nuodų ir ji mirė tik per gydytojo neatsargumą...

Čia yra daug teisinės polemikos... Gal geriau, jei perskaitysiu jums tik pranešimus?..

Taigi, teismo procesas vyko labai audringai, apklausas daug kartų teko nutraukti, o posėdžius – atidėti... Daugelis manė, kad gydytoją išteisins, ypač po jo žmonos parodymų, kai ji viešai prisiekė, jog jos vyras yra nekaltas, ir jei jį išsiųs į katorgą, ji važiuos kartu...

– Nuteisė? – įsiterpė Megrė.

– Penkiolikai metų sunkiųjų darbų... Palaukite!.. Štai čia mūsų byla baigiasi... Bet aš nusiunčiau dviračiu važiuotą policininką į Vidaus reikalų ministeriją... Jis jau grįžta...

Ragelyje buvo girdėti, kaip jis kalba kažkam pašaliniam, paskui sušlamėjo popieriai.

– Štai!.. Bet tai nėra kokios nors ypatingos žinios... Sen Loran diu Maroni katorgos kalėjimo Gajanoje direktorius norėjo, kad Daršambo dirbtų gydytoju vienoje pataisos darbų kolonijos ligoninių... Tačiau jis atsisakė... Charakteristikos geros. Taigi paklusnus katorgininkas... Tiesa, vieną kartą bandė su keliolika bendrų iš katorgos pabėgti, bet iš tikrųjų ta gauja jį prisiviliojo...

Po penkerių metų naujasis direktorius norėjo Daršambo pasiūlyti tą patį darbą, bet pranešime

pažymima, kad pas jį atvestas katorgininkas jau buvo visiškai nepanašus į ankstesnį intelektualą, net apskritai į žmogų su tam tikru išsilavinimu...

Štai kaip! Ar jums tai įdomu?..

Perkeltas į Sen Lorano ligoninę dirbti sanitaru, jis ne kartą prašėsi grąžinamas į koloniją...

Jis buvo romus, tylus, nors ir užsispyręs. Vienas jo kolegų gydytojų, susidomėjęs šiuo unikaliu atveju, ištyrė jo intelektinius sugebėjimus, bet apie tai tiesiog neturėjo ką pasakyti.

Savo pranešime jis raudonu rašalu paryškino: pasireiškė laipsniškas protinių sugebėjimų užgesimas drauge su fizinio vystymosi hipertrofija.

Daršambo dukart apsivogė. Abu kartus jis vogė maistą, o antrą kartą už tai buvo nubaustas draugo, kuris smogė jam užaštrintu titnagu į krūtinę...

Vietos žurnalistai tuščiai jam patarinėjo prašyti prezidento malonės.

Atkalėjęs jam skirtus penkiolika metų buvo ištremtas į provinciją, kur nusisamdė pagalbiniu darbininku lentpjūvėje, bet prižiūrėjo arklius.

Keturiasdešimt penkerių metų jis galutinai suvedė savo sąskaitas su įstatymais. Nuo to laiko dingsta jo visi pėdsakai...

– Tai viskas?

– Galiu jums persiųsti bylą... Iš tikrųjų čia perskaičiau tik santrauką...

– Jokių žinių apie jo žmoną?.. Sakėte, kad ji gimusi Etampe, ar ne?.. Dėkoju, Benua... Nesivarginkite siųsti tų popierių... Ką man pasakėte, to užtenka...

Išėjęs iš telefono kabinos, lydimas Lukos, jis buvo visas apsipylęs prakaitu.

– Paskambinkite į Etampo meriją. Jei Selina Mornė yra mirusi, vis tiek sužinosite... Nebent būtų mirusi tik šia pavarde... Taip pat pasižvalgykite Mulene, ar Mari Diupen šeima nebus taip pat kilusi iš Etampo...

Jis susikišo rankas į kišenes ir nužingsniavo per miestą niekur aplinkui nesidairydamas, bet turėjo penketui minučių stabtelėti prie kanalo, nes tiltas buvo pakeltas, kad lėtai praplauktų sunkiai prikrauta barža, kone dugnu velkanti savo platų pilvą ir kelianti į vandens paviršių dumblą kartu su oro burbulais.

Atėjęs prie „Apvaizdos“, jis susirado policininką, paskirtą budėti šalivagės kelyje.

– Jau galite eiti...

Megrė pastebėjo, kaip pulkininkas ten ir atgal nervingai vaikštinėja jachtos deniu.

Komisarą pasitiko „Apvaizdos“ šeimininkė, daug labiau susijaudinusi negu iš ryto, o nuo skruostų vis nedžiūvo ašarų pėdsakai.

– Tai siaubinga, komisare...

Megrė išbalo ir iškart paniuręs paklausė:

– Mirė?

– Ne!.. Kam taip kalbate... Kai jūs išėjote, aš pasilikau sėdėti prie jo, buvau visiškai viena... Turiu pasakyti, jis mylėjo ir mano vyrą, tačiau mane labiau...

Betgi aš esu už jį gerokai jaunesnė... Tai štai! Jis žiūrėjo į mane pagarbiai, lyg būčiau jo mama...

Kartais ištisomis savaitėmis beveik apie nieką nesikalbėdavome... Vis dėlto... Štai pavyzdys!..

Dažniausiai vyras pamiršta, kada mano vardinės... Iš tikrųjų tai šventosios Hortenzijos diena... Tai štai! Jau aštuoneri metai, kaip Žanas kiekvieną kartą padovanoja man gėlių... Kai atsidurdavome kažkur tarp plynių, vis galvodavau, iš kur jis ten jų randa...

Tą dieną jis pririšdavo arkliams prie akidangčių kaspinus...

Taigi... Aš sėdėjau prie jo... Žinoma, jau paskutinėmis jo valandomis... Vyras norėjo išleisti pasiganyti arklius, nes jie nepratę taip ilgai stovėti arklidėje...

Aš neleidau, nes esu tikra, kad Žanas savo paskutinėmis minutėmis juos taip pat norėtų matyti šalia...

Suėmiau jo didžiulę ranką...

Ji verkė. Tik be garso, nekūkčiodama. Jai kalbant toliau, ašaros vis riedėjo sulfato skaistalais parausvintais skruostais.

– Net nežinau, kaip mūsų santykiai pasidarė tokie artimi... Matote, aš negaliu turėti vaikų... O mudu su vyru jau labai seniai nusprendėme, kad sulaukę įstatymo reikalaujamo amžiaus, ką nors įsivaikinsime...

Žanui aš kalbėjau, kad jam nieko tokio neatsitiko, jis pasveiks, o paskui mes plauksime krovininio į Elzasą, vasarą ten būna taip gražu...

Pajutau, kaip jo pirštai įsikabina man į ranką... Neišdrįsau jam net pasakyti, kad man skauda...

Tada jis panoro kalbėti...

Jūs suprantate, ką tai reiškia?.. Dar vakar šis vyras buvo stipresnis už savo arklius... Jis pravėrė burną... Žanas dėjo tokias pastangas, kad net venos smilkiniuose išsipūtė ir pasidarė violetinės...

Tačiau išgirdau tik kimų kriokimą, lyg gyvulys būtų išleidęs garsą...

Aš meldžiau, kad tik ramiai gulėtų... Bet jis užsispyrė... Net neįsivaizduoju, kaip jis sugebėjo atsisėsti ant šiaudų... Vis bandė praverti burną...

Iš ten pasipylė kraujas ir užliejo smakrą...

Norėjau pašaukti vyrą... Bet Žanas tebelaikė mane už rankos... Man pasidarė baisu...

Jūs negalite šito įsivaizduoti... Bandžiau suprasti, ką jis sako... Aš jo klausinėjau: „Gal nori gerti?.. Ne?.. Nori su kažkuo pasikalbėti?.."

Jis atrodė apimtas didžiulės nevilties, kad negali kalbėti!.. Bandžiau atspėti... Vis galvojau...

Sakykite! Ko gi jis galėjo manęs prašyti?.. Jam kažkas sutrūko gerklėje... Aš visai sutrikau, aš...

Prasidėjo smarkus kraujoplūdis. Pagaliau jis sukandęs dantis atsigulė, tiesiai ant savo sulaužytos rankos... Jam turėjo labai skaudėti, nors galėtum pasakyti, kad jis nieko nejaučia...

Jis žiūri tiesiai prieš save į vieną tašką...

Viską atiduočiau, kad tik galėčiau žinoti, kas dar suteiktų jam malonumo... nes greitai bus jau per vėlu...

Megrė be garso pritykino prie arklidės ir pro atkeltą skydą pasižiūrėjo, kas ten vyksta.

Vaizdas buvo sukrečiamas, netgi žiaurus, lyg agonijoje kankintųsi gyvulys, su kuriuo apskritai neįmanoma bendrauti.

Senasis varovas gulėjo susirietęs. Jis nusiplėšė dalį gipsinio įtvaro, kurį gydytojas buvo jam uždėjęs ant krūtinės.

Protarpiais iš gerklės išsiveržd avo švilpčiojantis alsavimas.

Vienas arklys užmynė kanopa sau ant pavadžio, bet vis vien stovėjo nekrutėdamas, lyg būtų supratęs, kad vyksta kažkas labai dramatiško.

Megrė tebekankino abejonės. Taip, jį kankino didelės abejonės. Jis prisiminė nužudytąją moterį, pakištą po šiaudais Dizi arklidėje, paskui plūduriuojantį kanale Vilio kūną, kurį žmonės paryčiais bandė užkabinti kobiniais.

Komisaro ranka kišenėje čiupinėjo Prancūzijos jachtklubo emblemą, marškinių rankovės sąsagą.

Jis prisiminė pulkininką, besilankstantį prieš teisėją ir virpančiu balsu reikalaujantį leidimo tęsti kelionę.

Epernė lavoninėje, patalpoje, kurioje tvyrojo ledinis šaltis ir kuri buvo apstatyta metalinėmis spintomis lyg banko rūsiuose, gulėjo du kūnai, ir kiekvienam buvo paskirta numeruota dėžė.

Tuo metu dvi laisvo elgesio moterys, išsidažiusios be jokio skonio, valkiojosi iš vieno Paryžiaus baro į kitą, skandindamos savo slogią baimę.

Atėjo Luka.

– Na, kaip? – šūktelėjo Megrė dar iš tolo.

– Selina Mornė daugiau neparodė jokių gyvybės ženklų Etampe po to, kai merijoje paprašė dokumentų, reikalingų santuokai su Daršambo...

Inspektorius neatitraukdamas akių įsistebeilijo į komisarą.

– Kas jums?

– Ššš!..

Luka apsidairė aplinkui, bet nepamatė nieko, kas paaiškintų tokį komisaro susijaudinimą.

Tada Megrė jį nuvedė prie arklidės skydo ertmės ir parodė beformį žmogaus kūną, gulintį ant šiaudų.

Garbioji upeivė pradėjo teirautis, ką juodu ruošiasi daryti. Iš praplaukiančios motorinės baržos atsklido linksmas balsas:

– Kas ten pas jus?.. Gal sugedote?..

Ji vėl prapliupo verkti, negalėdama paaiškinti, kas ir kaip. Jos vyras, pasirodęs denyje su verdančios dervos kibiru rankoje ir šepečiu kitoje, šūktelėjo žmonai:

– Ant tavo viryklės kažkas svyla...

Ji lyg lunatikas sugrįžo į virtuvę. O Megrė tarė Lukai, tarsi nenoromis:

– Nusileiskime žemyn...

Kai juodu įėjo, vienas arklys negarsiai sužvengė. Varovas nesujudėjo.

Komisaras išsitraukė iš piniginės nužudytosios moters nuotrauką, bet tas į ją net nežvilgtelėjo.

X
DU SANTUOKINIAI VYRAI

– Klausykite, Daršambo...

Atsistojęs šalia ir įdėmiai žiūrėdamas varovui į veidą, kreipėsi į jį komisaras. Nejučiomis jis išsitraukė iš kišenės pypkę, bet taip jos ir neprisikimšo.

Ar jis sulaukė tokios reakcijos, kokios tikėjosi? Komisaras sunkiai klestelėjo ant suoliuko arklidėje, parėmęs ranka smakrą, palinko į priekį, ir vėl kreipėsi, bet jau pakeitęs toną:

– Klausykite... Tik nesinervinkite... Žinau, kad negalite kalbėti...

Netikėtai šiaudų pakratais nušliuožė kažkieno šešėlis, ir komisaras pakėlė galvą – nuimto arklidės skydo ertmėje jis pamatė baržos denyje nežinia iš kur išdygusį pulkininką.

Anglas stovėjo nejudėdamas ir iš viršaus stebėjo, kas dedasi apačioje, ir atrodė, kad trims tos scenos dalyviams jis tuoj užmins ant sprando.

Luka laikėsi nuošaliau, iš kur arklidėje tvyrojusi prieblanda vis dėlto netrukdė įžiūrėti, kas vyksta aname kampe. Megrė, jau šiek tiek susinervinęs, tęsė:

– Niekas jūsų iš čia niekur neišveš... Ar suprantate mane, Daršambo?.. Po keleto minučių aš išeisiu... Mane pakeis ponia Ortensė...

Šios frazės nuskambėjo graudžiai, nes Megrė, pats nežinodamas kodėl, prieš savo valią prabilo beveik tokiu pačiu švelniu balsu kaip belgė.

– Pirmiausia, norėčiau, kad jūs, mirktelėdamas akį, atsakytumėte į keletą klausimų... Nemažai žmonių gali būti apkaltinti žmogžudyste, ir juos suims bet kuriuo metu... Juk jūs šito nenorėtumėte, ar ne? Taigi paprašysiu, kad jūs man tik patvirtintumėte, kas yra tiesa...

Pradėjęs kalbėtis su juo, komisaras nenuleisdamas akių stebėjo tą neperkandamą žmogų, stengdamasis suprasti, ar šią akimirką priešais jį buvęs gydytojas, ar užkietėjęs katorgininkas, bukagalvis arklių varovas ar sužvėrėjęs Meri Lempson žudikas.

Ką galėtų pasakyti ta gremėzdiška figūra, atšiaurūs veido bruožai? Ar tik jo akyse neatsirado visai kita išraiška, kurioje jau nebeliko vietos ironijai?

Tai buvo begalinio liūdesio išraiška.

Du kartus Žanas bandė prabilti. Bet kaskart pasigirsdavo tik kažkas panašaus į žvėries inkštimą, o mirštančiojo lūpos sudrėko nuo kruvinų seilių.

Iš Megrė akiračio vis nenyko per arklidę besidriekiantis pulkininko kojų šešėlis.

– Kai jus išsiuntė į katorgą, buvote tikras, kad žmona ištesės savo pažadą ir važiuos kartu su jumis... Tai jūs nužudėte ją Dizi!..

Kad nors menkiausias virptelėjimas! Ničnieko! Tik veidas papilkėjo.

– Ji neatvažiavo ir... jūs praradote ryžtą... Jūs... jūs nusprendėte viską nugramzdinti į užmarštį, net savo asmenybę...

Megrė pradėjo kalbėti vis greičiau, lyg imtų nekantrauti. Jis iš tikrųjų skubėjo viską užbaigti. O labiausiai baiminosi, kad Žanas, neištvėręs šios žiaurios apklausos, numirs tiesiog jo akyse.

– Jūs susitikote su ja visiškai atsitiktinai, kai jau seniai buvote tapęs visai kitu žmogumi... Tai įvyko Mo.. Ar ne?..

Komisarui teko pralaukti kankinamai užsitęsusį akimirksnį, kol senasis varovas, pagaliau nurimęs, užmerkė akis, šiuo ženklu parodydamas, kad pritaria tam, kas pasakyta.

Pulkininko kojų šešėlis sujudėjo. Bet tai tik barža sulingavo, šalia praplaukus motoriniam laivui.

– Ji išliko tokia pati!.. Tokia pat graži... Ir koketiška!.. Žaismingа!.. Tada jie visi šoko jachtos denyje... Tuo metu dar negalvojote, kad ją nužudysite... Kitaip nebūtų buvę jokios prasmės vežtis ją į Dizi...

Tik ar mirštantysis visa tai išgirdo? Jis gulėjo tokioje padėtyje, kad turėjo matyti virš savo galvos iškilusį pulkininką. Tačiau senojo varovo žvilgsnis buvo be jokios išraiškos! Bent jau iš jo akių nieko negalėjai išskaityti.

– Ji prisiekė, kad seks paskui jus, kad ir kur būtumėte... Jūs ilgam atsidūrėte katorgoje... O tuomet turėjote gyventi arklidėje... Staiga jums šovė mintis ją pagrobti, tokią, kokia buvo – su visais papuošalais, skaistalais parausvintais skruostais, vilkinčią balta suknele, ir priversti ją gyventi kartu su jumis ant šiaudų... Ar ne, Daršambo?

Akių vokai nemirksėjo. Užtat pakilo krūtinė. Vėl pasigirdo gargimas. Luka, nebepajėgdamas daugiau to ištverti, pradėjo muistytis kampe.

– Štai kaip buvo! Aš tai jaučiu, – Megrė varė vis greičiau, lyg apimtas svaigulio. – Susitikęs buvusią savo žmoną, Žanas arklių varovas, jau beveik visai užmiršęs daktarą Daršambo, staiga viską prisiminė iki menkiausių smulkmenų... Jam galvoje pamažu pradėjo rutuliotis gana keistas kerštо sumanymas... Bet ar tai buvo kerštas?.. Vargu!.. Iš tiesų vien niaurus troškimas nusmukdyti iki savo lygmens tą, kuri jam kadaise pažadėjo būti kartu visą gyvenimą...

Meri Lempson, galima sakyti, laisva valia, trejetą dienų pragyveno paslėpta arklidėje...

Kadangi ji bijojo... Ji bijojo to prisikėlusio iš numirusiųjų, liepusio jai eiti kartu, nes jautė, kad šis pasirengęs viskam!..

Ji gerai suprato, kokią niekšybę jam yra padariusi, ir baimė nuo to suimdavo dar stipriau...

Taigi, ji pati atėjo... Jūs, Žanai, atnešdavote jai mėsos konservų, pigaus raudonojo vyno... Dvi naktis iš eilės su ja suartėdavote, po sekinamų žygių su arkliais Marnos pakrantėmis...

O Dizi...

Mirštantysis dar kartą sujudėjo. Jis buvo visiškai bejėgis. Vos kilstelėjęs, vėl krito kaip pliauska, išeikvojęs visus valios pastangų likučius.

– Ji turėjo tam pasipriešinti... Ji paprasčiausiai negalėjo ilgiau pakelti šitokio gyvenimo... Tada, apimtas nevaldomo įtūžio, ją pasmaugėte, kad ji antrąkart jūsų nepaliktų... Kūną pernešėte į arklidę... Tai tiesa?

Jis gal penketą kartų turėjo pakartoti savo klausimą, tik tada senojo arklių varovo akių vokai virptelėjo. „Taip...“ – lyg tik tiek abejingai ištartų akimis.

Nuo denio atsklido prislopinti kažin kokio šurmulio garsai. Pasirodė, kad tai pulkininkas bando priversti trauktis upeivę belgę, kaip tik sugalvojusią užeiti į arklidę. Ji pakluso, paveikta aristokratiškai orios jo laikysenos.

– Šalivagės keliai keleliai... Jūsų gyvenimas turėjo vėl nusidriekti palei kanalą... Tik jūs jau buvote praradęs ramybę... Ėmėte bijoti... Pajutote mirties baimę, Žanai... Bijojote, kad jus sučiups... Bijojote, kad vėl atsidursite katorgoje... Ta baimė pereidavo į tikrą šiurpą, kai pagalvodavote, kad turėsite palikti savo arklius, šiaudų migį, tą kampelį, kuris jums buvo tapęs ištisa visata... Šitaip vieną naktį paėmėte šliuzininko dviratį... Aš jus apie tai jau klausinėjau... Taigi, iškart supratote, kuo jus įtariu...

Pradėjote blaškytis po Dizi, apimtas minties, kad reikia kažką padaryti, nesvarbu ką, kad tik tuos įtarimus nukreiptumėte kur nors kitur...

Teisingai sakau?..

Dabar Žanas atrodė toks ramus, kad galėjai pamanyti, jog jau numirė. Veide buvo įmanoma išskaityti tik kankinamą išsekimą. Vis dėlto jo akių vokai dar kartą užsivėrė.

– Kai ten atėjote, „Pietų Kryžiuje“ šviesos buvo užgesintos. Jums atrodė, kad visi aplinkui miega. Denyje, ant jachtos tiltelio, kabojo padžiauta jūreiviška pilotė... Jūs ją pasiėmėte... Paskui nuėjote į arklidę, ten paslėpėte ją po šiaudais... Tai buvo vie-

nintelis būdas pakreipti nusikaltimo tyrimą kita linkme, kad visi įtarimai kristų ant jachtos įgulos...

Jūs, aišku, negalėjote numatyti, kad Vilis Marko, tiesiog taip sau išėjęs pasivaikščioti į lauką ir pamatęs, kaip jūs pasigriebėte pilotę, nusprendė sekti jus žingsnis po žingsnio... Jis tykojo jūsų prie arklidės durų, kur ir pametė marškinių rankovės sąsagą...

Suintriguotas jis nusekė jus iki akmeninio tilto, kur buvote palikęs dviratį...

Ar jis jus užkalbino?.. Ar jūs už nugaros kažką išgirdote?..

Įvyko grumtynės... Ir jūs jį nužudėte, tomis savo siaubingomis letenomis, kurios prieš tai pasmaugė Meri Lempson... Jūs nutempėte kūną prie kanalo...

O paskui ėjote, žemai nuleidęs galvą... Ir ant kelio pamatėte blizgantį kažkokį niekutį – tai buvo PJK ženklelis... Taip per atsitiktinumą radęs jį, gal numanydamas, kad jis priklauso kažkam iš jachtos, o gal ir matęs, kad jį buvo prisisegęs pulkininkas, numetėte toje vietoje, kur įvyko grumtynės... Atsakykite, Daršambo... Ar viskas šitaip vyko?

– Ar jūs tikrai sugedote toje „Apvaizdoje“?.. – vėl metė upeivis, kurio barža praplaukė taip arti, kad pro skydo ertmę aiškiai buvo matyti jo veidas.

Tuomet įvyko visiškai nelauktas, komisarą apstulbinęs dalykas – Žano akys tikrų tikriausiai sudrėko. Jis mirktelėjo, bet taip greitai, lyg norėtų su viskuo sutikti, kad tik kuo greičiau tai pasibaigtų. Jis turėjo girdėti, kaip upeivė atsiliepė iš laivo paskuigalio:

– Mūsų Žanas smarkiai susižeidė...

O Megrė, jau atsikėlęs iš savo vietos, tęsė:

– Vakar vakare, kai apžiūrinėjau jūsų batus, supratote, kad neišvengiamai artėju prie tiesos... Tad nusprendėte nusižudyti, šokdamas į kanalo verpetus...

Senajam varovui jau artėjo paskutinioji, jis kvėpavo tik su didžiulėmis pastangomis, tad komisaras net nelaukė atsakymo. Jis ženklu parodė Lukai, kad jau pats laikas išeiti, ir paskutinį kartą apsidairė aplinkui.

Į arklidę įslydęs įstrižas saulės spindulys nubrėžė šviesią trajektoriją tarp dešinio varovo skruosto ir kampe stovinčio arklio kanopų.

Tuo metu, kai policininkai jau ruošėsi eiti, nes komisaras jau nebeturėjo ko daugiau pridurti, Žanas, apimtas įkarščio ir visiškai nekreipdamas dėmesio į skausmą, pabandė dar sykį prabilti. Jis net pusiaugulomis atsikėlė, žiūrėdamas prieš save beprotiškai išverstomis akimis.

Megrė prie pulkininko priėjo ne iš karto. Jis iš pradžių pakvietė ženklu prieiti arčiau moterį, stebinčią juos iš tolo.

– Na, kaip?.. Kokia jo savijauta?.. – klausinėjo ji.

– Pabūkite su juo...

– Galėčiau?... Tai neatvažiuos jo...

Ji nedrįso užbaigti sakinio. Ji visa sustingo, išgirdusi neaiškius Žano veblenimus, ir atrodė, kad jis siaubingai bijo mirti vienas.

Tada ji galvotrūkčiais metėsi arklidės link.

Vladimiras, su cigarete dantyse ir savo baltąja kepuraite skersai ausies, atsisėdęs prie jachtos suktuvo, raišiojo lynų galus.

Krantinėje, nekantriai lūkuriuodamas, nervingu žingsniu vaikštinėjo policininkas, ir Megrė, dar nespėjęs nusileisti iš baržos, paklausė:

– Ar kas nors atsitiko?

– Atėjo atsakymas iš Muleno...

Jis ištiesė jam perlenktą popierėlį, kuriame buvo tik vienas sakinys, užrašytas ranka:

Duonkepė Mari Diupen prisipažino, kad Etampe turėjo antros eilės pusseserę, vardu Selina Mornė.

Tik tada Megrė pagaliau nužvelgė pulkininką nuo galvos iki kojų. Jis dėvėjo baltą kepurę su plačia emblema. Akys buvo tik šiek tiek drumstelėjusios, o tai liudijo, kad, pagal savo poreikius, jis išgėręs visai nedaug viskio.

– Ar „Apvaizda" ir jums buvo sukėlusi įtarimų? – be užuolankų paklausė komisaras.

Juk tai buvo taip akivaizdu! Ar Megrė taip pat iškart neįtartų baržos, jei jo dvejonės per vieną akimirksnį nebūtų nukrypusios į jachtos įgulą?

– Tik kodėl man nieko apie tai nesakėte?

Atsakymas buvo vertas pokalbio, įvykusio Dizi tarp sero Lempsono ir teisėjo.

– Norėjau viską įrodyti pats...

Tų žodžių buvo gana, kad aiškiai parodytų, kokią panieką pulkininkas iš tikrųjų jaučia policijai.

– O ką pasakysite apie mano žmoną?.. – ilgiau nelaukdamas paklausė jis netikėtai.

– Kaip jau pats sakėte ir kaip sakė Vilis Marko, tai buvo žavinga moteris...

Megrė kalbėjo be ironijos. Beje, jis kur kas įdėmiau klausėsi atgarsių, atsklindančių iš arklidės, negu pulkininko žodžių.

Išgirdus prislopintą garbiosios upeivės šnibždėjimą atrodė, kad ji guodžia sergantį vaiką.

– Kai ištekėjo už Daršambo, ją jau buvo spėjęs apsėsti prabangos troškimas... Nekyla abejonių, kad vien dėl jos neturtingas gydytojas padėjo savo tetulei numirti... Nors netvirtinu, kad ji buvo nusikaltimo bendrininkė... Aš tik sakau, kad dėl jos!.. Ji labai gerai tą žinojo, jeigu teisme prisiekė kartu su juo vykti į katorgą...

Žavinga moteris... Vis dėlto būti didvyre yra visai ne tas pats...

Prabangaus gyvenimo siekis pasirodė stipresnis... Na, bent jau jūs, pulkininke, turėtumėte tai suprasti...

Nors tebešvietė saulė, bet jau pūtė pakilęs stiprus vėjas ir ginė grėsmingus debesis. Liūtis galėjo prapliupti bet kurią akimirką. Dienos šviesą vis labiau tamsino šešėliai.

– Juk iš katorgos taip retai kam pavyksta sugrįžti!.. O ji buvo graži... Jai buvo prieinami visi gyvenimo džiaugsmai... Ją varžyti galėjo tik pavardė... Štai kartą Žydrojoje pakrantėje, kur susipažino su pirmuoju savo gerbėju, pasiruošusiu ją vesti, jai šovė mintis parsisiųsdinti iš Muleno išrašą iš pusseserės, kurią kažkaip prisiminė, gimimo liudijimo...

Tai buvo paprasta! Taip paprasta, kad dabar jau kalbama, jog reikėtų imti naujagimių pirštų atspaudus ir juos dėti į civilinius registrus...

Ji išsiskyrė... Ir tapo jūsų žmona...

Žavinga moteris... Beje, ne blogiausio būdo, dėl to esu tikras... Bet ji mylėjo gyvenimą, ar ne?.. Buvo įsimylėjusi jaunystę, meilę, prabangą...

Nors kartais būdavo taip, kad atrodydavo, jog iš senų žarijų įsiplieskia liepsna ir uždega nepaaiškinamą norą nežinia kur pabėgti...

Paklausykite! Esu įsitikinęs, kad ji nusekė Žaną ne jo grasinimų paveikta, o tikėdamasi sulaukti atleidimo...

Pirmąją dieną, paslėpta laivo arklidėje, kur dvokė gyvulių mėšlu, turėjo pajusti šiokį tokį pasitenkinimą, kad išperka savo nuodėmes...

Tai buvo tolygu jos kelionei kartu su vyru į Gajaną, kaip ji anuomet šaukė prisiekusiųjų teisme...

Žavioms būtybėms įprasta, kad jų pirminis postūmis būtų kilnus, netgi teatrališkas... Jos tiesiog sulipdytos iš gerų ketinimų...

Tiktai gyvenimas su savo niekšybėmis, kompromisais, būtiniausiais poreikiais pasirodo kur kas stipresnis...

Megrė kalbėjo su įkarščiu, bet ausimis tuo pat metu gaudė menkiausią garselį iš arklidės, o žvilgsniu stebėjo, kaip į šliužą įplaukia ir iš jo išplaukia laivai.

Pulkininkas stovėjo priešais jį nudelbęs žvilgsnį. Kai pagaliau jį pakėlė, pasižiūrėjo į Megrė su neslepiamu palankumu, galėtum pasakyti, netgi jausmingai.

– Gal užeisite išgerti? – jis mostelėjo savo jachtos link.

Luka stovėjo nuošaliau.

– Jei kas, įspėsite mane? – mestelėjo jam komisaras.

Juodu suprato vienas kitą be ilgiausių aiškinimų. Inspektorius pasiliko ir ėmė tyliai slankioti aplink arklidę.

„Pietų Kryžiuje“ viešpatavo tokia tvarka, lyg nieko nebūtų atsitikę. Ant raudonmedžio pertvarų kajutėje nebūtum aptikęs nė dulkelės.

Ant stalo jų jau laukė keturkampis butelis viskio, sifonas su gazuotu vandeniu ir keletas stiklinių.

– Pabūkite lauke, Vladimirai!..

Megrė, šį kartą čia lankydamasis, jautėsi visai kitaip. Pagaliau jis atėjo ne tam, kad gabalėlis po gabalėlio kruopščiai durstytų tiesą. Todėl buvo ne toks rūstus, ne toks brutalus.

Pulkininkas elgėsi su juo kaip su ponu de Klerfontenu de Lanji.

– Jis netrukus mirs, ar ne?..

– Taip, jei ne šią, tai kitą minutę!.. Nuo vakarykštės dienos jam pačiam tai visiškai aišku...

Per stiklinių kraštus trykštelėjo iš sifono paleistas gazuotas vanduo. Seras Lempsonas iškiliai palinkėjo:

– Į jūsų sveikatą!..

Megrė išgėrė taip pat godžiai, kaip ir jachtos šeimininkas.

– Taigi, kodėl jis pabėgo iš ligoninės?..

Juodu šnekučiavosi labai lėtai. Prieš atsakydamas, komisaras apsidairė aplinkui, lyg norėtų išžvalgyti kajutę iki menkiausių smulkmenų.

– Todėl, kad...

Jis ilgokai ieškojo reikalingų žodžių, o jo bendras per tą laiką suspėjo antrąkart pripildyti stiklines.

– ...tai žmogus be jokių prisirišimų... Žmogus, nukirtęs visus įmanomus saitus su praeitimi, su savo ankstesniąja asmenybe... Jam tiesiog reikėjo už ko nors užsikabinti!.. Turėjo tą savo arklidę... jos kvapą... arklius... Beveik verdanti kava, geriama trečią valandą ryto, paskui žygis kanalo pakrantėmis iki pat vėlaus vakaro... Tai buvo jo urvas, jei taip pageidaujate!.. Jo nuosavas kampelis... Pilnas gyvuliškos šilumos...

Megrė pažvelgė pulkininkui į akis. Tuomet pamatė, kad jis nusigręžia. Vėl imdamas savo stiklinę, komisaras pridūrė:

– Būna įvairiausios rūšies urvų... Yra tokių, kuriuose jaučiasi viskio, odekolono ir moterų kvapas... Su fonografo garsais ir...

Jis pritilo, kad išgertų savo viskį... Kai vėl kilstelėjo galvą, jo bendras jau buvo suspėjęs ištuštinti trečią stiklinę.

Seras Lempsonas žiūrėjo į jį drumstomis išverstomis akimis, paskui ištiesė jam butelį.

– Dėkoju... – paprieštaravo Megrė.

– *Yes!*.. O man reikia...

Ar tik neatsirado pulkininko žvilgsnyje šiek tiek švelnumo?

– Mano žmona... Vilis...

Tą pačią akimirką Megrė galvoje tvykstelėjo labai aiški mintis. Ar seras Lempsonas nebuvo toks pat vienišius, atskirtas nuo pasaulio, kaip Žanas, jau merdintis savo arklidėje?

Vis dėlto šalia jo buvo ir arkliai, ir motiniškai mylinti belgė.

– Išgerkite!.. *Yes!*.. Prašau... Juk esate džentelmenas...

Jis kone maldavo. Vėl ištiesė butelį ir pasižiūrėjo susigėdęs. Buvo girdėti tik kaip deniu pirmyn ir atgal vaikštinėja Vladimiras.

Megrė pastatė ant stalo stiklinę. Staiga kažkas pasibeldė. Luka už durų šaukė:

– Komisare!..

Kai jam atidarė duris, jis pridūrė:

– Viskas baigta...

Pulkininkas nė nesujudėjo. Su niūria veido išraiška jis pro tarpdurį stebėjo, kaip tolsta abu vyrai. Komisaras atsigręžęs pamatė, kaip jis vienu mauku geria stiklinę, kurią ką tik jam siūlė, o paskui išgirdo šūktelint:

– Vladimirai!..

Prie „Apvaizdos" buvo sustoję keletas žmonių, jau net ant kranto buvo girdėti iš laivo sklindančios raudos.

Tai verkė garbioji upeivė Hortensija Kanel, klūpodama prie Žano, ir vis dar kalbėjosi su juo, nors jis jau prieš keliolika minučių buvo miręs.

Jos vyras denyje laukė, kol pasirodys komisaras. Straksėjo priešais jį, toks liesutis, nepaprastai susijaudinęs, ir išsigandęs murmėjo:

– Ką man daryti?.. Jis mirė!.. Mano žmona...

Šito vaizdo Megrė negalėjo pamiršti: arklidėje, kur per abu arklius beveik nebuvo vietos, vos ne ritiniu susisukęs gulėjo žmogus, galva pusiau įsirausęs į šiaudus. Ant šviesių belgės plaukų krito saulės spinduliai, ir ji vis dar tyliai dejuodama kartojo:

– Mano mažasis Žanai...

Lyg Žanas iš tikrųjų būtų buvęs vaikas, o ne tvirtas it uola senis, sudėtas tarytum gorila ir stulbinęs savo neįtikėtina jėga visus gydytojus!

XI
LENKIMO MANEVRAS

To vienintelio dalyko niekas, išskyrus Megrė, nepastebėjo. Praėjus dviem valandoms po Žano mirties, kai jo kūną išgabeno neštuvais į jau laukiantį automobilį, pulkininkas, paraudusiomis akimis, bet išlaikęs savo iškilnią laikyseną, paklausė:

– Kaip manote, ar man duos leidimą laidoti?

– Rytoj galėsite...

Po penkių minučių Vladimiras, kaip visuomet įgudusiais judesiais, atraišiojo švartavimosi lynus.

Prie Vitri le Fransua šliuzo jau laukė dvejetas laivų, pasiruošusių plaukti Dizi link.

Pirmasis jau stūmėsi kartimi per šliuzo kamerą, tik staiga jo vos neužkabino jachta, tada apsuko savo apvalų pirmagalį ir nėrė į atvirą šliuzą.

Pasigirdo pasipiktinimo šūksniai. Upeiviai šaukė šliuzininkui, kad dabar jų eilė ir jie kam reikia parašys skundą, bei daugybę kitų dalykų.

Pulkininkas, apsivilkęs karininko uniforma ir užsidėjęs savo baltąją kepurę, net atsigręžė.

Prie varinio šturvalo jis stovėjo tiesus, nejudrus it stulpas ir žiūrėjo tik tiesiai prieš save.

Kai šliuzo vartai vėl užsidarė, Vladimiras išlipo ant kranto ir ištiesė šliuzininkui jachtos dokumentus bei tradicinius arbatpinigius.

– Po velnių! Jachtoms suteiktos visos privilegijos! – burnojo vienas arklių varovas. – Už dešimt frankų kyšio prie kiekvieno šliuzo...

Bjefas žemiau Vitri le Fransua buvo užkimštas laivais. Atrodė, kad tarp baržų, laukiančių eilės, sunkiai prasmuksi ir su kobiniu.

Vis dėlto, kai tik vartai prasivėrė, vanduo suverpetavo aplink jachtos sraigtą. Tai pulkininkas abejingu rankos mostu paleido variklį.

„Pietų Kryžius“ akimoju įgavo didžiausią savo greitį ir, skardint pasipiktinimo šūksniams, mikliai brovėsi tarp sunkių šalandų, nė vienos net neužkabindamas.

Po poros minučių jachta išnyko už posūkio, o Megrė šalia stovinčiam Lukai paaiškino:

– Juk jie abu mirtinai nusitašę!

Niekas to neįtarė. Pulkininkas, prisisegęs prie kepurės didžiulę auksinę emblemą, laikėsi tvarkingai ir oriai.

Vladimiras, dryžuota palaidine ir užsismaukęs ant viršugalvio pilotę, neišsidavė nė menkiausiu judesiu.

Nebent tik apopleksiškas sero Lempsono sprandas įgavo violetinės spalvos, veidas tapo liguistai pablyškęs, po akimis susidarė driblūs maišeliai, o lūpos papilkėjo.

Rusas galėjo prarasti pusiausvyrą nuo menkiausio stumtelėjimo, nes jis miegojo stačias.

„Apvaizdos“ denyje viskas buvo uždaryta ir nebuvo girdėti nė garso. Už šimto metrų nuo baržos stovėjo prie medžio pririšti arkliai.

Abudu upeiviai išėjo į miestą užsisakyti gedulingų drabužių.

Georges Simenon
Megrė ir žmogžudystė prie upės

Iš prancūzų kalbos vertė
Vilius Litvinavičius

Dailininkas
Zigmantas Butautis

Maketavo
Sigrida Juozapaitytė

Tiražas 2000 egz.

Išleido UAB „Baltų lankų leidyba“
Palangos g. 4, LT-01402 Vilnius
leidykla@baltoslankos.lt
www.baltoslankos.lt

Spausdino
PRINT IT
Gamyklos g. 27, LT-69155 Gargždai
www.print-it.eu